

N:o 2.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lag om understödsföreningar, lag om ändrad lydelse af 162 och 163 §§ i lagen om försäkringsrörelse samt lag om ändring i vissa delar af lagen om sjukkassor den 4 juli 1910; gifven Stockholms slott den 30 december 1911.

Under åberopande af bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt 87 § regeringsformen, föreslå Riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) lag om understödsföreningar;
- 2) lag om ändrad lydelse af 162 och 163 §§ i lagen om försäkringsrörelse; samt
- 3) lag om ändring i vissa delar af lagen om sjukkassor den 4 juli 1910.

Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Axel Schotte.

Förslag

till

Lag om understödsföreningar.

1 kap. Inledande bestämmelser.

1 §.

Understödsförening skall, därest den består af minst femtio medlemmar, registreras i enlighet med hvad i denna lag sägs. Registrering må äfven sökas af förening med mindre antal medlemmar, dock ej under fem.

Med understödsförening förstås i denna lag sådan förening för inbördes bistånd, som afser att utan affärsmässigt drifvande af försäkringsrörelse och utan att meddela sjukhjälp

bereda medlem pension efter afgang från tjänst eller uppnående af viss ålder;

vid medlems död utbetala ett kapitalbelopp till bestridande af kostnaderna för hans begrafning eller såsom understöd åt hans familj;

meddela pension åt afiden medlems änka eller barn;

bereda medlem understöd vid bestående förlust eller nedsättning af arbetsförmågan (invaliditet) eller vid arbetslöshet;

eller idka annan till personförsäkring hänförlig verksamhet.

Understödsförening, som afser att bereda pension, kallas i denna lag *pensionskassa*.

2 §.

Registrerad understödsförening äge ej, med mindre tillsynsmyndigheten lämnat tillstånd därtill, utöfva verksamhet, hvilken är främmande för det ändamål, som afses med föreningens understödsverksamhet.

Registrerad understödsförening, hvars stadgar icke blifvit godkända på sätt i 86 § sägs, må ej för en medlem utfästa eller utbetala understöd, utgående i kapital en gång för alla, (*kapitalunderstöd*) till högre belopp än tvåhundra kronor. Förening med godkända stadgar må ej för en medlem utfästa eller utbetala sådant understöd till högre belopp än tvåtusen kronor.

3 §.

För registrerad understödsförenings förbindelser häfta allenast föreningens tillgångar, förfallna men ej guldna afgifter inräknade.

4 §.

Innan understödsförening blifvit registrerad, kan den ej förvärfva rättigheter eller ikläda sig skyldigheter, ej heller inför domstol eller annan myndighet söka, kära eller svara.

Handla ledamöter af föreningens styrelse eller medlemmar af föreningen eller andra å föreningens vägnar, innan den blifvit registrerad, svare de, som i åtgärden eller beslut därom deltagit, för uppkommande förbindelser såsom för annan sin gäld, en för alla och alla för en.

2 kap. Om registrerade understödsföreningar.

Om understödsförenings bildande.

5 §.

Understödsförening skall för att kunna vinna registrering hafva i enlighet med denna lag antagit stadgar och utsett styrelse.

6 §.

Ansökning om understödsförenings registrering skall göras af dess styrelse.

I sådan ansökning skola uppgifvas:

dels styrelseledamöternas samt, där suppleanter i styrelsen utsetts, deras fullständiga namn äfvensom nationalitet och hemvist,

dels ock, där befogenhet att teckna föreningens firma ej^r skall utöfvas allenast af styrelsen, hvilken eller hvilka, hvar för sig eller gemensamt, sådan befogenhet tillkommer.

Skall annan än styrelseledamot eller suppleant äga nämnda befogenhet, varde uppgift lämnad jämväl å hans fullständiga namn och hemvist.

Vid ansökningen skola fogas:

- 1) två exemplar af föreningens stadgar;
- 2) afskrift af protokoll vid sammanträde med föreningens medlemmar, utvisande att stadgarna blifvit antagna, äfvensom af dylikt protokoll eller annan handling, hvaraf framgår att styrelse blifvit utsedd;
- 3) uppgift om medlemmarnas antal.

De vid 1) och 2) angifna handlingar skola vara till riktigheten styrkta af notarius publicus eller med styrelseledamöternas egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter. Uppgiften om medlemmarnas antal skall vara bestyrkt genom styrelseledamöternas egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter.

7 §.

Understödsförenings stadgar skola angifva:

- 1) föreningens firma;
- 2) föremålet för föreningens verksamhet;
- 3) den ort inom riket, där föreningens styrelse skall hafva sitt säte;
- 4) de villkor, som skola gälla för inträde i föreningen;
- 5) understödens beskaffenhet och storlek eller grunderna för beräknande däraf med angifvande i fråga om kapitalunderstöd af det högsta belopp, hvartill sådant understöd må uppgå, äfvensom tid och villkor för åtnjutande af understöden;
- 6) beloppen af de fasta afgifter (premier, dödsfallsavgifter, förvaltningsavgifter eller liknande), som skola erläggas till föreningen, eller grunderna för beräknande däraf;

7) därest uttaxering å medlemmarna skall kunna äga rum, den ordning, hvari beslut därom skall fattas, och de grunder, efter hvilka beslutad uttaxering skall verkställas;

8) påföljden af försummelse att till föreningen erlägga fast afgift eller uttaxerad belopp;

9) därest föreningen skall afsätta fond, grunderna för fondbildningen;

10) huru medel, som icke äro erforderliga för löpande utgifter, skola göras fruktbarande och säkerhetshandlingar förvaras;

11) huru styrelsen skall sammansättas och grunderna för dess beslutförhet;

12) huru revision af styrelsens förvaltning skall ske;

13) därest mera än ett ordinarie föreningssammanträde skall årligen hållas, tiden för de ordinarie sammanträdenas hållande;

14) det sätt, hvarpå kallelse till föreningssammanträde skall ske och andra meddelanden bringas till medlemmarnas kännedom, äfvensom den tid före sammanträde, då föreskrifna kallelseåtgärder senast skola vara vidtagna.

8 §.

Understödsförenings firma skall innehålla ordet »understödsförening».

I firman må ej ordet »bolag» eller eljest något, som betecknar ett bolagsförhållande, och ej ordet »bank» intagas på sådant sätt, att däråf kan föränledas det misstag, att firman innehafves af ett bolag eller af en bank. Ej heller må firman innehålla såväl ordet »ömsesidig» som ordet »försäkring».

Firman skall tydligt skilja sig från annan registrerad, ännu bestående understödsförenings firma.

Om medlemsförteckning.

9 §.

Öfver understödsförenings medlemmar skall genom styrelsens försorg hållas förteckning, upptagande deras fullständiga namn och födelseår samt tiden för inträdet i föreningen. För *pensionskassa* skall förteckningen jämväl omfatta pensionstagarna samt upptaga deras fullständiga namn och födelseår.

Om medlems afgång ur understödsförening.

10 §.

Medlem af understödsförening äge att efter egenhändigt underskrifven uppsägning utträda ur föreningen, därest han icke på grund af viss anställning är skyldig att tillhöra densamma; dock må i stadgarna föreskrifvas, att namnunderskriften å uppsägningen skall vara bevittnad, så ock att medlem under viss tid, högst ett år, efter uppsägningen skall kvarstå i föreningen.

Ej må medlem uteslutas ur förening af annan grund än stadgarna angifva.

Den, som allenast för egen pensionering är medlem af *pensionskassa*, skall, därest icke annorlunda föreskrifves i stadgarna, anses hafva utträdt, då pensionsfallet för honom inträffat.

11 §.

Har medlem utträdt ur understödsförening, därur uteslutits eller affidit, äge föreningen ändock, såframt ej i stadgarna är annorledes föreskrifvet, rätt att utfå dels afgift, hvilken enligt stadgarna skall erläggas för den tidsperiod, hvarunder afgången ägt rum, dels, därest händelse, som enligt stadgarna skall föranleda erläggandet af viss afgift (dödsfallsavgift eller liknande), inträffat före afgången, sådan afgift, dels ock hvad å den afgångne belöper enligt beslut om uttaxering, som fattats före utträdet, beslutet om uteslutningen eller dödsfallet.

Då medlem afgått ur förening, äge han eller hans rättsinnehafvare icke, med mindre annorlunda är bestämdt i stadgarna, rätt att utfå någon del af föreningens tillgångar.

Om räkenskapers förande och reserverande af medel.

12 §.

I afseende å förandet af understödsförenings räkenskaper må särskilda föreskrifter meddelas af tillsynsmyndigheten att gälla jämte dem, som föreningen jämlikt förordningen angående handelsböcker och handelsräkningar den 4 maj 1855 har att iakttaga. Räkenskapsafslutning skall ske för kalenderår.

13 §.

Hafva, enligt gjordt bokslut, influtna medel icke åtgått till utbetalning af understöd och andra löpande utgifter eller till afsättning af föreskrifven fond, skall öfverskottet, såvida icke annorlunda bestämmes i stadgarna, afsättas för att framdeles tagas i anspråk, därest och i den mån inkomsterna ej förslå till sådan utbetalning och fondafsättning.

Om styrelse och firmateckning.

14 §.

För understödsförening skall finnas en styrelse, bestående af minst tre ledamöter.

Styrelsen äge, i enlighet med hvad i denna lag är stadgadt, förvalta föreningens angelägenheter.

15 §.

Styrelsen väljes å föreningssammanträde; dock må i stadgarna kunna bestämmas, att styrelsen eller ledamot däraf skall på annat sätt utses.

Styrelseledamot skall vara här i riket bosatt svensk medborgare.

16 §.

Ledamot af styrelsen må ej utses för längre tid än fem år.

Ändå att den tid, för hvilken styrelseledamot blifvit utsedd, ej gått till ända, må han skiljas från uppdraget genom beslut af den, som utsett honom.

17 §.

Afgår af föreningen vald styrelseledamot, innan den tid, för hvilken han blifvit vald, gått till ända, och finnes ej suppleant, åligger det öfriga styrelseledamöter att ofördröjligen föranstalta om val af ny ledamot. Utan hinder af hvad nu stadgats må dock, där föreningens

stadgar sådant medgifva, med valet kunna anstå till dess den tid, för hvilken den afgångne blifvit vald, gått till ända, såframt styrelsen är beslutför med kvarstående ledamöter.

18 §.

Styrelsen, så ock den eller de särskilda styrelseledamöter, som bemyndigats teckna föreningens firma, äge att själfva eller genom ombud ej mindre i förhållande till tredje man handla å föreningens vägnar än äfven inför domstolar och andra myndigheter företräda föreningen. Inskränkning i den befogenhet, som sålunda tillkommer styrelsen eller viss styrelseledamot, vare, i den mån ej annat följer af hvad i denna lag stadgas, utan verkan mot tredje man, med mindre han ägt eller bort äga kännedom om inskränkningen. Bestämmelse, innefattande sådan inskränkning, må ej registreras.

19 §.

I förhållande till föreningen vare styrelsen och de styrelseledamöter, som, efter ty i 18 § är sagdt, äga företräda föreningen, pliktiga att i sin förvaltning af föreningens angelägenheter ställa sig till efterrättelse de särskilda föreskrifter, som i stadgarna eller af förenings-sammanträde eller, såvidt rörer styrelseledamot, af styrelsen meddelas.

Styrelsen eller styrelseledamot må dock ej efterkomma af förenings-sammanträde eller, såvidt rörer styrelseledamot, af styrelsen meddelad föreskrift, där den finnes strida mot denna lag eller föreningens stadgar.

20 §.

Bemyndigande för styrelseledamot att teckna föreningens firma må, där ej annat blifvit bestämdt i stadgarna eller af föreningssammanträde, meddelas af styrelsen.

Ej må sådant bemyndigande meddelas af föreningssammanträde, med mindre stadgarna innehålla bestämmelse i sådant afseende.

21 §.

Är enligt stadgarna styrelsen beslutför, utan att samtliga ledamöter äro tillstädes, må likväl ärende, som ankommer på styrelsen, ej företagas, utan att, såvidt ske kunnat, samtliga erhållit tillfälle att

deltaga i ärendets behandling; men vare i förhållande till tredje man, som är i god tro, föreningen i hvarje fall bunden af åtgärd, som af beslutfört antal vidtages.

22 §.

Såsom styrelsens beslut gälle, där ej annorlunda är bestämdt i stadgarna, den mening, om hvilken vid sammanträde de flesta röstande förena sig, men vid lika röstetal den mening, som biträdes af ordföranden vid sammanträdet.

Ledamot af styrelsen äge ej deltaga i behandling af fråga rörande aftal mellan honom och föreningen. Ej heller må han deltaga i behandling af fråga om aftal mellan föreningen och tredje man, där han i frågan äger ett väsentligt intresse, som kan vara stridande mot föreningens. Hvad sålunda är stadgadt äge motsvarande tillämpning beträffande gifva från föreningens sida, så ock beträffande rättegång eller annan talan mot styrelseledamoten eller tredje man.

23 §.

I stadgarna må bestämmas, att styrelsen äger bemyndiga annan än styrelseledamot att teckna föreningens firma; och äge jämväl föreningssammanträde tillåta styrelsen att meddela sådant bemyndigande. I fråga om den, som sålunda erhållit rätt att teckna föreningens firma, skall tillämpas hvad som enligt 18 och 19 §§ gäller beträffande styrelseledamot, som äger teckna firman.

24 §.

Vid meddelande af rätt till firmateckning må kunna föreskrifvas, att denna rätt får utöfvas endast af flera gemensamt.

25 §.

Sker ändring i styrelsens sammansättning eller i fråga om rätten att teckna föreningens firma, skall styrelsens ordförande därom ofördröjligen göra anmälan för registrering. Vid anmälan om ändring i styrelsens sammansättning skall fogas styrkt afskrift af protokoll eller annan handling, som bestyrker ändringen.

26 §.

Utan föreningssammanträdes bemyndigande må den, som äger företräda föreningen, ej föryttra föreningens fasta egendom.

27 §.

Skriftlig handling, som utfärdas för understödsförening, bör undertecknas med föreningens firma. Vid firmateckning skola de, som teckna firman, äfven underskrifva sina namn.

Har handlingen ej undertecknats med föreningens firma och framgår ej af dess innehåll, att den utfärdats å föreningens vägnar, vare de, som underskrifvit handlingen, ehvad densamma pröfvas vara för föreningen bindande eller ej, ansvariga för hvad genom handlingen må hafva slutits, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld.

28 §.

Angående befogenhet för styrelseledamot, så ock för den, som eljest, ensam eller gemensamt med annan, berättigats teckna föreningens firma, att för föreningen mottaga stämning är stadgadt i rättgångsbalken; och skall hvad i sådant afseende gäller äga tillämpning jämväl då annat meddelande skall delgifvas föreningen.

Vill styrelsen kära till föreningen, utlyse styrelsen förenings-sammanträde för val af ombud att i den tvist föra föreningens talan. Stämning skall anses delgifven, då den blifvit föredragen å sammanträdet.

29 §.

Minst en månad före det föreningssammanträde, där revisorernas berättelse skall framläggas, aflämne styrelsen till revisorerna en af styrelsens ledamöter underskrifven förvaltningsberättelse.

30 §.

Styrelseledamöter, som genom att öfverträda denna lag eller föreningens stadgar eller eljest uppsåtligen eller af vårdslöshet tillskynda föreningen skada, svare för skadan, en för alla och alla för en.

Angående styrelseledamöters ansvarighet gent emot tredje man stadgas i 90 §.

31 §.

Hvad i denna lag finnes stadgadt om styrelseledamot äge motsvarande tillämpning å suppleant i styrelsen.

Har suppleant utöfvat styrelseledamots befogenhet, vare den omständighet, att förutsättningen för hans inträde i styrelsen saknats, utan verkan mot en hvar, som ej visas hafva ägt kännedom därom.

Bestämmelse rörande den förutsättning, under hvilken suppleant äger utöfva styrelseledamots befogenhet, må ej registreras.

Om revision.

32 §.

Styrelsens förvaltning och föreningens räkenskaper skola granskas af minst två revisorer.

Revisorerna väljas å föreningssammanträde; dock må i stadgarna kunna bestämmas, att revisorer skola på annat sätt utses.

Till revisor må ej utses den, som är i föreningens eller styrelseledamots tjänst.

Den tid, för hvilken revisor å föreningssammanträde utses, må ej utgå före nästa ordinarie sammanträde och ej omfatta längre tid än två år. Revisor må, ändå att den tid, för hvilken han blifvit utsedd, ej gått till ända, skiljas från uppdraget genom beslut af den, som utsett honom.

Afgår af föreningen vald revisor, innan den tid, för hvilken han blifvit vald, gått till ända, och finnes ej suppleant, åligger det styrelsen att ofördröjligen föranstalta om val af ny revisor.

33 §.

Styrelsen skall bereda revisor tillfälle att när som helst inventera föreningens alla tillgångar samt granska alla dess böcker, räkenskaper och andra handlingar; och må af revisor begärd upplysning angående förvaltningen ej af styrelsen förvägras.

Vid fullgörande af sitt uppdrag hafva revisorerna att ställa sig till efterrättelse de särskilda föreskrifter, som af föreningen meddelas och ej afse inskränkning i deras i lag stadgade befogenhet eller eljest strida mot lag eller författning eller mot föreningens stadgar.

Revisorerna skola för hvarje år å det i 37 § första stycket nämnda föreningssammanträdet afgifva en af dem underskrifven berättelse öfver granskningen och därvid foga styrelsens förvaltningsberättelse.

Angående revisorers befogenhet att påfordra utlysande af extra föreningssammanträde stadgas i 38 §.

34 §.

Hafva revisorer i sin berättelse eller annan handling, som framlägges å föreningssammanträde, mot bättre vetande lämnat oriktig uppgift eller uppsåtligen underlåtit att göra anmärkning mot dylik uppgift i handling, som af dem granskats, eller vid fullgörandet af sitt uppdrag visat vårdslöshet, vare de, som låtit sådant komma sig till last, föreningen ansvariga för all däraf uppkommande skada, en för alla och alla för en.

Om föreningssammanträde.

35 §.

Föreningsmedlems rätt att deltaga i handhafvandet af föreningens angelägenheter utöfvas å föreningssammanträde; dock må i stadgarna bestämmas, att vissa ärenden, som ej enligt denna lag skola handläggas å föreningssammanträde, må i annan ordning afgöras.

Ej må någon själf eller genom ombud eller såsom ombud för annan deltaga i behandling af fråga rörande aftal mellan honom och föreningen. Ej heller må han deltaga i behandling af fråga om aftal mellan föreningen och tredje man, där han i frågan äger ett väsentligt intresse, som kan vara stridande mot föreningens. Hvad sålunda stadgats äge motsvarande tillämpning beträffande gifva från föreningens sida, så ock beträffande rättegång eller annan talan mot honom eller tredje man. Styrelseledamot må ej deltaga i beslut om ansvarsfrihet för förvaltningsåtgärd, för hvilken han är ansvarig, eller i val af revisor.

Å föreningssammanträde må ärende, som ej i kallelsen till sammanträdet blifvit angifvet, ej företagas till afgörande, där det ej enligt stadgarna skall förekomma å sammanträdet eller omedelbart föranledes af ärende, som där skall afgöras.

Hafva de ärenden, som skola företagas till behandling å förenings-sammanträde, blifvit medlemmarna särskildt meddelade på sätt och å

tid före sammanträde, som i stadgarna angifvas, vare så gillt, som om ärendena varit upptagna å kallelsen till sammanträdet.

Där för giltighet af beslut erfordras, att det fattas å två på hvarandra följande föreningssammanträden, må kallelse till andra sammanträdet ej ske, innan det första hållits.

Öfver beslut, som å föreningssammanträde eller annorledes af föreningen fattas, skall genom styrelsens försorg föras protokoll. Senast fyra veckor från beslutets dag skall protokollet vara tillgängligt för föreningsmedlemmarna.

36 §.

Jämte hvad i 35, 44 och 45 §§ är stadgadt om utöfvande af rösträtt och fattande af beslut, gälle, där ej annorlunda finnes bestämdt i stadgarna:

att hvarje medlem äger deltaga i handhafvandet af föreningens angelägenheter;

att hvarje medlem äger en röst;

att medlem är berättigad att öfverlåta sin rösträtt å annan medlem;

att ingen må på grund af fullmakt utöfva rösträtt för mer än en medlem;

att såsom föreningens beslut gäller den mening, för hvilken de flesta rösterna afgifvas; och

att, vid lika röstetal, val afgöres genom lottnings, men i andra frågor den mening gäller, som biträdes af ordföranden.

37 §.

Före den 1 juni hvarje år skall hållas ordinarie föreningssammanträde, vid hvilket revisorernas berättelse framlägges.

Å detta sammanträde skall frågan om beviljande af ansvarsfrihet åt styrelsen för den tid, berättelsen omfattar, företagas till afgörande.

Frågan om ansvarsfrihets beviljande må kunna uppskjutas till afgörande vid nytt sammanträde.

38 §.

Styrelsen äge, när den finner lämpligt, kalla föreningens medlemmar till extra föreningssammanträde.

Revisorerna må, om deras granskning föranleder därtill, skriftligen med angifvande af skälet påfordra, att styrelsen skall utlysa extra föreningssammanträde att hållas så snart det med iakttagande af föreskrifven kallelsetid kan ske. Har sådan påfordran skett, skola revisorerna ofördröjligen gifva tillsynsmyndigheten underrättelse därom. Efterkommer styrelsen ej inom en vecka revisorernas påfordran, äge de själfva utlysa föreningssammanträde. Äro ej samtliga revisorer ense om sammanträdet utlysande, gälle den mening, hvarom de flesta förena sig, eller, vid lika röstetal, deras mening, som anse extra sammanträde ej böra hållas.

Extra föreningssammanträde skall ock af styrelsen utlysas, då det för uppgifvet ändamål skriftligen påfordras af minst en tiondel af samtliga röstberättigade eller det mindre antal, som må vara bestämdt i stadgarna.

Då förslag om öfverlåtelse af förenings rörelse eller någon del däraf på ett för ändamålet bildadt ömsesidigt försäkringsbolag genom beslut å föreningssammanträde slutligen antagits samt enligt lagen om försäkringsrörelse särskildt sammanträde skall hållas för val af styrelse och revisorer för bolaget, åligger det föreningens styrelse att utlysa nämnda sammanträde i den ordning, som skall gälla om kallelse till ordinarie bolagsstämma.

39 §.

Underlåter styrelsen att i föreskrifven ordning kalla föreningens medlemmar till ordinarie föreningssammanträde, eller har styrelsen ej senast två veckor efter påfordran, hvarom i 38 § tredje stycket är sagdt, eller, i det fall, hvarom i 38 § fjärde stycket förmäles, efter däri nämnda beslut, utlyst sammanträde att hållas så snart det med iakttagande af föreskrifven kallelsetid kan ske, har tillsynsmyndigheten att på anmälan af föreningsmedlem ofördröjligen utlysa sammanträde.

Tillsynsmyndigheten äge ock, när helst den finner det nödigt, anmoda styrelsen att utlysa föreningssammanträde. Efterkommer styrelsen ej inom en vecka sådan anmodan, må tillsynsmyndigheten själf utlysa sammanträdet.

40 §.

I understödsförenings stadgar må bestämmas, att föreningssammanträdes befogenhet skall helt eller delvis utöfvas af därtill utsedda

personer. Sammanträde, som af dessa personer hålles, vare såsom föreningssammanträde ansedt; dock att dylik person ej äger öfverlåta sin rösträtt å sammanträde på annan.

Om talan mot styrelse eller revisorer.

41 §.

Varder talan å styrelsens förvaltning under den tid, revisorernas berättelse omfattar, ej anställd inom ett år från det berättelsen framlades å föreningssammanträde, vare så ansedt, som om ansvarsfrihet blifvit styrelsen beviljad.

Utan hinder däraf, att ansvarsfrihet beviljats, må sådan talan å förvaltningen, som grundas därpå, att styrelseledamot begått brottslig handling, kunna mot honom anställas, där ej ansvarsfriheten uppenbarligen afsett äfven den handling.

42 §.

Talan mot revisorer enligt 34 § må ej anställas, sedan två år förflutit från det revisorernas berättelse framlades å föreningssammanträde, utan så är, att talan grundas därpå, att brottslig handling blifvit begången.

43 §.

Afträdes understödsförenings egendom till konkurs, som börjar inom två år från det revisorernas berättelse framlades å förenings-sammanträde, äge konkursboet att anställa klander å förvaltningen för den tid, berättelsen afser, ändå att ansvarsfrihet blifvit styrelsen beviljad, äfvensom att mot revisorerna anställa sådan talan, som omförmäles i 34 §.

Talan, som ofvan i denna paragraf sägs, skall anhängiggöras inom en månad från inställelsedagen eller, där tiden för talans anställande af föreningen då ännu ej gått till ända, inom utgången af den tid. Försummas det, vare rätt till talan förlorad.

Om ändring af understödsförenings stadgar och vissa andra fall, då särskilda bestämmelser gälla angående giltighet af föreningsbeslut.

44 §.

Beslut om ändring af understödsförenings stadgar vare ej giltigt med mindre samtliga röstberättigade förenat sig därom eller beslutet fattats å två på hvarandra följande föreningssammanträden, däraf minst ett ordinarie, och å det sammanträde, som sist hålles, biträdts af minst två tredjedelar af de röstande.

Där stadgeändringen angår skyldighet att erlægga bidrag till föreningen eller rätt till understöd eller till öfverskott, hvarom i 13 § förmäles, eller till andel i föreningens tillgångar vid afgang ur föreningen eller i behållna tillgångar vid föreningens upplösning och skall afse äfven dem, som vid frågans afgörande voro medlemmar eller eljest understödsberättigade, så ock där i stadgarna skall upptagas någon förut icke angifven grund för upphörande af föreningens verksamhet, erfordras för beslutets giltighet, utöfver hvad i första stycket sägs, jämväl att beslutet varder gilladt af tillsynsmyndigheten. Vid dess pröfning skall nämnda myndighet särskildt tillse, att icke genom det samma vissa medlemmar eller andra understödsberättigade otillbörligt gynnas på öfriga medlemmars eller understödsberättigades bekostnad.

Skall sådan ändring af stadgarna, att däri upptages någon förut icke angifven grund för medlems uteslutande ur föreningen, afse jämväl dem, som vid frågans afgörande voro medlemmar af föreningen, vare beslutet ej giltigt med mindre samtliga medlemmarna lämnat sitt samtycke därtill.

Är för giltighet af beslut, hvarom ofvan i denna paragraf förmäles, något ytterligare villkor bestämdt i stadgarna, lände ock det till efterrättelse.

Stadgeändring, som afser inskränkning af rätt till understöd, äge ej tillämpning i fråga om rätt till pension, med afseende å hvilken pensionsfallet inträffat innan beslutet om ändringen fattades eller, där beslutet för att blifva giltigt måst fattas å flera sammanträden, innan beslutet fattades å det sista sammanträdet.

45 §.

För giltighet af beslut om understödsförenings trädande i likvidation i andra fall, än i 49 och 68 §§ sägs, gälle de i 44 § första, andra och fjärde styckena stadgade villkor.

Lag samma vare angående beslut om öfverlåtelse af understödsförenings rörelse eller viss del däraf på sätt i 61 och 68 §§ förmäles.

Måste beslut, hvarom ofvan i denna paragraf förmäles, för att blifva giltigt fattas å flera sammanträden, skall hvad i 60, 61, 65 eller 68 § sägs angående tiden för beslutets fattande afse tiden för dess fattande å det sista sammanträdet.

46 §.

Beslut om ändring af understödsförenings stadgar skall af styrelsens ordförande ofördröjligen anmälas för registrering och må ej gå i verkställighet, innan registrering skett. Vid anmälan skall fogas, i två exemplar, af notarius publicus eller med styrelseledamöternas egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter styrkt afskrift af protokoll, som förts i ärendet

Beslut, hvarom i 44 § andra stycket eller 45 § första stycket förmäles, må icke för gillande underställas tillsynsmyndigheten annorledes än genom beslutets anmälade för registrering.

Beslut, hvarom i 45 § andra stycket förmäles, skall ofördröjligen anmälas hos tillsynsmyndigheten för gillande. Berörda anmälan skall göras, där beslutet afser öfverlåtelse som i 61 § sägs, af likvidatorerna, och där beslutet afser öfverlåtelse som i 68 § sägs, af styrelsens ordförande. Vid densamma skall fogas af notarius publicus eller med likvidatorernas eller styrelseledamöternas egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter styrkt afskrift af såväl protokoll, som förts i ärendet, som ock å föreningsammansammanträde i ärendet framlagda handlingar.

Om klander af understödsförenings beslut.

47 §.

Menar styrelsen eller ledamot däraf eller föreningsmedlem, att understödsförenings beslut icke tillkommit i behörig ordning eller eljest strider mot denna lag eller föreningens stadgar, äge därå tala genom stämning å föreningen inom tre månader från beslutets dag. Försummas det, vare rätt till klandertalan mot beslutet förlorad.

Vill styrelsen anhängiggöra klandertalan, vare lag som i 28 § andra stycket sägs; dock skall styrelsens rätt till talan anses bevarad, om det där omförmälda föreningssammanträdet blifvit inom ofvan i denna paragraf stadgad tid utlyst att hållas så snart det med iakttagande af föreskrifven kallelsetid kan ske.

Har klandertalan anhängiggjorts, äge domstolen, när skäl därtill förekommer, att, innan slutligt utslag i målet meddelas, förordna, att klandrade beslutet ej må verkställas. Om förordnandet skall, där klandrade beslutet är af beskaffenhet att det bör registreras, underrättelse ofördröjligen genom rättens eller domarens försorg afsändas för registrering.

Domstols utslag, hvarigenom understödsförenings beslut upphäfts eller ändrats, gälle jämväl för de medlemmar, som ej instämt klandertalan.

Om likvidation och upplösning.

48 §.

Saknar understödsförening till registret anmäld, behörig styrelse, vare föreningsmedlem eller borgenär, så ock enhvar annan, hvars rätt kan vara beroende däraf, att någon finnes, som äger företräda föreningen, äfvensom tillsynsmyndigheten berättigad att hos rätten eller domaren göra ansökning, att föreningen må förklaras skyldig att träda i likvidation. Kungörelse om ansökningen med uppgift om tiden, när densamma kommer att pröfvas af rätten, skall af rätten eller domaren utfärdas och minst tre månader före nämnda tid införas i allmänna tidningarna, så ock i tidning inom orten. Rätten eller domaren äge ock, där så äskas, förordna en eller flera sysslomän att emellertid taga föreningens egendom under vård och bevaka dess angelägenheter. Styrkes på utsatta tiden, att anmärkta förhållandet fortfar, förklare rätten, att föreningen skall träda i likvidation, och förordne en eller flera likvidatorer att verkställa densamma.

Om förordnande af syssloman skall underrättelse ofördröjligen genom rättens eller domarens försorg afsändas för registrering.

49 §.

Understödsförening skall ock träda i likvidation,

1) då medlemsantalet nedgått under fem eller det högre antal,

hvertill medlemmarna enligt stadgarna minst skola uppgå, och tillräckligt antal medlemmar ej inträddt inom tre månader;

2) då förhållande inträffat, på grund hvaraf enligt bestämmelse i stadgarna föreningen skall upphöra med sin verksamhet.

50 §.

Har understödsförening beslutat att träda i likvidation, eller skall eljest af anledning, som i 49 eller 68 § sägs, likvidation verkställas, varde å föreningssammanträde en eller flera likvidatorer valda att verkställa likvidationen. I stadgarna må bestämmas, att en eller flera likvidatorer skola på annat sätt utses att jämte de å förenings-sammanträde valda deltaga i likvidationen.

Då understödsförening kommit i likvidation, skall, utom i det fall att likvidation inträddt enligt 68 §, tillsynsmyndigheten förordna en god man, som har dels att såsom likvidator med den eller de öfriga likvidatorerna deltaga i likvidationen och dels att, där så ske kan, åvägabringa förslag till öfverlåtelse af föreningens rörelse på understödsförening eller försäkringsbolag, som förut finnes eller som skall bildas för rörelsens öfvertagande. Finner tillsynsmyndigheten på grund af likvidationsboets enkla beskaffenhet och ringa storlek eller af annan orsak ej erforderligt, att god man deltagar i likvidationen, och är det uppenbart, att skäligh öfverlåtelse af föreningens rörelse ej kan komma till stånd, må tillsynsmyndigheten underlåta att förordna god man eller, om förordnande redan meddelats, återkalla detsamma. Meddelande eller återkallande af dylikt förordnande skall ofördröjligen registreras. Gode mannen äger att af likvidationsboet uppbära arfvode till belopp, som bestämmes af tillsynsmyndigheten.

51 §.

Utser understödsförening ej likvidatorer, ehuru sådant förhållande inträffat, som jämlikt bestämmelsen i 49 § vid 1) påkallar likvidation, svare de, som med vetskap om förhållandet deltaga i beslut om fortsättande af föreningens verksamhet eller handla å dess vägnar, för uppkommande förbindelser, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld.

52 §.

Har sådant förhållande inträffat, som jämlikt bestämmelse i 49 eller 68 § påkallar likvidation, och varder ej inom en månad därefter till

registret, enligt hvad nedan sägs, anmaldt, att föreningen träd i likvidation, förklare rätten, på ansökan af medlem eller styrelseledamot eller tillsynsmyndigheten och efter föreningens hörande, att föreningen skall träda i likvidation; och förelägge rätten föreningen att inom viss tid, ej understigande en månad, utse en eller flera likvidatorer, vid äfventyr att förordnande i sådant hänseende eljest meddelas af rätten.

53 §.

Finnes understödsförening, som enligt anmälan till registret träd i likvidation, sedermera sakna till registret anmälda, behöriga likvidatorer, vare medlem eller borgenär, så ock enhvar annan, hvars rätt kan vara beroende däraf, att någon finnes, som äger företräda föreningen, äfvensom tillsynsmyndigheten berättigad att hos rätten eller domaren göra ansökning om utseende af likvidatorer; och skall i öfrigt hvad i 48 § är stadgadt i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

54 §.

Likvidator skall vara här i riket bosatt svensk medborgare.

Uppdraget att vara likvidator anses gälla intill dess likvidationen blifvit afslutad, men må när som helst återkallas af den, som meddelat uppdraget.

Afgår likvidator, innan han fullgjort sitt uppdrag, och finnes ej suppleant, åligger det öfriga likvidatorer att ofördröjligen föranstalta om utseende af ny likvidator.

55 §.

Likvidatorerna skola ofördröjligen för registrering anmäla, att föreningen träd i likvidation. Därvid skola uppgifvas

dels likvidatorernas samt, där suppleanter utsetts, deras fullständiga namn äfvensom nationalitet och hemvist,

dels ock, där befogenhet att teckna föreningens firma ej skall utföras allenast af likvidatorerna gemensamt, hvilken eller hvilka, hvar för sig eller gemensamt, sådan befogenhet tillkommer.

Skall annan än likvidator eller suppleant äga nämnda befogenhet, varde uppgift lämnad jämväl å hans fullständiga namn och hemvist.

Afgår likvidator eller suppleant eller utses ny sådan eller sker ändring i fråga om rätten att teckna föreningens firma, skall ock därom anmälan för registrering ofördröjligen göras af likvidatorerna.

Vid anmälan af sådant beslut om förenings trädande i likvidation, som i 45 § första stycket sägs, skall fogas af notarius publicus eller med likvidatorernas egenhändiga, bevitnade namnunderskrifter styrkt afskrift af protokoll, som förts i ärendet; och skall eljest, då anmälan afser att likvidator eller suppleant utsetts, vid densamma fogas styrkt afskrift af protokoll eller annan handling, som bestyrker anmälan's riktighet.

56 §.

Då likvidatorer utsetts, göra styrelsen ofördröjligen redo för sin förvaltning under den tid, för hvilken densamma ej förut blifvit granskad.

Styrelsens redovisning skall af likvidatorerna ofördröjligen öfverlämnas till revisorerna, som hafva att granska densamma och däröfver inom fyra veckor afgifva skriftlig berättelse. Redovisningen jämte revisorernas berättelse framläggas af likvidatorerna, så snart ske kan, å föreningsammansträde; och skall å det sammanträde till behandling företagas frågan om beviljande af ansvarsfrihet åt styrelsen för den tid, redovisningen omfattar. Om behandling af denna fråga samt om rätt att tala å styrelsens förvaltning äge hvad i 37, 41 och 43 §§ finnes stadgadt motsvarande tillämpning.

57 §.

Likvidatorerna åligger att ofördröjligen söka årsstämming å föreningens okända borgenärer samt att förteckna dess tillgångar och skulder.

58 §.

Likvidatorerna äge ej utan särskildt, af föreningen erhållet bemyndigande afyttra dess fasta egendom annorledes än genom försäljning å offentlig auktion. Hafva likvidatorerna förordnats enligt 82 §, må ej heller lös egendom utan föreningens särskilda bemyndigande af dem försälgas på annat sätt än nu är sagdt; och må, innan beslutet om förordnandet vunnit laga kraft, likvidatorerna ej utan föreningens samtycke vidtaga några likvidationsåtgärder, utan allenast taga föreningens egendom under vård och bevaka dess angelägenheter.

I öfrigt skall om likvidators befogenhet att företräda föreningen och om deras rättigheter, så ock om deras skyldigheter gälla i tillämpliga delar hvad angående styrelse eller styrelseledamot i denna

lag är stadgadt; dock att hvad i 19 § är stadgadt ej skall äga tillämpning å likvidatorer, som förordnats enligt 82 §, eller å af tillsynsmyndigheten förordnad god man, som skall med sådana likvidatorer deltaga i likvidation.

God man äger att utlysa extra föreningssammanträde för behandling af fråga rörande likvidationen samt att, utan hinder af beslut om delning af likvidationsboets förvaltning, deltaga i förvaltningens alla delar.

59 §.

Skriftlig handling, som utfärdas för understödsförening i likvidation, bör undertecknas med föreningens firma med tillägg af orden »i likvidation». Har tillsynsmyndigheten förordnat god man, skall firman tecknas af denne i förening med den eller dem, som eljest äro berättigade att teckna firman. Vid firmateckning skola de, som teckna firman, äfven underskrifva sina namn.

Har under handlingen ej föreningens firma tecknats på sätt här-
ofvan är sagdt och framgår ej af handlingens innehåll såväl att den utfärdats å föreningens vägnar som ock att föreningen är i likvidation, vare de, som underskrifvit handlingen, ehvad densamma pröfvas vara för föreningen bindande eller ej, ansvariga för hvad genom handlingen må hafva slutits, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld.

60 §.

Medan föreningen är i likvidation, må icke antagas ny medlem eller lämnas förskott å framtida understöd; och skall hvad stadgarna må innehålla om rätt att vid medlems afgang ur föreningen utfå någon del af föreningens tillgångar ej under nämnda tid äga tillämpning beträffande medlem, som afgått efter det beslutet att föreningen skulle träda i likvidation fattades af föreningen eller meddelades af domstol.

Under likvidationstiden skola ej heller de fasta afgifter och uttaxerade belopp utkrävas eller de understöd utgifvas, som förfallit till betalning efter det beslutet att föreningen skulle träda i likvidation fattades af föreningen eller meddelades af domstol. Pensionsbelopp, som förfallit till betalning efter nämnda tidpunkt, må dock utbetalas, därest pensionsfallet inträffat före samma tidpunkt och utbetalningen kan ske utan förnärmande af den rätt, som tillkommer borgenär, medlem eller annan understödsberättigad.

61 §.

Vid understödsförenings likvidation må sådan öfverlåtelse af förenings rörelse, som omförmäles i 50 §, eller fördelning af förenings tillgångar icke äga rum, förrän den i årsstämningen utsatta inställelседag är förbi och all veterlig gäld blifvit betald, däri inbegripet understöd, som förfallit till betalning innan beslutet att föreningen skulle träda i likvidation fattades af föreningen eller meddelades af domstol, äfvensom ogulden andel i förenings tillgångar, hvilken enligt stadgarna tillkommer före sistnämnda tidpunkt afgången medlem eller hans rättsinnehafvare. Är någon del af gälden tvistig eller icke förfallen och kan förty eller af annan orsak betalning ej ske, skola till samma gälds betalning erforderliga medel innehållas.

Därest förslag till öfverlåtelse af förenings rörelse kan åväga-bringas, skall gode mannen utlysa föreningssammanträde för behandling af detsamma. Å det eller de sammanträden, hvarå förslaget behandlas, skall gode mannen framlägga: där öfverlåtelsen skall ske på en befintlig understödsförening, ett befintligt ömsesidigt försäkringsbolag eller ett försäkringsaktiebolag, af nämnda förening eller bolag afgifvet anbud å rörelsens öfvertagande; där öfverlåtelsen skall ske på en understödsförening, som skall bildas för detta ändamål, förslag till villkor för öfverlåtelsen och till stadgar för föreningen; eller, där öfverlåtelsen skall ske på ett ömsesidigt försäkringsbolag, som skall bildas för detta ändamål, förslag till villkor för öfverlåtelsen samt till bolagsordning och bestämmelser angående grunderna för bolagets verksamhet. Med afseende å öfverlåtelse af *pensionskassas* rörelse skall, såvida icke annorlunda finnes bestämdt i stadgarna, iakttagas, att rätt till pension, därest pensionsfallet inträffat innan beslutet att föreningen skulle träda i likvidation fattades af föreningen eller meddelades af domstol, skall äga företräde framför öfriga rättigheter till framtida understöd. Efter det beslut om öfverlåtelsen blifvit gilladt af tillsynsmyndigheten samt, där öfverlåtelsen sker på en understödsförening eller ett ömsesidigt försäkringsbolag, som bildats för detta ändamål, berörda förening eller bolag registrerats, skall den förening eller det bolag, hvarpå öfverlåtelsen sker, anses hafva inträdt uti den i likvidation varande förenings rättigheter och skyldigheter, och skola sistnämnda förenings återstående tillgångar och handlingar öfverlämnas till den andra föreningen eller bolaget.

Kan förslag till öfverlåtelse af förenings rörelse ej åväga-bringas eller kommer af annan anledning öfverlåtelse icke till stånd,

skola de bestämmelser, stadgarna må innehålla angående förfarandet med föreningens behållna tillgångar vid dess upplösning, gå i verkställighet. Sakna stadgarna erforderliga bestämmelser i detta hänseende, skola de behållna tillgångarna fördelas mellan medlemmarna äfvensom öfriga understödsberättigade enligt grunder, som godkänts af tillsynsmyndigheten; dock att vid *pensionskassas* likvidation skola före nämnda fördelning åt innehafvarna af pensioner, för hvilka pensionsfallet inträffat innan beslutet att föreningen skulle träda i likvidation fattades af föreningen eller meddelades af domstol, anskaffas motsvarande lifräntor. Dessa skola med användande, så långt erfordras, af de behållna tillgångarna inköpas hos svenskt försäkringsbolag. Måste lifräntorna minskas, skall detta ske i förhållande till pensionernas belopp.

62 §.

Sedan likvidatorerna fullgjort sitt uppdrag, skola de, så snart ske kan, å föreningssammanträde framlägga redovisning för sin förvaltning.

63 §.

Åtnöjes medlem eller annan understödsberättigad ej med likvidatorernas redovisning, skall han genom stämning anhängiggöra sin talan hos domstol inom ett år från den dag, då redovisningen framlades å föreningssammanträde. Försummas det, hafve han förlorat sin talan.

64 §.

Då likvidatorerna å föreningssammanträde framlagt redovisning för sin förvaltning, anses föreningen upplöst; och skola likvidatorerna ofördröjligen därom göra anmälan för registrering.

Vid anmälan skall fogas bestyrkt afskrift af protokoll, som förts i ärendet, äfvensom bevis om dagen för årsstämningsens utfärdande.

65 §.

Afträdes understödsförenings egendom till konkurs, skall under rättelse om den offentliga stämningen samtidigt med kungörelsen därom genom rättens eller domarens försorg afsändas för registrering.

Under konkursen företrädes föreningen såsom konkursgäldenär af styrelsen eller, där vid konkursens början sysslomän enligt 48 § eller

likvidatorer varit utsedda, af dessa. Under konkursens fortgång må dock i behörig ordning kunna utses styrelse i stället för sysslomän, som förordnats enligt nämnda paragraf, äfvensom utses nya styrelseledamöter eller nya likvidatorer.

Var föreningen ej i likvidation, då dess egendom afträdde till konkurs, skall, intill dess konkursen afslutats eller, där konkursen lämnat öfverskott, beslut enligt 66 § fattats om verksamhetens fortsättande eller föreningens trädande i likvidation, hvad i 60 § stadgas om förening, som är i likvidation, äga tillämpning å föreningen; dock med iakttagande däraf, att hvad i sistnämnda paragraf sägs angående den tid, då beslutet att föreningen skulle träda i likvidation fattades af föreningen eller meddelades af domstol, i stället skall afse tiden för den offentliga stämningens utfärdande samt att bestämmelsen rörande utbetalning i visst fall af pensionsbelopp icke må tillämpas före konkursens afslutande.

66 §.

Finnes efter konkursens afslutande ej öfverskott, anses föreningen upplöst, då konkursen afslutats. Det åligger den, som under konkursen sist företrätt föreningen såsom konkursgäldenär, att om föreningens sålunda skedda upplösning ofördröjligen göra anmälan till registret.

Var föreningen ej i likvidation, då dess egendom afträdde till konkurs, och finnes efter konkursens afslutande öfverskott, skall å föreningssammanträde, hvilket bör ofördröjligen utlysas af styrelsen, beslutas, huruvida föreningen skall fortsätta sin verksamhet eller träda i likvidation. Träder föreningen då i likvidation, skall vid tillämpning af 60 och 61 §§ iakttagas, att hvad där sägs angående den tid, då beslutet att föreningen skulle träda i likvidation fattades af föreningen, i stället skall afse tiden för den offentliga stämningens utfärdande.

67 §.

Hafva vid understödsförenings likvidation tillgångarna fördelats eller öfverlämnats till någon, som enligt stadgarna är berättigad att öfvertaga dem, utan att betalning för gälden erlagts eller innehållits, eller befinnas innehållna medel ej lämna tillgång till gälds betalning, vare i händelse af föreningens oförmåga att fullgöra sina förbindelser den, som uppburit något på borgenärs bekostnad, skyldig att återbära hvad han sålunda bekommit. Befinnes utbetalning af pensionsbelopp,

hvilken skett på grund af därom enligt 60 eller 65 § särskildt gällande bestämmelse, vara borgenär, medlem eller annan understödsberättigad till förfång, skall ock återbäring äga rum.

Om frivillig öfverlåtelse af understödsförenings rörelse.

68 §.

Väckes i annat fall, än hvarom i 61 § förmäles, förslag att understödsförenings rörelse eller viss del däraf skall öfverlätas på understödsförening eller försäkringsbolag, som förut finnes eller som skall bildas för detta ändamål, skall å föreningssammanträde, som har att besluta angående förslaget, framläggas: där öfverlåtelsen skall ske på en befintlig understödsförening, ett befintligt ömsesidigt försäkringsbolag eller ett försäkringsaktiebolag, af nämnda förening eller bolag afgifvet anbud å öfvertagande af den ifrågavarande rörelsen; där öfverlåtelsen skall ske på en understödsförening, som skall bildas för detta ändamål, förslag till villkor för öfverlåtelsen och till stadgar för föreningen; eller, där öfverlåtelsen skall ske på ett ömsesidigt försäkringsbolag, som skall bildas för detta ändamål, förslag till villkor för öfverlåtelsen samt till bolagsordning och bestämmelser angående grunderna för bolagets verksamhet.

Vid dylik öfverlåtelse skall, såvida icke annorlunda finnes bestämdt i stadgarna, rätt till pension, därest pensionsfallet inträffat innan beslutet om öfverlåtelsen fattades, äga företräde framför öfriga rättigheter till framtida understöd.

Då beslut om öfverlåtelsen blifvit gilladt af tillsynsmyndigheten samt, där öfverlåtelsen sker på en understödsförening eller ett ömsesidigt försäkringsbolag, som bildats för detta ändamål, berörda förening eller bolag registrerats, skall den förening eller det bolag, hvarpå öfverlåtelsen sker, anses hafva inträdt i den öfverlåtande föreningens rättigheter och skyldigheter mot medlemmarna och andra understödsberättigade på grund af den öfverlåtna rörelsen. Afser öfverlåtelsen föreningens hela rörelse, skall föreningen träda i likvidation.

Varder, efter det beslut om öfverlåtelse, hvarom i denna paragraf förmäles, blifvit gilladt af tillsynsmyndigheten, föreningen försatt i konkurs, skall, vid tillämpning af hvad i 36 § 3 mom. konkurslagen är stadgadt angående rätt till talan om återgång af aftal, aftalet om öfverlåtelsen anses ingånget den dag, då gillandet skedde.

Om registrering och om tillsyn å understödsföreningar.

69 §.

I denna lag föreskrifven registrering och tillsyn å understödsföreningar handhafves af en för hela riket gemensam tillsynsmyndighet.

70 §.

Hos tillsynsmyndigheten skall föras understödsföreningsregister för inskrifning af de uppgifter, hvilka enligt denna lag skola anmälas för registrering eller hvilkas intagande i registret eljest är eller varder föreskrifvet.

71 §.

Anmälan till registret skall göras skriftligen. Aflämnas anmälan genom ombud eller insändes den med posten, skall underskriften vara styrkt af vittnen.

Då understödsförenings registrering sökes, skall hvarje styrelseledamot och suppleant, så ock i öfrigt en hvar, som, ensam eller gemensamt med annan, är berättigad att teckna föreningens firma, på samma gång egenhändigt inskrifva sin namnteckning i registret eller i särskildt bihang till detta, såframt ej namnteckningen förefinnes å anmälningskriften och blifvit af vittnen styrkt. På enahanda sätt skall förfaras, då anmälan sedermera sker därom, att styrelseledamot eller suppleant blifvit utsedd eller att eljest någon, ensam eller gemensamt med annan, blifvit berättigad att teckna firman.

72 §.

Hafva icke vid anmälan för registrering iakttagits de föreskrifter, som finnas för hvarje särskildt fall meddelade, eller pröfvas understödsförenings stadgar eller beslut, som anmäles för registrering, icke hafva tillkommit i föreskrifven ordning eller ej stå i öfverensstämmelse med föreskrifterna i denna lag eller eljest strida mot lag eller författning eller vara till sin affattning i något viktigare hänseende otydliga eller vilseledande, skall registrering vägras. Lag samma vare, därest tillsyns-

myndigheten finner beslut, som i 44 § andra stycket eller 45 § första stycket sägs, icke böra gillas.

73 §.

Beviljas understödsförenings registrering, låte tillsynsmyndigheten i registret införa:

- 1) dagen för stadgarnas antagande;
- 2) föreningens firma;
- 3) föremålet för föreningens verksamhet;
- 4) den ort, där styrelsen har sitt säte;
- 5) hvarje styrelseledamots och suppleants samt, där eljest någon, ensam eller gemensamt med annan, är berättigad att teckna föreningens firma, dennes fullständiga namn och hemvist;
- 6) där befogenhet att teckna firman ej skall utöfvas allenast af styrelsen, hvilken eller hvilka, hvar för sig eller gemensamt, sådan befogenhet tillkommer.

Det ena exemplaret af stadgarna skall förses med bevis om registreringen och återställas till sökanden.

74 §.

Anmäles ändring i förhållande, hvarom inskrifning i registret skett, skall den ändring, där registrering beviljas, anmärkas i registret.

Registreras ändring i förenings stadgar, skall ena exemplaret af det protokoll, som innehåller beslutet om ändringen, till sökanden återställas, försedt med bevis om registreringen.

Sker ändring i förenings firma, skall ny fullständig inskrifning i registret göras.

75 §.

En samling af hvad i registret införes med undantag af under rättelse om konkurs, hvarom förmäles i 65 §, skall genom det allmännas försorg efter hand befordras till trycket och förses med register för hvarje år.

I den mån nämnda samling tryckes, skall den öfversändas till hvarje domstol och öfverexekutor.

Anmälningsskrifter med därvid fogade handlingar skola, särskildt för hvarje förening, förvaras såsom bilagor till registret.

76 §.

Företer understödsförenings registrerade firma likhet med en i förningsregister, sjukkasseregister, understödsföreningsregistret eller försäkringsregister tidigare införd firma, och lider därigenom innehafvaren af sistnämnda firma förfång, äge domstol på talan af denne förbjuda föreningen att efter viss tid använda förstnämnda firma äfvensom ålägga föreningen det skadestånd, som pröfvas skäligt.

Menar någon eljest, att en i understödsföreningsregistret verkställd inskrifning länder honom till förfång, må talan om registreringens upphäfvande samt om skadestånd föras vid domstol.

77 §.

Har genom laga kraft ägande dom blifvit förklaradt, att en i understödsföreningsregistret gjord inskrifning ej bort ske, eller att beslut, som registrerats, är ogiltigt, eller att eljest visst förhållande, hvarom inskrifning skett, ej föreligger, skall på begäran af någondera parten anteckning därom göras i registret.

Varder, sedan i registret gjorts anteckning om förenings konkurs, af öfverrätt förklaradt, att offentlig stämning ej bort utfärdas, skall anteckningen på därom gjord ansökning afföras ur registret.

78 §.

Mot den, som inhämtat kännedom om hvad registret beträffande visst förhållande innehåller å den tid, hvarom fråga är, kan ändring i samma förhållande icke med laga verkan åberopas, med mindre han visas hafva ägt vetskap om ändringen.

79 §.

Företer den, som inför domstol, Konungens befallningshafvande eller öfverexekutor företräder understödsförening, bevis, hvaraf framgår, att han den dag, beviset utfärdades, enligt understödsföreningsregistret var behörig att företräda föreningen, och är det bevis ej äldre än ett år, åligger det myndigheten att ur den i 75 § omförmälda tryckta samling inhämta upplysning, huruvida förändring beträffande behörigheten ägt rum. Hvad i sådant afseende nyssnämnda samling, i den mån den

kommit myndigheten tillhanda, utvisar skall för myndigheten äga vitsord, där ej annat förhållande visas vara för handen.

80 §.

Det åligger understödsförenings styrelse att för hvarje räkenskapsår inom två månader från det revisorernas berättelse framlades å föreningssammanträde till tillsynsmyndigheten ingifva:

1) styrkt afskrift af styrelsens och revisorernas berättelser samt af protokoll, upptagande de å föreningssammanträde i anledning af nämnda berättelser fattade beslut;

2) en i enlighet med fastställt formulär upprättad och af styrelsen underskrifven statistisk redogörelse rörande föreningen och dess verksamhet under året.

Finner tillsynsmyndigheten nödigt att infordra ytterligare upplysningar, skola sådana ofördröjligen lämnas af styrelsen.

Styrelsen vare pliktig ej mindre att när som helst bereda tillsynsmyndigheten eller dess ombud tillfälle att inventera föreningens medel samt att granska föreningens räkenskaper och öfriga handlingar än äfven att lämna dem tillträde till föreningssammanträde.

81 §.

För understödsförening, hvars stadgar icke blifvit godkända på sätt i 86 § sägs, skall styrelsen hvar femte år låta upprätta och, i samband med ingifvandet af de i 80 § omförmälda handlingarna, till tillsynsmyndigheten ingifva försäkringsteknisk utredning af föreningens ställning vid föregående års slut.

Nämnda utredning skall enligt af tillsynsmyndigheten fastställda grunder upprättas af person, hvilken innehar behörighet att utöfva befattning såsom aktuarie vid lifförsäkringsbolag eller af tillsynsmyndigheten förklarats behörig att upprätta utredningen. Förening äger att anlita tillsynsmyndigheten för utredningens upprättande och skall i sådant fall ersätta kostnaden härför med belopp, som bestämmes af nämnda myndighet.

Därest försäkringsteknisk utredning, som af förening ingifvits, utvisar brist, må tillsynsmyndigheten, om den så finner erforderligt, ålägga föreningen att, så länge bristen fortfar, upprätta och ingifva sådan utredning oftare än hvar femte år, dock högst årligen.

Från upprättande af försäkringsteknisk utredning äger tillsynsmyndigheten befria förening, då dess rörelse är af mindre omfattning eller eljest skälig anledning till sådan befrielse föreligger.

82 §.

Det tillkommer tillsynsmyndigheten att öfvervaka understödsförenings verksamhet samt tillhandagå föreningen med råd och upplysningar i ändamål att föreningens rörelse må drifvas på ett med hänsyn till dess art och omfattning lämpligt sätt.

Finner tillsynsmyndigheten, att afvikelse från denna lag eller föreningens stadgar förekommer, skall tillsynsmyndigheten anvisa föreningen att inom viss tid hafva vidtagit de åtgärder, som pröfvas erforderliga för rättelses vinnande.

Framgår af försäkringsteknisk utredning, som enligt 81 § afgifvits för *pensionskassa*, att föreningen uppenbarligen är oförmögen att fullgöra sina utfästelser, må tillsynsmyndigheten, där den finner fortsättande af föreningens verksamhet efter oförändrade grunder vara ägnadt att medföra allvarliga missförhållanden, meddela föreningen anvisning att inom viss tid hafva vidtagit erforderliga ändringar med afseende å grunderna för verksamheten.

Befinnes förening, som blifvit registrerad enligt denna lag, drifva rörelse, hvilken är att anse såsom affärsmässig försäkringsrörelse, skall tillsynsmyndigheten anvisa föreningen att antingen vidtaga erforderliga ändringar med afseende å rörelsens art eller ock inom viss tid hafva öfverlåtit rörelsen på ett försäkringsbolag.

Har anvisning enligt denna paragraf meddelats af tillsynsmyndigheten och finnes föreningen icke tillbörligen ställa sig anvisningen till efterrättelse, äger tillsynsmyndigheten hos rätten eller domaren göra ansökning om åläggande för föreningen att träda i likvidation. Har sådan ansökning gjorts, skall rörande kungörelse om ansökningen och förordnande af sysslomän samt angående underrättelse om sådant förordnande för registrering gälla hvad i 48 § är föreskrifvet. Styrker ej föreningen å den utsatta tiden, att meddelad anvisning behörigen efterkommits, förklare rätten, att föreningen skall träda i likvidation, och förordne en eller flera likvidatorer att verkställa densamma.

83 §.

Om tillsynsmyndighetens beslut i ärende, som icke afser registrering, så ock om beslut, hvarigenom registrering vägrats, skall skriftlig underrättelse ofördröjligen öfverlämnas eller med allmänna posten försändas till någon, hvilken äger företräda föreningen. Innefattar beslutet

åläggande, hvarom i 81 § förmäles, eller anvisning enligt 82 eller 86 §, eller har genom beslutet af förening gjord ansökning afslagits eller gillande af beslut, hvarom förmäles i 45 § andra stycket, eller registrering af anmältd förhållande vägrats, skola i underrättelsen om beslutet skälen därför angifvas.

Är understödsförening eller annan, som enligt denna lag i ärende angående föreningen gjort framställning hos tillsynsmyndigheten, missnöjd med tillsynsmyndighetens beslut, må, vid talans förlust, besvär öfver beslutet hos Konungen anföras, där föreningens styrelse har sitt säte å ort inom Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands eller Väster-norrlands län, före klockan tolf å fyrtiofemte dagen, och där styrelsen har sitt säte å ort inom annan del af riket, före klockan tolf å tret-tionde dagen från beslutets dag.

84 §.

Närmare föreskrifter om tillsynsmyndighetens organisation samt om understödsföreningsregistrets förande och tillsynsmyndighetens verk-samhet i öfrigt äfvensom angående tid och sätt för utgifvande af den i 75 § omförmälda samling och dess öfversändande till vissa myndig-heter meddelas af Konungen.

85 §.

I enlighet med bestämmelser, som Konungen meddelar, skall utses en nämnd, bestående af medlemmar af understödsföreningar eller leda-möter af deras styrelser, hvilken nämnd äger att sammanträda inför tillsynsmyndigheten för samråd med denna myndighet i gemensamma angelägenheter.

Bestämmelser, som endast afse understödsföreningar med godkända stadgar.

86 §.

I understödsförenings stadgar må intagas bestämmelse därom, att stadgarna skola vara godkända af tillsynsmyndigheten.

Vid pröfning af ansökning om registrering af understödsförening, i hvars stadgar sådan bestämmelse finnes intagen, skall tillsynsmyndig-

heten tillse, att stadgarna innehålla tillfredsställande bestämmelser om premier, fondafsättning, medelförvaltning och användning af uppkommande öfverskott samt jämväl i öfrigt äro betryggande för medlemmarna och öfriga understödsberättigade. Finnes anledning till anmärkning, skall registrering vägras. Beviljas registrering, skall i registret och beviset om registreringen anmärkas, att stadgarna blifvit godkända.

Beträffande registrering af stadgeändring, hvarigenom föreskrifvits att stadgarna skola vara godkända af tillsynsmyndigheten, samt registrering af ändring i godkända stadgar, skola bestämmelserna i nästföregående stycke äga motsvarande tillämpning.

Understödsförening med godkända stadgar skall hvarje år afgifva försäkringsteknisk utredning på sätt i 81 § första och andra styckena sägs; dock att tillsynsmyndigheten må medgifva viss förening, därest dess rörelse är af mindre omfattning eller eljest skälig anledning föreligger, att afgifva sådan utredning mindre ofta, likväl minst hvar femte år. I utredningen skall såsom skuld upptagas en fond (*premiereserven*), motsvarande sammanlagda värdet af alla löpande utfästelser af understöd.

Visar det sig, att föreningens tillgångar icke äro tillräckliga för täckande af föreningens gäld och redovisning af premiereserven, eller befinnas stadgarna icke längre vara betryggande, skall tillsynsmyndigheten anvisa föreningen att inom viss tid hafva vidtagit de åtgärder, som pröfvas erforderliga för rättelses vinnande. Angående sådan anvisning gälle hvad i 82 § sista stycket stadgas om anvisning, som meddelats enligt nämnda paragraf.

87 §.

Därest understödsförening med godkända stadgar meddelar lifförsäkring, skall *premiereserven för lifförsäkringar* minst uppgå till skillnaden mellan kapitalvärdet af föreningens förbindelser på grund af löpande försäkringar och kapitalvärdet af de nettopremier, försäkrings-tagarna må hafva att ytterligare erlægga. Från kapitalvärdet af föreningens förbindelse på grund af försäkring må afräknas belopp, som föreningen i enlighet med bestämmelse i stadgarna förskjutit mot säkerhet i försäkringsbrevet inom dettas återköpsvärde. Har försäkring återförsäkrats hos svenskt försäkringsbolag, vare föreningen fritagen från förpliktelsen att för det återförsäkrade beloppet göra afsättning till premiereserv.

Varda, sedan föreningen börjat sin verksamhet, grunderna för beräkning af dess premiereserv för lifförsäkringar ändrade, och föranleder ändringen skyldighet att för äldre försäkringar i den försäkringstekniska utredningen upptaga premiereserv till högre belopp än efter förut gällande grunder, må tillsynsmyndigheten med afseende å fullgörandet af denna skyldighet medgifva föreningen sådant anstånd, att under viss tid, ej öfverstigande femton år, premiereserven för sådana försäkringar må upptagas till lägre belopp än efter de nya grunderna; dock att skillnaden årligen skall minskas i enlighet med en af tillsynsmyndigheten fastställd plan.

Tillgångar, motsvarande premiereserven för lifförsäkringar, skola redovisas:

- 1) i obligationer, som utfärdats eller garanterats af staten;
- 2) i Sveriges allmänna hypoteksbanks eller Konungariket Sveriges stadshypotekskassas obligationer;
- 3) i fordringsbevis, utfärdade af riksbanken, bankbolag eller sparbank;
- 4) i obligationer eller andra skuldförbindelser, utfärdade eller garanterade af svensk kommun, som till länets upptagande eller garanterande erhållit Konungens tillstånd;
- 5) i skuldförbindelser, för hvilka föreningen äger säkerhet genom inteckning i fast egendom inom hälften af senast fastställda taxeringsvärde, så ock, med tillsynsmyndighetens medgifvande, i skuldförbindelser med säkerhet af inteckning inom två tredjedelar af taxeringsvärdet; dock att i hvarje fall åbygggnad å egendom skall, för att in-teckning i egendomen må godkännas, vara brandförsäkrad i något med vederbörligen fastställd bolagsordning försedt brandförsäkringsbolag inom riket;
- 6) i sådana af enskilda järnvägar eller industriella inrättningar utfärdade obligationer, utländska statsobligationer och andra värdehandlingar, som till sin art och till den säkerhet de erbjuda kunna anses jämförliga med några af de vid 1)—5) nämnda; eller
- 7) i föreningen tillhörig fastighet intill hälften eller, med tillsynsmyndighetens medgifvande, intill två tredjedelar af taxeringsvärdet; skolande i fråga om brandförsäkring af åbygggnad gälla hvad vid 5) stadgas.

88 §.

Sådan understödsförening, som afses i 87 §, skall jämväl bilda *säkerhetsfond* på sätt här nedan sägs.

Intill dess säkerhetsfonden uppgår till ett belopp, motsvarande en tjugondel af premiereserven för lifförsäkringar, skall till säkerhetsfond afsättas den behållning, som enligt den försäkringstekniska utredningen finnes hafva uppstått å rörelsen i dess helhet. Då säkerhetsfonden uppgår till ofvan sagda belopp, vare afsättning till fonden ej erforderlig; nedgår fonden under samma belopp, skall afsättning därtill ånyo vidtaga.

Nedsättning af säkerhetsfond må icke utan särskildt medgifvande af tillsynsmyndigheten äga rum, där sådant ej erfordras för betäckande af förlust, som icke kunnat ersättas genom uppkommen årsvinst.

År föreningen befriad från skyldigheten att hvarje år afgifva försäkringsteknisk utredning, varde uppkommet öfverskott, intill dess sådan utredning afgifves, afsatt på sätt i 13 § sägs.

Särskilda bestämmelser.

89 §.

Rätt till kapitalunderstöd, i hvad det icke öfverstiger tvåhundra kronor, kan ej öfverlätas och må förty ej tagas i mät för gäld.

Hurusom pension enligt förordnande af Konungen kan vara undantagen från utmätning, därom är stadgadt i utsökningslagen.

90 §.

Föreningsmedlemmar, som genom att öfverträda denna lag eller föreningens stadgar tillskynda föreningen skada, svare för skadan, en för alla och alla för en.

Öfverträda styrelseledamöter, likvidatorer eller medlemmar denna lag eller föreningens stadgar och tillskyndas tredje man därigenom skada, vare de, som låtit sådant komma sig till last, ansvariga för skadan, en för alla och alla för en.

91 §.

Understödsförening vare uti de mål, för hvilka ej annorlunda genom lag stadgas, lydande under allmän underrätt i den ort, där styrelsen enligt stadgarna har sitt säte.

92 §.

Innehålla understödsförenings stadgar förbehåll, att tvister mellan föreningen och styrelsen eller ledamot däraf eller föreningsmedlem eller annan understödsberättigad skola hänskjutas till afgörande af en eller flera skiljemän, äge det förbehåll samma verkan, som tillkommer skiljeaftal; och gälle om påkallande af förbehållets tillämpning hvad om stämning i 28 § finnes stadgad.

3 kap. Straffbestämmelser.

93 §.

Därest understödsförening, hvilken är skyldig att söka registrering, drifver verksamhet utan att vara registrerad, straffes den, som deltagit i åtgärd å föreningens vägnar eller i beslut därom, med böter från och med fem till och med ettusen kronor.

Fortsättes under tid, då åtal pågår för förseelse som nu är sagd, samma förseelse, skall, för hvarje gång stämning därför utfärdats och delgifvits, dömas till de böter, som äro stadgade för sådan förseelse.

94 §.

Med böter från och med tjugufem till och med ettusen kronor straffes

1) styrelseledamot eller annan, som vid anmälan för registrering mot bättre vetande meddelar oriktig uppgift;

2) styrelseledamot eller likvidator i registrerad understödsförening, där han mot bättre vetande i handling, som framlägges å förenings-sammanträde eller jämlikt bestämmelserna i 80 § ingifves till tillsynsmyndigheten, rörande föreningens angelägenheter meddelar oriktig uppgift;

3) styrelseledamot i registrerad understödsförening, där han använder någon föreningens tillgång för ändamål, som, efter hvad han inser, är ett annat än det, för hvilket samma tillgång är afsedd;

4) revisor i registrerad understödsförening, där han i berättelse eller annan handling, som framlägges å föreningssammanträde, mot

bättre vetande lämnar oriktig uppgift rörande föreningens angelägenheter eller uppsåtligen underlåter att göra anmärkning mot dylik uppgift i handling, som af honom granskats;

5) där försäkringsteknisk utredning, som jämlikt 81 eller 86 § ingifves till tillsynsmyndigheten, är oriktig, den som mot bättre vetande upprättat utredningen eller med vetskap om dess oriktighet ingifvit densamma.

Ej må straff, som i denna paragraf är stadgadt, ådömas, där förseelsen enligt allmänna strafflagen bör beläggas med strängare straff.

95 §.

Åsidosättes föreskrift, som är meddelad i 25 §, 33 § första stycket, 35 § sista stycket, 46 § första eller tredje stycket, 66 § första stycket, 80 §, 81 § första stycket eller 86 § fjärde stycket, eller underlåter förening, som erhållit föreläggande enligt 81 § tredje stycket, att ställa sig föreläggandet till efterrättelse,

straffes den försumlige med böter från och med fem till och med trehundra kronor.

Samma lag vare om likvidator, som ej fullgör hvad honom enligt 55 §, 56 § andra stycket eller 64 § åligger.

Förseelse mot 33 § första stycket, 35 § sista stycket eller 56 § andra stycket må åtalas allenast af målsägande; och skall härvid såsom målsägande anses såväl föreningen som hvarje medlem däraf.

96 §.

Böter, som ådömas enligt denna lag, tillfalla kronan. Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skall förvandling ske enligt allmänna strafflagen.

97 §.

Försummelse att enligt bestämmelse i denna lag göra anmälan för registrering beträffande registrerad understödsförening eller att underställa tillsynsmyndigheten beslut, som i 45 § andra stycket sägs, eller att till tillsynsmyndigheten ingifva någon af de i 80 §, 81 § första och tredje styckena samt 86 § fjärde stycket omförmälda handlingarna skall åtalas vid allmän underrätt i den ort, där föreningens styrelse enligt stadgarna har sitt säte.

4 kap. Om undantag från lagens tillämplighetsområde.**98 §.**

Hvad i denna lag är föreskrifvet skall ej äga tillämpning

1) å anstalt, för hvars utfästelser af understöd staten eller kommun är ansvarig, eller å sådan pensionskassa för i offentlig tjänst anställda personer, hvilken af Konungen förklarats undantagen från lagens tillämpning;

2) å fackförening, fackförbund eller annan liknande förening för vårdande af yrkesangelägenheter af anledning att densamma meddelar understöd vid arbetslöshet.

Anstalt eller pensionskassa, hvarom ofvan vid 1) förmäles, vare dock pliktig att angående sin verksamhet göra anmälan och lämna uppgifter i enlighet med de föreskrifter, Konungen meddelar.

99 §.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1913.

Understödsförening, som då äger bestånd, vare dock ej skyldig att söka registrering förr än tre år förflutit från lagens trädande i kraft. Med afseende å dylik förening skola bestämmelserna i 4 § ej äga tillämpning under nämnda tre år, och skall hvad i 4 § första stycket stadgas icke utgöra hinder för föreningen att i fråga om rättigheter och skyldigheter, som uppkommit före utgången af sagda tid, jämväl där-
efter söka, kära eller svara.

I öfrigt gälle beträffande understödsförening, som äger bestånd vid tiden för lagens trädande i kraft, följande undantag från lagens bestämmelser:

1) Hvad i 2 § andra stycket är stadgadt utgör ej hinder att med högre belopp, än där sägs, utbetala kapitalunderstöd, som blifvit utfäst före föreningens registrering. Därest föreningen vid tiden för lagens trädande i kraft bereder och under minst två år därförut beredd kapitalunderstöd till högre belopp än tvåhundra kronor för en medlem, må föreningen jämväl efter registreringen, oaktadt stadgarna icke blifvit godkända, utfästa och utbetala sådant understöd till samma belopp, dock ej högre än ettusen kronor. Bildas understödsförening för öfvertagande af sjukkassas rörelse i hvad den afser meddelande af begrafningshjälp, må, där tillsynsmyndigheten finner skäligt så medgifva, i fråga om tillämpning af de ofvan i detta stycke meddelade bestämmelserna sjukkassan och understödsföreningen räknas såsom en och samma förening.

2) Innehålla föreningens stadgar bestämmelse därom, att för giltighet af beslut om stadgeändring fordras fastställelse af Konungen eller viss myndighet, skall efter föreningens registrering sagda bestämmelse icke äga tillämpning beträffande sådan stadgeändring, hvarom i 44 § andra stycket förmäles.

3) Är föreningen enligt 81 § första stycket skyldig att afgifva försäkringsteknisk utredning, äger tillsynsmyndigheten att utsätta lämplig tid, jämväl innan fem år förflutit efter föreningens registrering, då sådan utredning första gången skall afgifvas.

4) Därest för sådan förening, som i 87 § afses, yppar sig svårighet att för äldre lifförsäkringar vid tiden för registreringen afsätta premiereserv till belopp, som i nämnda paragraf föreskrifves, må tillsynsmyndigheten med afseende å fullgörandet af denna skyldighet medgifva föreningen sådant anstånd, att under viss tid, ej öfverstigande tjugufem år, premiereserven för sådana försäkringar må upptagas till lägre belopp, under villkor att skillnaden årligen minskas i enlighet med en af tillsynsmyndigheten fastställd plan.

Förslag

till

Lag om ändrad lydelse af 162 och 163 §§ i lagen om försäkringsrörelse.

Häriigenom förordnas, att 162 och 163 §§ i lagen om försäkringsrörelse skola erhålla följande ändrade lydelse:

162 §.

Beträffande *ömsesidigt försäkringsbolag, som bildas för öfvertagande af understödsförenings rörelse eller viss del däraf* på sätt i lagen om understödsföreningar sägs, skall hvad som stadgas här ofvan i 2 § angående stiftare, i 66 § under 13) och angående bestämmelser om sådant sammanträde, som i 74 § sägs, i 71—75 §§ samt i 76 § under 3) ej äga tillämpning.

Genom beslut å understödsförenings sammanträde, hvarigenom förslag om öfverlåtelse af rörelsen eller någon del däraf på sådant bolag slutligen antagits, skall bolaget anses bildadt och det framlagda förslaget till bolagsordning och bestämmelser angående grunderna för bolagets verksamhet anses antaget; och skola val af styrelse och revisorer verkställas å nämnda föreningssammanträde eller, därest andra än de vid föreningssammanträdet röstberättigade äga att deltaga i valen, å särskildt sammanträde, som skall utlysas på sätt i lagen om understödsföreningar är stadgadt.

Sedan föreningens beslut om öfverlåtelsen blifvit gilladt af tillsynsmyndigheten, skall bolagets styrelse söka Konungens stadfästelse å bolagsordningen och de öfriga grunderna för bolagets verksamhet.

Då stadfästelse erhållits, skall ansökning göras om bolagets registrering.

I fråga om *ömsesidigt försäkringsbolag, hvars verksamhet endast afser att meddela försäkring af egendom inom ett län*, skall af denna lags förestående bestämmelser, förutom de i sista momentet af denna § angifna lagrum, i tillämpliga delar allenast gälla hvad i 1, 3, 63, 64, 66, 68, 69, 71, 74, 75, 77—79, 81—91, 94—120, 122, 131, 132,

134—138 och 158—161 §§ stadgas, dock att sådan uppgift angående bolagets verksamhet och ställning, hvarom i 134 § under 2) förmäles, skall införas, i stället för i allmänna tidningarna, i den stads tidning, där Konungens befallningshafvande har sitt säte, eller, om flera tidningar där utgifvas, i tidning, där allmänna påbud för staden vanligen meddelas.

De, som vilja stifta ömsesidigt försäkringsbolag, hvarom nu är sagdt, skola upprätta fullständig bolagsordning samt därå söka Konungens befallningshafvandes stadfästelse. Konungens befallningshafvande pröfvar bolagsordningens öfverensstämmelse med denna lag samt lag och författning i öfrigt, så ock om och i hvad mån särskilda bestämmelser därutöfver må erfordras.

Å beslut om ändring i stadfäst bolagsordning skall ock sökas Konungens befallningshafvandes stadfästelse.

Firman skall innehålla ordet »försäkring» och angifva området för bolagets verksamhet samt tydligt skilja sig från andra, hos samma myndighet förut enligt bestämmelserna i denna paragraf införda, ännu bestående firmor.

Sedan bolaget bildats och styrelse blifvit utsedd, skall ansökning om bolagets registrering af styrelsen göras. Sådan ansökning skall innehålla ej mindre uppgift å styrelseledamöternas fullständiga namn äfvensom om deras hemvist, än ock, där bolagets firma ej skall tecknas af styrelsens alla ledamöter gemensamt, uppgift å den eller dem, som äro berättigade att teckna firman, samt vara åtföljd af:

1) Konungens befallningshafvandes beslut om stadfästelse, i två styrkta afskrifter;

2) protokoll, utvisande att beslut fattats om bolagets bildande och att styrelse blifvit utsedd;

3) samtliga teckningslistor i hufvudskrift och styrkt afskrift.

Stadfäst ändring i bolagsordningen skall, vid det i 160 § stadgade äfventyr, ofördröjligen anmälas för registrering. Vid ansökning härom skall styrelsen foga två styrkta afskrifter af Konungens befallningshafvandes beslut om den å ändringen meddelade stadfästelse.

Hos Konungens befallningshafvande skall föras register för inskrifning af de uppgifter, hvilka enligt denna lag skola beträffande ömsesidigt försäkringsbolag, hvarom nu är fråga, anmälas eller hvilkas intagande i registret eljest är eller varder föreskrifvet.

Beviljas bolags registrering, låte Konungens befallningshafvande i registret införa:

1) dagen för beslutet om bolagets bildande;

- 2) bolagets firma;
- 3) föremålet för bolagets verksamhet;
- 4) den ort, där styrelsen har sitt säte;
- 5) huru för bolagets förbindelser skall ansvaras;
- 6) huruvida och i hvilken utsträckning styrelsen må äga för bolaget upptaga lån;
- 7) styrelseledamöternas fullständiga namn och hemvist;
- 8) hvilken eller hvilka bland styrelseledamöterna äro berättigade att teckna firman;
- 9) huru kallelse till bolagsstämma skall ske och andra meddelanden kungöras delägarne eller röstberättigade, som ej äro delägare.

Det ena exemplaret af Konungens befallningshafvandes beslut om stadfästelse skall, försedt med bevis om registreringen, jämte teckningslistorna i hufvudskrift, till sökanden återställas.

Anmäles ändring i förhållande, hvarom inskrifning i registret skett, skall den, där registrering beviljas, i registret anmärkas. Registreras ändring i bolagsordningen, skall ena afskriften af Konungens befallningshafvandes beslut om stadfästelse å ändringen till sökanden återställas, försedd med bevis om registreringen. Sker ändring i firman, skall ny, fullständig inskrifning i registret göras.

Menar någon, att en i registret verkställd inskrifning länder honom till förfång, må talan om registreringens upphäfvande föras vid rådstufvurätten i den stad, där Konungens befallningshafvande har sitt säte.

Hvad i 147 § 2 mom., 148 och 149 §§, 153 § 1 och 3 mom. samt 154, 156 och 157 §§ är stadgadt skall äga motsvarande tillämpning i fråga om registrering och register, hvarom nu är sagdt; dock att de kungörelser, som i 153 § 1 mom. och 156 § omförmälas, skola införas, i stället för i allmänna tidningarna, i ortstidningen, samt att hvad i 157 § är sagdt om verkan af kungörande i allmänna tidningarna i stället skall gälla kungörande i ortstidningen.

163 §.

Hvad ofvan i denna lag är föreskrifvet skall ej äga tillämpning å:

- a) anstalt, som inrättats af staten;
- b) anstalt, som allenast meddelar försäkring mot förlust å skuldebref eller andra värdehandlingar;

- c) ränte- och kapitalförsäkringsanstalt;
- d) ömsesidigt försäkringsbolag för försäkring af egendom å landsbygden, hvars verksamhetsområde är mindre än ett härad;
- e) sjukkasse eller understödsförening.

Anstalt, hvarom ofvan under b), c) och d) förmäles, vare dock pliktig att angående sin verksamhet göra anmälan och lämna uppgifter i enlighet med de föreskifter, Konungen meddelar.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1913.

Förslag

till

Lag om ändring i vissa delar af lagen om sjukkassor den 4 juli 1910.

Häriigenom förordnas, att 3, 87, 105 och 106 §§ i lagen om sjukkassor den 4 juli 1910 skola erhålla följande ändrade lydelse:

3 §.

För registrerad sjukkassas förbindelser häfta allenast kassans tillgångar, förfallna men ej guldna afgifter inräknade.

87 §.

Företer sjukkassas registrerade firma likhet med en i föreningsregister, sjukkasseregister, understödsföreningsregistret eller försäkringsregister tidigare införd firma, och lider därigenom innehafvaren af sistnämnda firma förfång, äge domstol på talan af denne förbjuda sjukkassan att efter viss tid använda förstnämnda firma äfvensom ålägga sjukkassan det skadestånd, som pröfvas skäligt.

Menar någon eljest, att en i sjukkasseregister verkställd inskrifning länder honom till förfång, må talan om registreringens upphäfvande samt om skadestånd föras vid domstol.

105 §.

Innan sjukkassa blifvit registrerad enligt denna lag, kan den ej förvärfva rättigheter eller ikläda sig skyldigheter, ej heller inför domstol eller annan myndighet söka, kära eller svara.

Handla ledamöter af kassans styrelse eller medlemmar af kassan eller andra å kassans vägnar, innan den blifvit registrerad, svare de,

som i åtgärden eller beslut därom deltagit, för uppkommande förbindelser såsom för annan sin gäld, en för alla och alla för en.

§ 106.

Oregistrerad sjukkasse må, där medlemsantalet uppgår till minst femtio, ej utfästa eller utbetala högre begravningshjälp än tvåhundra kronor.

Öfverträdes detta förbud, straffes den, som i åtgärden eller beslut därom deltagit, med böter från och med fem till och med ettusen kronor.

Fortsättes under tid, då åtal pågår för förseelse som nu är sagd, samma förseelse, skall, för hvarje gång stämning därför utfärdats och delgifvits, dömas till de böter, som äro stadgade för sådan förseelse.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1913.

Utan hinder af hvad i 105 § första stycket stadgas må rättighet, som uppkommit innan denna lag trädte i kraft, jämväl därefter göras gällande mot sjukkasse, och skall det i 106 § gifna förbud ej äga tillämpning i fråga om utbetalning af begravningshjälp, som blifvit utfäst före lagens trädande i kraft.

*Utdrag af protokollet öfver civilärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 22 juni 1911.*

Närvarande:

Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve TAUBE,
Statsråden: PETERSSON,
 HEDERSTIERNA,
 SWARTZ,
 greve HAMILTON,
 MALM,
 LINDSTRÖM,
 NYLANDER.

Chefen för civildepartementet statsrådet greve Hamilton yttrade:
»Sedan Eders Kungl. Maj:t den 27 augusti 1909 bemyndigat mig att tillkalla högst fem sakkunniga för att inom civildepartementet biträda vid uppgörande af förslag till lag om understödsföreningar, uppdrog jag åt landssekreteraren Per Axel Victor Schotte, öfverdirektören och chefen för försäkringsinspektionen Paul Johan Gerhard Laurin, registratörn Carl Axel Rydin och dåvarande fiskalen, numera hofrättsrådet Karl Edvard Tiseliuss att i sådant afseende biträda inom departementet.

Dessa sakkunniga afgåfvo den 10 december 1910 betänkande med förslag till lag om understödsföreningar och till en däraf betingad lag om ändrad lydelse af 162 och 163 §§ i lagen om försäkringsrörelse.»

Efter att hafva redogjort för det hufvudsakliga innehållet af berörda förslag, anförde departementschefen vidare:

»Genom remiss har tillfälle beredts öfverståthållareämbetet och Kungl. Maj:ts befallningshafvande i rikets samtliga län äfvensom veder-

börande understödsföreningar att afgifva yttrande öfver dessa lagförslag. De hafva vidare behandlats å en i Stockholm den 6 och den 7 sistlidne mars hållen konferens för Sveriges understödsföreningar, hvilken i en till Eders Kungl. Maj:t ställd skrift, med tillkännagifvande att konferensen ansåge i högsta grad nödvändigt, att en lagstiftning i ämnet snarast möjligt komme till stånd, tillika i underdånighet anhållit om vissa ändringar i förslaget till lag om understödsföreningar. Öfver lagförslagen jämte inkomna yttranden har försäkringsinspektionen afgifvit infordradt underdånigt utlåtande.

Vid den granskning, jag därpå låtit lagförslagen undergå inom civildepartementet, har den föreslagna lagen om understödsföreningar icke oväsentligt omarbetats i hvad angår *bestämmelserna rörande begränsningen af och tillsynen å understödsföreningarnas verksamhet*, detta särskildt med anledning af de önsknings, som uttalats af omförmälda konferens.

Konferensens uttalande hade hufvudsakligen följande innebörd: Det vore ej lämpligt, att framdeles uppkommande understödsföreningar, som icke hade ur försäkringsteknisk synpunkt tillfredsställande afgiftsberäkning, finge meddela så högt kapitalunderstöd som ett tusen kronor, utan borde för dem i sådant hänseende stadgas ett maximibelopp af högst femhundra kronor. Däremot borde föreningar, som arbetade enligt tekniskt tillfredsställande grunder och härutinnan vore underkastade kontroll, få meddela kapitalunderstöd till högre belopp än ett tusen kronor; därest med afseende å dessa föreningar någon maximigräns ansåges erforderlig, borde den i hvarje fall ej sättas lägre än tvåtusen kronor. Hvad beträffade den i 82 § tredje stycket meddelade bestämmelsen, enligt hvilken tillsynsmyndigheten ägde att i viss mån utöfva teknisk kontroll å hvarje »hjälpkassa», som hade mera än ett tusen medlemmar, så vore en dylik af medlemsantalet beroende gräns olämplig, då *dels* det i regel vore omöjligt för en förening, som bildats och börjat sin verksamhet enligt ohållbara grunder, att, när föreningen uppnått ett visst medlemsantal, inrätta sig efter säkrare grunder, *och dels* en sådan begränsning skulle uppmuntra till delning af de större föreningarna och bildande af små, enligt ohållbara grunder arbetande föreningar. Lagen borde närmare angifva de fordringar, som skulle ställas å de under försäkringsteknisk kontroll stående föreningarna. Medlemsbref, utfärdade af dylik förening, borde kunna öfverlätas och återköpas, äfven om en följd däraf blefve, att utmättningsfriheten helt eller delvis ginge förlorad. Hvad anginge öfvergångsbestämmelserna, så borde det i 99 § vid 1) i sakkunniges förslag angifna undantaget afse understöd,

som blifvit utfäst före föreningens registrering. Det borde vidare medgifvas redan befintlig förening, som icke omlade sin verksamhet enligt försäkringstekniska grunder, att framgent åt nytillträdande medlemmar utfästa kapitalunderstöd till samma belopp, som den hittills utfäst, dock ej högre än ett tusen kronor. För att förhindra, det tekniskt ofullkomliga föreningar, som redan finnas, höjde sina understödsbelopp eller nya sådana föreningar bildades i ändamål att kringgå den blifvande lagens restriktioner, borde nämnda medgifvande endast afse förening, som vid tiden för lagens trädande i kraft varit i verksamhet under två år och därunder ej höjt kapitalunderstödens belopp; dock med rätt för tillsynsmyndigheten att tillåta sjukkassa, som på grund af den nya sjukkasselagens bestämmelser nödgades dela sin verksamhet i en sjukkasseafdelning och en understödsafdelning, att med afseende å den sistnämnda tillgodonjuta medgifvandet ifråga. Slutligen borde i lagen ut-sägas, att förening, som önskade omlägga sin verksamhet och ställa sig under försäkringsteknisk kontroll, kunde af tillsynsmyndigheten erhålla medgifvande att under viss tid, ej öfverstigande tjugufem år, upptaga premiereserven för äldre utfästelser till lägre belopp än eljest vore tillåtet, under villkor att skillnaden årligen minskades i enlighet med en af tillsynsmyndigheten fastställd plan.

Försäkringsinspektionen har i sitt utlåtande, med framhållande af de företräden sakkunniges ursprungliga förslag i vissa hänseenden ägde, dock förklarat sig kunna tillstyrka en omläggning af detsamma enligt de af konferensen uttalade önskningarna, under villkor att maximibeloppet för kapitalunderstöd i fråga om framdeles uppkommande föreningar utan godkända stadgar icke sattes högre än tvåhundra kronor.

Med denna modifikation har jag också ansett konferensens ofvan angifna önskingar böra villfaras. En sänkning af maximibeloppet för kapitalunderstöd från framdeles uppkommande föreningar utan godkända stadgar till tvåhundra kronor — samma belopp, som enligt den nya sjukkasselagen utgör maximum för begrafningshjälp från registrerad sjukkassa — synes väl befogad, då ju, bland annat, konferensens uttalande gifver vid handen, att insikten om det så kallade uttaxerings-systemets brister samt nödvändigheten af rationell afgiftsberäkning och fondbildning numera vunnit stor utbredning bland de samhällslager, för hvilka ifrågavarande föreningsverksamhet särskildt är lämpad. Därigenom minskas de vådor, som borttagandet med afseende å »hjälpkassa» af den tillsynsmyndigheten enligt 82 § tredje stycket tillkommande befogenheten onekligen kan medföra. I öfrigt lärer tillsynsmyndighetens rådgifvande verksamhet och den publicitet, som ålagts alla registrerade

understödsföreningar, erbjuda tillräckligt skydd mot dessa vådor. Hvad beträffar maximum för kapitalunderstöd från föreningar med godkända stadgar, synes icke kunna ifrågakomma att sätta detta högre än det af konferensen eventuellt föreslagna beloppet tvåtusen kronor. Äfven en höjning till detta belopp är ägnad att ingifva betänkligheter. Ty visserligen måste å förening med godkända stadgar ställas i hufvudsak samma försäkringstekniska kraf, som enligt lagen om försäkringsrörelse gälla för försäkringsbolag, i följd hvaraf dessa föreningar kunna väntas blifva tillbörligt solida. Men vid sådant förhållande kunde det ock från systematisk synpunkt anses lämpligare, att åtminstone sådana föreningar, som meddela kapitalunderstöd till mera afsevärda belopp, såsom ömse- sidiga försäkringsbolag hänfördes under lagen om försäkringsrörelse och i nämnda lag för dem gjordes de modifikation, som möjligen kunde finnas erforderliga. Mot en sådan anordning har emellertid konferensen på det bestämdaste uttalat sig och därvid kunnat åberopa ett af särskilda kommitterade år 1905 afgifvet förslag till lag om understödsföreningar, enligt hvilket de föreningar, som vore underkastade försäkringsteknisk uppsikt, skulle äga att meddela kapitalunderstöd till hur högt belopp som helst. Med hänsyn härtill och då ifrågavarande betänkligheter, såsom antydts, hufvudsakligen äro af formell art, har jag ansett desamma icke böra förhindra ett medgifvande för understödsföreningar med godkända stadgar att meddela kapitalunderstöd å till och med tvåtusen kronor. Af öfriga ofvan omnämnda utaf konferensen begärda ändringar torde medgifvandet för redan befintliga understödsföreningar, som icke vinna godkännande af stadgarna, att jämväl till blifvande medlemmar utfästa högre kapitalunderstöd än tvåhundra kronor, dock högst ett tusen kronor, icke vara utan all våda i betraktande däraf att ifrågavarande föreningar, huru stora de än må vara, på grund af ofvanberörda ändring i 82 § tredje stycket äga full frihet med afseende på grunderna för sin verksamhet. De olägenheter, som kunna följa af sistberörda medgifvande, måste dock i stort sedt blifva af öfvergående natur, enär med den publicitet, som lagen ålägger alla understödsföreningar, de »hjälpkassor», hvilka ej förmå omlägga sin verksamhet enligt så betryggande grunder att de kunna vinna godkännande, icke lära i längden kunna bestå i konkurrensen med de godkända föreningarna. Vidare skulle det onekligen innebära en hårdhet mot dessa »hjälpkassor», hvilka hittills ostörtd fått utveckla sig, om de förbjödes att till nya medlemmar utfästa högre kapitalunderstöd än tvåhundra kronor; ett dylikt förbud skulle nämligen utan tvifvel tvinga många af

dem till omedelbar upplösning. Jag har därför äfven å denna punkt ansett konferensens hemställan böra bifallas.

Däremot synes mig en af konferensen jämväl framställd begäran, att i lagen måtte meddelas definition å det i 1 § förekommande begreppet »affärsmässig försäkringsrörelse», icke förtjäna bifall. I fråga om skälen härför tillåter jag mig hänvisa till de vid sakkunniges förslag fogade motiven. Här må endast påpekas, hurusom ifrågavarande begrepp icke heller definierats i den nästlidet är utfärdade sjukkasselagen. Hvad särskildt beträffar en af konferensen gjord antydning därom, att en dylik definition borde gifva vid handen att understödsverksamhet, idkad af en förening, i hvilken inträde endast är medgifvet medlemmarna af en annan, ekonomisk eller ideell, förening, icke finge betraktas såsom affärsmässig försäkringsrörelse, så är det uppenbart, att en definition med nämnda innehåll skulle möjliggöra ett kringgående af lagen om försäkringsrörelse på så sätt, att en till sin verkliga natur fullt affärsmässig försäkringsrörelse drefves i anslutning till en ekonomisk eller ideell föreningsverksamhet, som vore af ringa eller ingen betydelse i jämförelse med försäkringsrörelsen och hade till sin egentliga uppgift att maskera denna.

Såsom en direkt följd af det ofvan anförda framstå de ändringar, som vidtagits i 2 § andra stycket (motsvarande 3 § i sakkunniges förslag) och 82 § tredje stycket såvidt angår »hjälpkassa», äfvensom införandet af de nya bestämmelserna i 99 § 1) och 3), hvadan någon vidare motiveering härutinnan icke erfordras.

Borttagandet af andra stycket i 72 § är, såvidt »hjälpkassorna» angår, en konsekvens af ändringen i 82 § tredje stycket. Hvad beträffar pensionskassorna, har ifrågavarande stadgande ansetts böra utgå af anledning att detsamma med den innebörd, det enligt sakkunniges motivering äger, icke torde få någon afsevärd praktisk betydelse, men, såsom erfarenheten redan gifvit vid handen, kan föranleda den missuppfattningen, att lagen afsåge att införa ett verkligt koncessionssystem äfven för andra understödsföreningar än de i 86 § omnämnda.

I 81 § har på hemställan af försäkringsinspektionen vidtagits den ändringen, att »hjälpkassorna» likställts med pensionskassorna i fråga om skyldigheten att afgifva försäkringsteknisk balansräkning. Tillräckliga skäl synes nämligen icke vara anförda för att i lagen stadga någon principiell åtskillnad härutinnan. Dock ligger i sakens natur, att de rena »uttaxeringsföreningarna» — likasom sådana pensionskassor, hvilka begränsat pensionerna så, att deras sammanlagda belopp ej kan öfverstiga beloppet af de disponibla räntorna å föreningens kapital — i regel skola blifva af tillsynsmyndigheten befriade från berörda skyldighet.

Den omformulering af den kvarstående bestämmelsen i 82 § tredje stycket, som ägt rum på försäkringsinspektionens hemställan, afser särskildt att gifva tydligare uttryck åt den i sakkunniges motivering starkt betonade skyldigheten för tillsynsmyndigheten att vid utöfningen af sin i nämnda lagrum stadgade befogenhet gent emot de icke koncessionerade föreningarna iakttaga stor hänsyn och försiktighet.

I 86 § har, likaledes på hemställan af försäkringsinspektionen, såsom en allmän regel uttalats, att understödsförening med godkända stadgar hvarje år skall afgifva försäkringsteknisk balansräkning, men tillika stadgats befogenhet för tillsynsmyndigheten att medgifva viss förening att afgifva sådan balansräkning mindre ofta, likväl minst hvar femte år. Dylikt medgifvande torde väl blifva vanligast i fråga om pensionskassorna, för hvilka å ena sidan upprättandet af försäkringsteknisk balansräkning i särskild grad är förenadt med besvär och kostnad samt å andra sidan växlingar med afseende å dödligheten icke så snabbt inverka på den ekonomiska ställningen.

Då jämlikt konferensens önskan i 87 och 88 §§ närmare angifvits de fordringar i fråga om fondbildning, som skola ställas å sådana föreningar med godkända stadgar hvilka meddela lifförsäkring, har icke föreskrifvits bildandet af någon fond, motsvarande den i lagen om försäkringsrörelse påbjudna ersättningsreserven; detta af anledning att förevarande lag, såsom af 61 § framgår, tilldelar förfallna understödsfordringar likasom vanliga tredje-mansfordringar bättre rätt än de icke förfallna understödsfordringarna. Någon bestämmelse, motsvarande sista stycket af 120 § i lagen om försäkringsrörelse, har ej heller införts i förevarande lag, då en sådan bestämmelse icke är tillämplig i det fall, att förening beräknar premierna icke individuellt, utan genomsnittligt, en premieberäkning som gifvetvis stundom bör tillstädjas äfven föreningar med godkända stadgar, särskildt pensionskassor. Bestämmelserna rörande bildandet af premiereserv öfverensstämma i hufvudsak med motsvarande stadganden i lagen om försäkringsrörelse. Vid föreskriften om förenings befriande från skyldigheten att göra afsättning till premiereserv för belopp, som återförsäkrats hos svenskt försäkringsbolag, har emellertid ej ansetts nödigt stadga undantag för det fall, som afses i 164 § 2 mom. lagen om försäkringsrörelse, enär Eders Kungl. Maj:t icke lär komma att meddela vederbörande bolag sådan befrielse, som i sistnämnda lagrum sägs, därest icke föreningen afsätter premiereserv för det återförsäkrade beloppet. Reglerna om premiereservens redovisning hafva affattats i saklig öfverensstämmelse med det år 1905 afgifna förslaget till lag om understödsföreningar och afvika, af skäl

som motiven till nämnda förslag utvisa, något från motsvarande bestämmelser i lagen om försäkringsrörelse. Hvad angår säkerhetsfond, så har, med hänsyn därtill att understödsföreningarna sällan lära komma att lämna någon större vinst, i 88 § stadgats, att, intill dess säkerhetsfonden uppnått viss storlek, hela vinsten — ej, såsom enligt lagen om försäkringsrörelse, minst hälften af vinsten — skall afsättas till nämnda fond, detta i öfverensstämmelse med det år 1905 afgifna förslaget. Vid affattandet af bestämmelserna i 88 § har vidare hänsyn måst tagas till det förhållandet, att en understödsförening med godkända stadgar kan vara befriad från skyldigheten att afgifva försäkringsteknisk balansräkning hvarje år; i sådant fall bör gifvetvis icke någon vinst få disponeras de år, då dylik balansräkning ej afgifves.

Vid den på konferensens begäran verkställda omarbetningen af 89 § (motsvarande 87 § i sakkunniges förslag) har öfverlåtbarheten med ty åtföljande utnämningsfrihet i fråga om kapitalunderstöd begränsats till belopp, ej öfverstigande tvåhundra kronor. Formuleringen af denna begränsning utmärker, att kapitalunderstöd å högre belopp skall delvis — med afseende å tvåhundra kronor — vara undantaget vid öfverlåtelse och utmätning. Däremot har icke, såsom enligt sakkunniges förslag, föreskrifvits, att vid beräkning af det öfverlåtbara beloppet flera för samma person utfästa kapitalunderstöd skola sammanräknas. En dylik sammanräkning, som i praktiken ofta måste vara förenad med afsevärda svårigheter, torde nämligen, sedan det öfverlåtbara beloppet sänkts till tvåhundra kronor, icke kunna anses nödvändig för skyddande af borge-närernas rätt. I följd af berörda sänkning har vidare den del af ifrå-gavarande paragraf i sakkunniges förslag, som afser pension, synts mindre lämplig och ersatts med en hänvisning till den befogenhet, som enligt 67 § utsökningslagen tillkommer Konungen. Beträffande rätt till annat understöd än kapitalunderstöd och pension hafva bestämmelser om öfverlåtbarhet och utnämningsfrihet icke synts påkallade af något praktiskt behof. — Med den skedda genomgripande inskränkningen af understöds öfverlåtbarhet sammanhänger borttagandet af förbudet mot lämnande af förskott å framtida understöd, hvilken ändring i sin ordning föranledt ett tillägg i 60 § första stycket.

Vid 98 § 2) har jag funnit nödigt foga ett tillägg för att afskära möjligheten däraf, att en förening, hvilken meddelar begravningshjälp till högre belopp och i fråga om sin hufvudsakliga karaktär ingalunda är att anse såsom en sjuk-kassa, genom att bereda sjukhjälp, låt vara än så obetydlig, undandrager sig den för understödsföreningar stadgade

registreringsskyldigheten med ty åtföljande bötesansvar i fall af försummad registrering.

I enlighet med konferensens hemställan har det i 99 § 1) enligt sakkunniges förslag stadgade undantaget beträffande understöd, som blifvit utfäst före lagens trädande i kraft, ändrats så, att det afser understöd, som utfästs före förenings registrering. Det torde nämligen böra tillåtas förening att intill sistnämnda tidpunkt fortsätta sin verksamhet enligt de gamla grunderna. Bortfallandet af bestämmelserna i 99 § 2) och 4) af sakkunniges förslag är endast en följd af de ändringar, som vidtagits i 72 och 82 §§.

Då efter samtliga ofvan omförmälda ändringar lagen ej innehåller någon särskild bestämmelse för »hjälpkassor», har definitionen å detta begrepp uteslutits ur 1 §.

Hvad angår de rent *föreningsrättsliga bestämmelserna*, ansluter sig sakkunniges förslag i hufvudsak till den nästlidet år utfärdade lagen om sjukkassor, hvilken i dessa delar är grundad på det förslag till lag om föreningar, som genom nådig proposition förelades 1910 års riksdag, men afslogs af denna. De förslag till lag om ideella föreningar och lag om ekonomiska föreningar, som af Eders Kungl. Maj:t förelagts innevarande års riksdag, utvisa i förhållande till berörda förslag till lag om föreningar åtskilliga afvikelser, åsyftande större enkelhet, särskildt beträffande reglerna om firmateckning. Sedan förslaget till lag om ekonomiska föreningar numera efter vissa ändringar autagits af Riksdagen, kunde det ifrågasättas, huruvida icke lagen om understödsföreningar borde närmare ansluta sig till denna lag om ekonomiska föreningar. Då emellertid, såsom sakkunnige framhållit, understödsföreningarna äro närmast besläktade med sjukkassorna och i stor utsträckning samna personer torde vara medlemmar eller styrelseledamöter i såväl en sjukkassa som en understödsförening, synes mig i fråga om de föreningsrättsliga bestämmelserna öfverensstämmelse mellan lagen om sjukkassor och lagen om understödsföreningar otvifvelaktigt vara mest erforderlig. Och hvad angår möjligheten att i berörda hänseende bringa jämväl sjukkasselagen till öfverensstämmelse med lagen om ekonomiska föreningar, torde en dylik omarbetning af en blott ett år gammal lag så mycket mindre böra ifrågakomma, som den förenkling, hvilken därigenom kunde vinnas, särskildt beträffande reglerna om firmateckning, icke skulle blifva af större praktisk betydelse vid det förhållande att sjukkassor och understödsföreningar — till skillnad från ekonomiska föreningar — endast i mera sällsynta och oviktiga fall lära ikläda sig förbindelser till andra än sina egna medlemmar. Sakkunniges förslag har därför i fråga om

de föreningsrättsliga bestämmelserna lämnats väsentligen oförändradt. På några punkter hafva emellertid ändringar vidtagits.

Så har i 7 § införts en bestämmelse därom, att stadgarna skola angifva påföljden af försummelse att till föreningen erlägga afgift eller uttaxerad belopp. Den naturliga påföljden är ju, att den försumlige anses hafva utgått ur föreningen, men då modifikation, särskildt i form af respittid, pläga förekomma, synes behöfligt, att stadgarna meddela föreskrift i ämnet.

I 10 § har, liksom i motsvarande bestämmelse uti lagen om ekonomiska föreningar, införts medgifvande för förening att i stadgarna föreskrifva, att namnunderskriften å uppsägning skall vara bevitnad.

Då tillräckliga skäl icke synts föreligga till att medgifva understödsförening att hålla ordinarie sammanträde allenast hvart annat år, har bestämmelsen därom uteslutits ur 35 §. Det har vidare befunnits lämpligt såväl att i lagen införa ett uttryckligt stadgande därom, att ordinarie föreningssammanträde skall hållas årligen, som ock att bestämma viss tid, den 1 juni, före hvilken sådant sammanträde skall hafva hållits; detta senare bland annat i ändamål att bearbetningen hos tillsynsmyndigheten af de handlingar, som enligt 80 § skola ingifvas till nämnda myndighet, måtte kunna påbörjas någorlunda snart efter utgången af det år, handlingarna afse. Ifrågakvarande bestämmelser hafva sammanförts med stadgandena i 39 § af sakkunniges förslag till en paragraf under nummer 37. Till följd af nu nämnda ändringar hafva jämväl 7 § mom. 13 (mom. 12 enligt sakkunniges förslag) samt 29, 33 och 80 §§ måst omredigeras. — De bestämmelser, som införts i 35 § och utgöra dess fjärde och femte stycken, hafva synts lika behöfliga i förevarande lag som i lagen om ekonomiska föreningar, däriifrån de äro hämtade. Försäkringsinspektionen har i sitt utlåtande beträffande 35 § anmärkt, att förevarande lag borde, i öfverensstämmelse med lagen om försäkringsrörelse och lagen om aktiebolag, äfven innehålla en bestämmelse därom, att föreningsmedlem äger rätt att efter yrkande, framställt minst tio dagar före ordinarie sammanträde, få ärende hänskjutet till pröfning å sammanträdet. Då emellertid jämväl i saknad af uttrycklig lagbestämmelse medlem, som före utfärdandet af kallelse till föreningssammanträde hos styrelsen anmäler ärende till behandling å sammanträdet, lär äga rätt att få detta ärende upptaget i kallelsen, samt beträffande understödsförening icke synes nödigt att stadga någon viss tid före sammanträde, inom hvilken sådan anmälan skall hafva skett, har införandet af en dylik bestämmelse, hvarigenom

förevarande lag skulle komma att i denna del skilja sig från lagen om sjukkassor och lagen om ekonomiska föreningar, ej ansetts lämpligt.

Bland de föreningsbeslut, som enligt 44 § andra stycket erfordra tillsynsmyndighetens gillande, har upptagits beslut om införande i stadgarna af någon ny grund för upphörande af föreningens verksamhet; detta i ändamål att förhindra ett kringgående af bestämmelsen i 45 § första stycket medelst stadgeändring.

De ändringar, som för öfrigt vidtagits i det af sakkunnige afgifna förslaget till lag om understödsföreningar, äro uteslutande formella eller eljest af sådan beskaffenhet, att någon särskild motivering beträffande dem ej erfordras.

Förslaget till lag om ändrad lydelse af 162 och 163 §§ i lagen om försäkringsrörelse har lämnats oförändradt.

I sammanhang med utfärdandet af lagen om understödsföreningar torde böra göras sådan ändring i lydelsen af 87 § i lagen om sjuk-kassor den 4 juli 1910, att det skydd, nämnda lagrum afser att gifva, jämväl kommer understödsförenings registrerade firma till godo.»

Därefter hemställde departementschefen, att Kungl. Maj:t behagade för det ändamål, 87 § regeringsformen omförmäler, inhämta lagrådets utlåtande öfver de inom departementet utarbetade, såsom bilagor till detta protokoll fogade förslagen till

lag om understödsföreningar;

lag om ändrad lydelse af 162 och 163 §§ i lagen om försäkringsrörelse; och

lag om ändrad lydelse af 87 § i lagen om sjukkassor den 4 juli 1910.

Statsrådet Petersson anförde:

»Det förslag till lag om sjukkassor, som framlades för 1910 års riksdag, var i de delar, där öfverensstämmelse med lagstiftningen angående andra rättsligen reglerade sammanslutningar var önskvärd, affattadt efter det vid samma riksdag jämväl framlagda förslaget till lag om aktiebolag. Liknande öfverensstämmelse förefanns ock i det Riksdagen likaledes förelagda förslaget till lag om föreningar. Men under det de två förstnämnda förslagen af Riksdagen med vissa ändringar antogos och i sådant skick nu äro gällande lagar, vann däremot förslaget till lag om föreningar icke Riksdagens godkännande. Bland de anmärkningar, som därvid gjordes mot sistnämnda förslag, var äfven den, att det borde omarbetas i syfte af större klarhet och enkelhet.

I de förslag till lagar om ideella och ekonomiska föreningar, som framlades för 1911 års Riksdag, var detta kraf tillgodosedt, och hade

därvid särskildt bestämmelserna om styrelse och firmateckning omarbetats och afsevärdt förenklats. En närmare redogörelse för dessa ändringar och förenklingar — hvilka innefatta lika många afvikelser från motsvarande bestämmelser i lagarna om aktiebolag och om sjuk-kassor — återfinnes i mitt yttrande till statsrådsprotokollet för den 25 november 1910, då jag inför Eders Kungl. Maj:t anmälde förslaget till lag om ideella föreningar, och får jag hänvisa till detsamma. Förslaget till lag om ekonomiska föreningar blef, med vissa smärre ändringar, i sålunda omarbetadt skick antaget af årets Riksdag.

Otvifvelaktigt är det önskvärdt, att, då olika slag af föreningar anses kräfva särskilda lagar, dessa lagar dock varda med hvarandra öfverensstämmande i de delar, där ej sakliga förhållanden föranleda till annat. Särskildt synes mig detta gälla i fråga om sådana bestämmelser, som angå förenings företrädande utåt och därmed sammanhängande ämnen.

Emellertid föreligga nu, till följd af de förhållanden som jag ofvan berört, två typer af föreningsrättsliga bestämmelser, den ena i lagen om sjuk-kassor, den andra i lagen om ekonomiska föreningar. Den senare är, såsom jag ofvan antydtt, enklare och lättare att komma till rätta med för dem, som lagen närmast angår, den är ock den af Riksdagen senast pröfvade och godkända. Jag anser därför öfvervägande skäl tala för att nu ifrågavarande förslag till lag om understödsföreningar varder i afseende på de rent föreningsrättsliga bestämmelserna affattadt i öfverensstämmelse med lagen om ekonomiska föreningar.

Det otvifvelaktigt mycket behjärtansvärda syftet af kongruens mellan en blifvande lag om understödsföreningar och lagen om sjuk-kassor anser jag böra tillgodoses genom en lätt verkställd revision af sistnämnda lag. Härigenom skulle vinnas, att enhet och öfverensstämmelse komme att råda i hela den lagstiftning, som berör föreningsväsendet, i stället för att — om den af de sakkunnige föreslagna affattningen följes — den nu däri rådande, af tillfälliga omständigheter föranledda, dualismen varder ytterligare fastslagen.»

Statsrådets öfriga ledamöter biträdde departementschefens hemställan.

Till denna hemställan tacktes Hans Maj:t Konungen i näder lämna bifall.

Ur protokollet:
Carl G. Edman.

Förslag
till
Lag om understödsföreningar.

1 kap. Inledande bestämmelser.

1 §.

Understödsförening skall, därest den består af minst femtio medlemmar, registreras i enlighet med hvad i denna lag sägs. Registrering må äfven sökas af förening med mindre antal medlemmar, dock ej under fem. .

Med understödsförening förstås i denna lag sådan förening för inbördes bistånd, som afser att utan affärsmässigt drifvande af försäkringsrörelse

bereda medlem pension efter afgang från tjänst eller uppnående af viss ålder;

vid medlems död utbetala ett kapitalbelopp till bestridande af kostnaderna för hans begrafning eller såsom understöd åt hans familj;

bereda pension åt afiden medlems änka eller barn;

till medlem utbetala underhåll eller reshjälp vid fall af ofrivillig arbetslöshet;

eller meddela annat liknande understöd.

Understödsförening, som afser att bereda pension, kallas i denna lag *pensionskassa*.

2 §.

Registrerad understödsförening äge ej, med mindre tillsynsmyndigheten lämnat tillstånd därtill, utöfva verksamhet, hvilken är främmande för det ändamål, som afses med föreningens understödsverksamhet.

Registrerad understödsförening, hvars stadgar icke blifvit godkända på sätt i 86 § sägs, må ej för en medlem utfästa eller utbetala understöd, utgående i kapital en gång för alla, (*kapitalunderstöd*) till högre belopp än tvåhundra kronor. Förening med godkända stadgar må ej för en medlem utfästa eller utbetala sådant understöd till högre belopp än tvåtusen kronor.

3 §.

Registrerad understödsförening äger förvärfa rättigheter och ikläda sig skyldigheter samt inför domstol och annan myndighet söka, kära och svara.

För registrerad understödsförenings förbindelser häfta allenast föreningens tillgångar, förfallna men ej guldna afgifter inräknade.

4 §.

Understödsförening, hvilken ej blifvit registrerad, kan ej förvärfa fast egendom, ej heller inför domstol eller annan myndighet göra fordran eller annan rättighet gällande.

Handla ledamöter af oregistrerad förenings styrelse eller medlemmar af föreningen eller andra å föreningens vägnar, svare de, som i åtgärden eller beslut därom deltagit, för uppkommande förbindelser såsom för annan sin gäld, en för alla och alla för en.

2 kap. Om registrerade understödsföreningar.*Om understödsförenings bildande.*

5 §.

Understödsförening skall för att kunna vinna registrering hafva i enlighet med denna lag antagit stadgar och utsett styrelse.

6 §.

Ansökning om understödsförenings registrering skall göras af dess styrelse.

I sådan ansökning skola uppgifvas:

dels styrelseledamöternas samt, där suppleanter i styrelsen utsetts, deras fullständiga namn äfvensom nationalitet och hemvist,

dels ock, där befogenhet att teckna föreningens firma ej skall utöfvas allenast af styrelsen, hvilken eller hvilka, hvar för sig eller gemensamt, sådan befogenhet tillkommer.

Skall annan än styrelseledamot eller suppleant äga nämnda befogenhet, varde uppgift lämnad jämväl å hans fullständiga namn och hemvist.

Vid ansökningen skola fogas:

- 1) två exemplar af föreningens stadgar;
- 2) afskrift af protokoll vid sammanträde med föreningens medlemmar, utvisande att stadgarna blifvit antagna, äfvensom af dylikt protokoll eller annan handling, hvaraf framgår att styrelse blifvit utsedd;
- 3) uppgift om medlemmarnas antal.

De vid 1) och 2) angifna handlingar skola vara till riktigheten styrkta af notarius publicus eller med styrelseledamöternas egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter. Uppgiften om medlemmarnas antal skall vara bestyrkt genom styrelseledamöternas egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter.

7 §.

Understödsförenings stadgar skola angifva:

- 1) föreningens firma;
- 2) föremålet för föreningens verksamhet;
- 3) den ort inom riket, där föreningens styrelse skall hafva sitt säte;
- 4) de villkor, som skola gälla för inträde i föreningen;
- 5) understödens beskaffenhet och storlek eller grunderna för beräkande däraf med angifvande i fråga om kapitalunderstöd af det högsta belopp, hvartill sådant understöd må uppgå, äfvensom tid och villkor för åtnjutande af understöden;
- 6) beloppen af de afgifter (fasta premier, dödsfallsavgifter, förvaltningsavgifter eller liknande), som skola erläggas till föreningen, eller grunderna för beräkande däraf;

7) därest uttaxering å medlemmarna skall kunna äga rum, den ordning, hvari beslut därom skall fattas, och de grunder, efter hvilka beslutad uttaxering skall verkställas;

8) påföljden af försummelse att till föreningen erlägga afgift eller uttaxeradt belopp;

9) därest föreningen skall afsätta fond, grunderna för fondbildningen;

10) huru medel, som icke äro erforderliga för löpande utgifter, skola göras fruktbärande och säkerhetshandlingar förvaras;

11) huru styrelsen skall sammansättas och grunderna för dess beslutförhet;

12) huru revision af styrelsens förvaltning skall ske;

13) därest mera än ett ordinarie föreningssammanträde skall årligen hållas, tiden för de ordinarie sammanträdenas hållande;

14) det sätt, hvarpå kallelse till föreningssammanträde skall ske och andra meddelanden bringas till medlemmarnas kännedom, äfvensom den tid före sammanträde, då föreskrifna kallelseåtgärder senast skola vara vidtagna.

8 §.

Understödsförenings firma skall innehålla ordet »understödsförening».

I firman må ordet »bolag» eller eljest något, som betecknar ett bolagsförhållande, ej intagas på sådant sätt, att däraf kan föranledas det misstag, att firman innehafves af ett bolag. Ej heller må firman innehålla såväl ordet »ömsesidig» som ordet »försäkring».

Firman skall tydligt skilja sig från annan registrerad, ännu bestående understödsförenings firma.

Om medlemsförteckning.

9 §.

Öfver understödsförenings medlemmar skall genom styrelsens försorg hållas förteckning, upptagande medlems fullständiga namn och födelseår samt tiden för hans inträde i föreningen. För pensionskassa skall förteckningen jämväl omfatta pensionstagarna samt upptaga deras fullständiga namn och födelseår.

Om medlems afgång ur understödsförening.

10 §.

Medlem af understödsförening äge att efter egenhändigt underskrifven uppsägning utträda ur föreningen, därest han icke på grund af viss anställning är skyldig att tillhöra densamma; dock må i stadgarna föreskrifvas, att namnunderskriften å uppsägningen skall vara bevittnad, så ock att medlem under viss tid, högst ett år, efter uppsägningen skall kvarstå i föreningen.

Ej må medlem uteslutas ur förening af annan grund än stadgarna angifva.

Medlem af *pensionskassa* skall, därest icke annorlunda föreskrifves i stadgarna, anses hafva utträdt, då pensionsfallet för honom inträffat.

11 §.

Har medlem utträdt ur understödsförening, därur uteslutits eller aflidit, äge föreningen ändock, såframt ej i stadgarna är annorledes föreskrifvet, rätt att utfå dels afgift, hvilken enligt stadgarna skall erläggas för den tidsperiod, hvarunder afgången ägt rum, dels, därest händelse, som enligt stadgarna skall föranleda erläggandet af viss afgift (dödsfallsavgift eller liknande), inträffat före afgången, sådan afgift, dels ock hvad å den afgångne belöper enligt beslut om uttaxering, som fattats före utträdet, beslutet om uteslutningen eller dödsfallet.

Då medlem utträdt eller uteslutits ur förening, äge han icke, med mindre annorlunda är bestämdt i stadgarna, rätt att utfå någon del af föreningens tillgångar.

Om räkenskapers förändring och reserverande af medel.

12 §.

I afseende å förändring af understödsförenings räkenskaper må särskilda föreskrifter meddelas af tillsynsmyndigheten att gälla jämte dem, som föreningen jämlikt förordningen angående handelsböcker och handelsräkningar den 4 maj 1855 har att iakttaga. Räkenskapsafslutning skall ske för kalenderår.

Om skyldighet att afgifva försäkringsteknisk balansräkning stadgas i 81 och 86 §§.

13 §.

Hafva, enligt gjordt bokslut, influtna medel icke åtgått till utbetalning af understöd och andra löpande utgifter eller till afsättning af fond, skall öfverskottet, såvida icke annorlunda bestämmes i stadgarna, afsättas för att framdeles tagas i anspråk, därest och i den mån inkomsterna ej förslå till sådan utbetalning och fondafsättning.

Om styrelse och firmateckning.

14 §.

För understödsförening skall finnas en styrelse, bestående af minst tre ledamöter.

Styrelsen äge, i enlighet med hvad i denna lag är stadgadt, förvalta föreningens angelägenheter.

15 §.

Styrelsen väljes å föreningssammanträde; dock må i stadgarna kunna bestämmas, att styrelsen eller ledamot däraf skall på annat sätt utses.

Styrelseledamot skall vara här i riket bosatt svensk medborgare.

16 §.

Ledamot af styrelsen må ej utses för längre tid än fem år.

Ändå att den tid, för hvilken styrelseledamot blifvit utsedd, ej gått till ända, må han skiljas från uppdraget genom beslut af den, som utsett honom.

17 §.

Afgår af föreningen vald styrelseledamot, innan den tid, för hvilken han blifvit vald, gått till ända, och finnes ej suppleant, åligger det öfriga styrelseledamöter att ofördröjligen föranstalta om val af ny ledamot. Utan hinder af hvad nu stadgats må dock, där för-

eningens stadgar sådant medgifva, med valet kunna anstå till dess den tid, för hvilken den afgångne blifvit vald, gått till ända, såframt styrelsen är beslutför med kvarstående ledamöter.

18 §.

Styrelsen, så ock den eller de särskilda styrelseledamöter, som bemyndigats teckna föreningens firma, äge att själfva eller genom ombud ej mindre i förhållande till tredje man handla å föreningens vägnar än äfven inför domstolar och andra myndigheter företräda föreningen. Inskränkning i den befogenhet, som sålunda tillkommer styrelsen eller viss styrelseledamot, vare, i den mån ej annat följer af hvad i denna lag stadgas, utan verkan mot tredje man, med mindre han ägt eller bort äga kännedom om inskränkningen. Bestämmelse, innefattande sådan inskränkning, må ej registreras.

19 §.

I förhållande till föreningen vare styrelsen och de styrelseledamöter, som, efter ty i 18 § är sagdt, äga företräda föreningen, pliktiga att i sin förvaltning af föreningens angelägenheter ställa sig till efterrättelse de särskilda föreskrifter, som i stadgarna eller af förenings-sammanträde eller, såvidt rörer styrelseledamot, af styrelsen meddelas.

Styrelsen eller styrelseledamot må dock ej efterkomma förenings-sammanträdes föreskrift, där den finnes strida mot denna lag eller föreningens stadgar.

20 §.

Bemyndigande för styrelseledamot att teckna föreningens firma må, där ej annat blifvit bestämdt i stadgarna eller af förenings-sammanträde, meddelas af styrelsen.

Ej må sådant bemyndigande meddelas af förenings-sammanträde, med mindre stadgarna innehålla bestämmelse i sådant afseende.

21 §.

Är enligt stadgarna styrelsen beslutför, utan att samtliga ledamöter äro tillstädes, må likväl ärende, som ankommer på styrelsen, ej företagas, utan att, såvidt ske kunnat, samtliga erhållit tillfälle att

deltaga i ärendets behandling; men vare i förhållande till tredje man, som är i god tro, föreningen i hvarje fall bunden af åtgärd, som af beslutfört antal vidtages.

22 §.

Såsom styrelsens beslut gälle, där ej annorlunda är bestämdt i stadgarna, den mening, om hvilken vid sammanträde de flesta röstande förena sig, men vid lika röstetal den mening, som biträdes af ordföranden vid sammanträdet.

Ledamot af styrelsen äge ej deltaga i behandling af fråga rörande aftal mellan honom och föreningen. Ej heller må han deltaga i behandling af fråga om aftal mellan föreningen och tredje man, där han i frågan äger ett väsentligt intresse, som kan vara stridande mot föreningens. Hvad sålunda är stadgadt äge motsvarande tillämpning beträffande gåfva från föreningens sida, så ock beträffande rättegång eller annan talan mot styrelseledamoten eller tredje man.

23 §.

I stadgarna må bestämmas, att styrelsen äger bemyndiga annan än styrelseledamot att teckna föreningens firma; och äge jämväl föreningssammanträde tillåta styrelsen att meddela sådant bemyndigande. I fråga om den, som sålunda erhållit rätt att teckna föreningens firma, skall tillämpas hvad som enligt 18 och 19 §§ gäller beträffande styrelseledamot, som äger teckna firman.

24 §.

Vid meddelande af rätt till firmateckning må kunna föreskrifvas, att denna rätt får utöfvas endast af flera gemensamt.

25 §.

Sker ändring i styrelsens sammansättning eller i fråga om rätten att teckna föreningens firma, skall styrelsens ordförande därom ofördröjligen göra anmälan för registrering. Vid anmälan om ändring i styrelsens sammansättning skall fogas styrkt afskrift af protokoll eller annan handling, som bestyrker ändringen.

26 §.

Utan föreningssammanträdes bemyndigande må den, som äger företräda föreningen, ej föryttra föreningens fasta egendom.

27 §.

Skriftlig handling, som utfärdas för understödsförening, bör under-tecknas med föreningens firma. Vid firmateckning skola de, som teckna firman, äfven underskrifva sina namn.

Har handlingen ej undertecknats med föreningens firma och framgår ej af dess innehåll, att den utfärdats å föreningens vägnar, vare de, som underskrifvit handlingen, ehvad densamma pröfvas vara för föreningen bindande eller ej, ansvariga för hvad genom handlingen må hafva slutits, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld.

28 §.

Angående befogenhet för styrelseledamot, så ock för den, som eljest, ensam eller gemensamt med annan, berättigats teckna föreningens firma, att för föreningen mottaga stämning är stadgadt i rättgångsbalken; och skall hvad i sådant afseende gäller äga tillämpning jämväl då annat meddelande skall delgifvas föreningen.

Vill styrelsen kära till föreningen, utlyse styrelsen förenings-sammanträde för val af ombud att i den tvist föra föreningens talan. Stämning skall anses delgifven, då den blifvit föredragen å sammanträdet.

29 §.

Minst en månad före det föreningssammanträde, hvarom förmäles i 37 §, aflämne styrelsen till revisorerna en af styrelsens ledamöter underskrifven förvaltningsberättelse.

30 §.

Styrelseledamöter, som genom att öfverträda denna lag eller föreningens stadgar eller eljest uppsåtligen eller af vårdslöshet tillskynda föreningen skada, svare för skadan, en för alla och alla för en.

Angående styrelseledamöters ansvarighet gent emot tredje man stadgas i 90 §.

31 §.

Hvad i denna lag finnes stadgadt om styrelseledamot äge motsvarande tillämpning å suppleant i styrelsen.

Har suppleant utöfvat styrelseledamots befogenhet, vare den omständighet, att förutsättningen för hans inträde i styrelsen saknats, utan verkan mot en hvar, som ej visas hafva ägt kännedom därom.

Bestämmelse rörande den förutsättning, under hvilken suppleant äger utöfva styrelseledamots befogenhet, må ej registreras.

Om revision.

32 §.

Styrelsens förvaltning och föreningens räkenskaper skola granskas af minst två revisorer.

Revisorerna väljas å föreningssammanträde; dock må i stadgarna kunna bestämmas, att revisorer skola på annat sätt utses.

Till revisor må ej utses den, som är i föreningens eller styrelseledamots tjänst.

Den tid, för hvilken revisor å föreningssammanträde utses, må ej utgå före nästa ordinarie sammanträde och ej omfatta längre tid än två år. Revisor må, ändå att den tid, för hvilken han blifvit utsedd, ej gått till ända, skiljas från uppdraget genom beslut af den, som utsett honom.

Afgår af föreningen vald revisor, innan den tid, för hvilken han blifvit vald, gått till ända, och finnes ej suppleant, åligger det styrelsen att ofördröjligen föranstalta om val af ny revisor.

33 §.

Styrelsen skall bereda revisor tillfälle att när som helst inventera föreningens alla tillgångar samt granska alla dess böcker, räkenskaper och andra handlingar; och må af revisor begärd upplysning angående förvaltningen ej af styrelsen förvägras.

Vid fullgörande af sitt uppdrag hafva revisorerna att ställa sig till efterrättelse de särskilda föreskrifter, som af föreningen meddelas och ej afse inskränkning i deras i lag stadgade befogenhet eller eljest strida mot lag eller författning eller mot föreningens stadgar.

Revisorerna skola för hvarje år å det i 37 § nämnda förenings-sammanträdet afgifva en af dem underskrifven berättelse öfver granskningen och därvid foga styrelsens förvaltningsberättelse.

Angående revisorers befogenhet att påfordra utlysande af extra föreningssammanträde stadgas i 38 §.

34 §.

Hafva revisorer i sin berättelse eller annan handling, som framlägges å föreningssammanträde, mot bättre vetande lämnat oriktig uppgift eller uppsåtligen underlåtit att göra anmärkning mot dylik uppgift i handling, som af dem granskats, eller vid fullgörandet af sitt uppdrag visat vårdslöshet, vare de, som låtit sådant komma sig till last, föreningen ansvariga för all däraf uppkommande skada, en för alla och alla för en.

Om föreningssammanträde.

35 §.

Föreningsmedlems rätt att deltaga i handhafvandet af föreningens angelägenheter utöfvas å föreningssammanträde; dock må i stadgarna bestämmas, att vissa ärenden, som ej enligt denna lag skola handläggas å föreningssammanträde, må i annan ordning afgöras.

Ej må någon själf eller genom ombud eller såsom ombud för annan deltaga i behandling af fråga rörande aftal mellan honom och föreningen. Ej heller må han deltaga i behandling af fråga om aftal mellan föreningen och tredje man, där han i frågan äger ett väsentligt intresse, som kan vara stridande mot föreningens. Hvad sålunda stadgats äge motsvarande tillämpning beträffande gifva från föreningens sida, så ock beträffande rättegång eller annan talan mot honom eller tredje man. Styrelseledamot må ej deltaga i beslut om ansvarsfrihet för förvaltningsåtgärd, för hvilken han är ansvarig, eller i val af revisor.

Å föreningssammanträde må ärende, som ej i kallelsen till sammanträdet blifvit angifvet, ej företagas till afgörande, där det ej enligt stadgarna skall förekomma å sammanträdet eller omedelbart föranledes af ärende, som där skall afgöras.

Hafva de ärenden, som skola företagas till behandling å förenings-sammanträde, blifvit medlemmarna särskildt meddelade på sätt och å

tid före sammanträde, som i stadgarna angifvas, vare så gillt, som om ärendena varit upptagna å kallelsen till sammanträdet.

Där för giltighet af beslut erfordras, att det fattas å två på hvarandra följande föreningssammanträden, må kallelse till andra sammanträdet ej ske, innan det första hållits.

Öfver beslut, som å föreningssammanträde eller annorledes af föreningen fattas, skall genom styrelsens försorg föras protokoll. Senast fyra veckor från beslutets dag skall protokollet vara tillgängligt för föreningsmedlemmarna.

36 §.

Jämte hvad i 35, 44 och 45 §§ är stadgadt om utöfvande af rösträtt och fattande af beslut, gälle, där ej annorlunda finnes bestämdt i stadgarna:

att hvarje medlem äger deltaga i handhafvandet af föreningens angelägenheter;

att hvarje medlem äger en röst;

att medlem är berättigad att öfverlåta sin rösträtt å annan medlem;

att ingen må på grund af fullmakt utöfva rösträtt för mer än en medlem;

att såsom föreningens beslut gäller den mening, för hvilken de flesta rösterna afgifvas; och

att, vid lika röstetal, val afgöres genom lottning, men i andra frågor den mening gäller, som biträdes af ordföranden.

37 §.

Före den 1 juni hvarje år skall hållas ordinarie föreningssammanträde, vid hvilket revisorernas berättelse framlägges.

Å detta sammanträde skall frågan om beviljande af ansvarsfrihet åt styrelsen för den tid, berättelsen omfattar, företagas till afgörande.

Frågan om ansvarsfrihets beviljande må kunna uppskjutas till afgörande vid nytt sammanträde.

38 §.

Styrelsen äge, när den finner lämpligt, kalla föreningens medlemmar till extra föreningssammanträde.

Revisorerna må, om deras granskning föranleder därtill, skriftligen med angifvande af skälet påfordra, att styrelsen skall utlysa extra föreningssammanträde att hållas så snart det med iakttagande af föreskrifven kallelsetid kan ske. Har sådan påfordran skett, skola revisorerna ofördröjligen gifva tillsynsmyndigheten underrättelse därom. Efterkommer styrelsen ej inom en vecka revisorernas påfordran, äge de själfva utlysa föreningssammanträde. Äro ej samtliga revisorer ense om sammanträdet utlysande, gälle den mening, hvarom de flesta förena sig, eller, vid lika röstetal, deras mening, som anse extra sammanträde ej böra hållas.

Extra föreningssammanträde skall ock af styrelsen utlysas, då det för uppgifvet ändamål skriftligen påfordras af minst en tiondel af föreningens samtliga medlemmar eller det mindre antal, som må vara bestämdt i stadgarna.

Då förslag om öfverlåtelse af förenings rörelse eller någon gren däraf på ett för ändamålet bildadt ömsesidigt försäkringsbolag genom beslut å föreningssammanträde slutligen antagits samt enligt 162 § i lagen om försäkringsrörelse särskildt sammanträde skall hållas för val af styrelse och revisorer för bolaget, åligger det föreningens styrelse att utlysa nämnda sammanträde i den ordning, som skall gälla om kallelse till ordinarie bolagsstämma.

39 §.

Underlåter styrelsen att i föreskrifven ordning kalla föreningens medlemmar till ordinarie föreningssammanträde, eller har styrelsen ej senast två veckor efter påfordran, hvarom i 38 § tredje stycket är sagdt, eller, i det fall, hvarom i 38 § fjärde stycket förmåles, efter däri nämnda beslut, utlyst sammanträde att hållas så snart det med iakttagande af föreskrifven kallelsetid kan ske, har tillsynsmyndigheten att på anmälan af föreningsmedlem ofördröjligen utlysa sammanträde.

Tillsynsmyndigheten äge ock, när helst den finner det nödigt, anmoda styrelsen att utlysa föreningssammanträde. Efterkommer styrelsen ej inom en vecka sådan anmodan, må tillsynsmyndigheten själf utlysa sammanträdet.

40 §.

I understödsförenings stadgar må bestämmas, att föreningssammanträdes befogenhet skall helt eller delvis utöfvas af därtill utsedda

personer. Sammanträde, som af dessa personer hålles, vare såsom föreningssammanträde ansedt; dock att dylik person ej äger öfverlåta sin rösträtt å sammanträde på annan.

Om talan mot styrelse eller revisorer.

41 §.

Varder talan å styrelsens förvaltning under den tid, revisorernas berättelse omfattar, ej anställd inom ett år från det berättelsen framlades å föreningssammanträde, vare så ansedt, som om ansvarsfrihet blifvit styrelsen beviljad.

Utan hinder däraf, att ansvarsfrihet beviljats, må sådan talan å förvaltningen, som grundas därpå, att styrelseledamot begått brottslig handling, kunna mot honom anställas, där ej ansvarsfriheten uppenbarligen afsett äfven den handling.

42 §.

Talan mot revisorer enligt 34 § må ej anställas, sedan två år förflutit från det revisorernas berättelse framlades å sammanträde, utan så är, att talan grundas därpå, att brottslig handling blifvit begången.

43 §.

Afträdes understödsförenings egendom till konkurs, som börjar inom två år från det revisorernas berättelse framlades å förenings-sammanträde, äge konkursboet att anställa klander å förvaltningen för den tid, berättelsen afser, ändå att ansvarsfrihet blifvit styrelsen beviljad, äfvensom att mot revisorerna anställa sådan talan, som omförmåles i 34 §.

Talan, som ofvan i denna paragraf sägs, skall anhängiggöras inom en månad från inställedagen eller, där tiden för talans anställande af föreningen då ännu ej gått till ända, inom utgången af den tid. Försummas det, vare rätt till talan förlorad.

Om ändring af understödsförenings stadgar och vissa andra fall, då särskilda bestämmelser gälla angående giltighet af föreningsbeslut.

44 §.

Beslut om ändring af understödsförenings stadgar vare ej giltigt med mindre samtliga medlemmarna förenat sig därom eller beslutet fattats å två på hvarandra följande föreningssammanträden, däraf minst ett ordinarie, och å det sammanträde, som sist hålles, biträdts af minst två tredjedelar af de röstande.

Där stadgeändringen angår skyldighet att erlægga bidrag till föreningen eller rätt till understöd eller till öfverskott, hvarom i 13 § förmåles, eller till andel i föreningens tillgångar vid afgang ur föreningen eller i behållna tillgångar vid föreningens upplösning och skall afse äfven dem, som vid frågans afgörande voro medlemmar eller eljest understödsberättigade, så ock där i stadgarna skall upptagas någon förut icke angifven grund för upphörande af föreningens verksamhet, erfordras för beslutets giltighet, utöfver hvad i första stycket sägs, jämväl att beslutet varder gilladt af tillsynsmyndigheten. Vid dess pröfning skall nämnda myndighet särskildt tillse, att icke genom detsamma vissa medlemmar eller andra understödsberättigade otillbörligt gynnas på öfriga medlemmars eller understödsberättigades bekostnad.

Skall sådan ändring af stadgarna, att däri upptages någon förut icke angifven grund för medlems uteslutande ur föreningen, afse jämväl dem, som vid frågans afgörande voro medlemmar af föreningen, vare beslutet ej giltigt med mindre samtliga medlemmarna förenat sig därom.

Är för giltighet af beslut, hvarom ofvan i denna paragraf förmåles, något ytterligare villkor bestämdt i stadgarna, lände ock det till efterrättelse.

Stadgeändring, som afser inskränkning af rätt till understöd, äge ej tillämpning i fråga om rätt till pension, med afseende å hvilken pensionsfallet inträffat innan beslutet om ändringen blef slutligen gällande.

45 §.

För giltighet af beslut om understödsförenings trädande i likvidation i andra fall, än i 49 och 68 §§ sägs, gälle de i 44 § första, andra och fjärde styckena stadgade villkor.

Lag samma vare angående beslut om öfverlåtelse af understödsförenings rörelse eller viss gren däraf på sätt i 61 och 68 §§ förmäles.

46 §.

Beslut om ändring af understödsförenings stadgar skall af styrelsens ordförande ofördröjligen anmälas för registrering och må ej gå i verkställighet, innan registrering skett. Vid anmälan skall fogas, i två exemplar, af notarius publicus eller med styrelseledamöternas egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter styrkt afskrift af protokoll, som förts i ärendet.

Beslut, hvarom i 44 § andra stycket eller 45 § första stycket förmäles, skall anses underställt tillsynsmyndigheten för gillande i och med beslutets anmälade för registrering.

Beslut, hvarom i 45 § andra stycket förmäles, skall ofördröjligen anmälas hos tillsynsmyndigheten för gillande. Berörda anmälan skall göras, där beslutet afser öfverlåtelse som i 61 § sägs, af likvidatorerna, och där beslutet afser öfverlåtelse som i 68 § sägs, af styrelsens ordförande. Vid densamma skall fogas af notarius publicus eller med likvidatorernas eller styrelseledamöternas egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter styrkt afskrift af såväl protokoll, som förts i ärendet, som ock å föreningssammanträde i ärendet framlagda handlingar.

Om klander af understödsförenings beslut.

47 §.

Menar styrelsen eller ledamot däraf eller föreningsmedlem, att understödsförenings beslut icke tillkommit i behörig ordning eller eljest strider mot denna lag eller föreningens stadgar, äge därå tala genom stämning å föreningen inom tre månader från beslutets dag. Försummas det, vare rätt till klandertalan mot beslutet förlorad.

Vill styrelsen anhängiggöra klandertalan, vare lag som i 28 § andra stycket sägs; dock skall styrelsens rätt till talan anses bevarad, om det där omförmälda föreningssammanträde blifvit inom ofvan i denna paragraf stadgad tid utlyst att hållas så snart det med iakttagande af föreskrifven kallelsetid kan ske.

Har klandertalan anhängiggjorts, äge domstolen, när skäl därtill förekommer, att, innan slutligt utslag i målet meddelas, förordna, att klandrade beslutet ej må verkställas. Om förordnandet skall, där klandrade beslutet är af beskaffenhet att det bör registreras, underrättelse ofördröjligen genom rättens eller domarens försorg afsändas för registrering.

Domstols utslag, hvarigenom understödsförenings beslut upphäfts eller ändrats, gälle jämväl för de medlemmar, som ej instämt klandertalan.

Om likvidation och upplösning.

48 §.

Saknar understödsförening till registret anmäld, behörig styrelse, vare föreningsmedlem eller borgenär, så ock enhvar annan, hvars rätt kan vara beroende däraf, att någon finnes, som äger företräda föreningen, äfvensom tillsynsmyndigheten berättigad att hos rätten eller domaren göra ansökning, att föreningen må förklaras skyldig att träda i likvidation. Kungörelse om ansökningen med uppgift om tiden, när densamma kommer att pröfvas af rätten, skall af rätten eller domaren utfärdas och minst tre månader före nämnda tid införas i allmänna tidningarna, så ock i tidning inom orten. Rätten eller domaren äge ock, där så äskas, förordna en eller flera sysslomän att emellertid taga föreningens egendom under vård och bevaka dess angelägenheter. Styrkes på utsatta tiden, att anmärkta förhållandet fortfar, förklare rätten, att föreningen skall träda i likvidation, och förordne en eller flera likvidatorer att verkställa densamma.

Om förordnande af syssloman skall underrättelse ofördröjligen genom rättens eller domarens försorg afsändas för registrering.

49 §.

Understödsförening skall ock träda i likvidation,

1) då medlemsantalet nedgått under fem eller det högre antal,

hvertill medlemmarna enligt stadgarna minst skola uppgå, och tillräckligt antal medlemmar ej inträddt inom tre månader;

2) då förhållande inträffat, på grund hvaraf enligt bestämmelse i stadgarna föreningen skall upphöra med sin verksamhet.

50 §.

Har understödsförening beslutat att träda i likvidation, eller skall eljest af anledning, som i 49 eller 68 § sägs, likvidation verkställas, varde å föreningssammanträde en eller flera likvidatorer valda att verkställa likvidationen. I stadgarna må bestämmas, att en eller flera likvidatorer skola på annat sätt utses att jämte de å förenings-sammanträde valda deltaga i likvidationen.

Då understödsförening kommit i likvidation, skall tillsynsmyndigheten förordna en god man, som har dels att såsom likvidator med den eller de öfriga likvidatorerna deltaga i likvidationen och dels, utom i det fall att likvidation inträddt enligt 68 §, att, där så ske kan, åvägabringa förslag till öfverlåtelse af föreningens rörelse på understödsförening eller försäkringsbolag, som förut finnes eller som skall bildas för rörelsens öfvertagande. Finner tillsynsmyndigheten på grund af likvidationsboets enkla beskaffenhet och ringa storlek eller af annan orsak ej erforderligt, att god man deltagar i likvidationen, och är det uppenbart, att skälig öfverlåtelse af föreningens rörelse ej kan komma till stånd, må tillsynsmyndigheten underlåta att förordna god man eller, om förordnande redan meddelats, återkalla detsamma. Meddelande eller återkallande af dylikt förordnande skall ofördröjligen registreras. Gode mannen äger att af likvidationsboet uppbära arfvode till belopp, som bestämmes af tillsynsmyndigheten.

51 §.

Utser understödsförening ej likvidatorer, ehuru sådant förhållande inträffat, som jämlikt bestämmelsen i 49 § vid 1) påkallar likvidation, svare de, som med vetskap om förhållandet deltaga i beslut om fortsättande af föreningens verksamhet eller handla å dess vägnar, för uppkommande förbindelser, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld.

52 §.

Har sådant förhållande inträffat, som jämlikt bestämmelse i 49 eller 68 § påkallar likvidation, och varder ej inom en månad därefter till

registret, enligt hvad nedan sägs, anmaldt, att föreningen trädt i likvidation, förklare rätten, på ansökan af medlem eller styrelseledamot eller tillsynsmyndigheten och efter föreningens hörande, att föreningen skall träda i likvidation; och förelägge rätten föreningen att inom viss tid, ej understigande en månad, utse en eller flera likvidatorer, vid äfventyr att förordnande i sådant hänseende eljest meddelas af rätten.

53 §.

Finnes understödsförening, som enligt anmälan till registret trädt i likvidation, sedermera sakna till registret anmälda, behöriga likvidatorer, vare medlem eller borgenär, så ock enhvar annan, hvars rätt kan vara beroende däraf, att någon finnes, som äger företräda föreningen, äfvensom tillsynsmyndigheten berättigad att hos rätten eller domaren göra ansökning om utseende af likvidatorer; och skall i öfrigt hvad i 48 § är stadgadt i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

54 §.

Likvidator skall vara här i riket bosatt svensk medborgare.

Uppdraget att vara likvidator anses gälla intill dess likvidationen blifvit afslutad, men må när som helst återkallas af den, som meddelat uppdraget.

Afgår likvidator, innan han fullgjort sitt uppdrag, och finnes ej suppleant, åligger det öfriga likvidatorer att ofördröjligen föranstalta om utseende af ny likvidator.

55 §.

Likvidatorerna skola ofördröjligen för registrering anmäla, att föreningen trädt i likvidation. Därvid skola uppgifvas

dels likvidatorernas samt, där suppleanter utsetts, deras fullständiga namn äfvensom nationalitet och hemvist,

dels ock, där befogenhet att teckna föreningens firma ej skall utöfvas allenast af likvidatorerna gemensamt, hvilken eller hvilka, hvar för sig eller gemensamt, sådan befogenhet tillkommer.

Skall annan än likvidator eller suppleant äga nämnda befogenhet, varde uppgift lämnad jämväl å hans fullständiga namn och hemvist.

Afgår likvidator eller suppleant eller utses ny sådan eller sker ändring i fråga om rätten att teckna föreningens firma, skall ock därom anmälan för registrering ofördröjligen göras af likvidatorerna.

Vid anmälan af sådant beslut om förenings trädande i likvidation, som i 45 § första stycket sägs, skall fogas af notarius publicus eller med likvidatorernas egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter styrkt afskrift af protokoll, som förts i ärendet; och skall jämväl eljest, då anmälan afser att likvidator eller suppleant utsetts, vid densamma fogas styrkt afskrift af protokoll eller annan handling, som bestyrker anmälan's riktighet.

56 §.

Då likvidatorer utsetts, göre styrelsen ofördröjligen redo för sin förvaltning under den tid, för hvilken densamma ej förut blifvit granskad.

Styrelsens redovisning skall af likvidatorerna ofördröjligen öfverlämnas till revisorerna, som hafva att granska densamma och däröfver inom fyra veckor afgifva skriftlig berättelse. Redovisningen jämte revisorernas berättelse framläggas af likvidatorerna, så snart ske kan, å förenings-sammanträde; och skall å det sammanträde till behandling företagas frågan om beviljande af ansvarsfrihet åt styrelsen för den tid, redovisningen omfattar. Om behandling af denna fråga samt om rätt att tala å styrelsens förvaltning äge hvad i 37, 41 och 43 §§ finnes stadgad tillämpning.

57 §.

Likvidatorerna åligger att ofördröjligen söka årsstämming å föreningsens okända borgenärer samt att förteckna dess tillgångar och skulder.

58 §.

Likvidatorerna äge ej utan särskildt, af föreningen erhållet bemyndigande afyttra dess fasta egendom annorledes än genom försäljning å offentlig auktion. Hafva likvidatorerna förordnats enligt 82 §, må ej heller lös egendom utan föreningens särskilda bemyndigande af dem försälas på annat sätt än nu är sagdt; och må, innan beslutet om förordnandet vunnit laga kraft, likvidatorerna ej utan föreningens samtycke vidtaga några likvidationsåtgärder, utan allenast taga föreningens egendom under vård och bevaka dess angelägenheter.

I öfrigt skall om likvidators befogenhet att företräda förening och om deras rättigheter, så ock om deras skyldigheter gälla i tillämpliga delar hvad angående styrelse eller styrelseledamot i denna

lag är stadgadt; dock att hvad i 19 § är stadgadt ej skall äga tillämpning å likvidatorer, som förordnats enligt 82 §, eller å af tillsynsmyndigheten förordnad god man, som skall med sådana likvidatorer deltaga i likvidation. God man äger att utlysa extra föreningssammanträde för behandling af fråga rörande likvidationen samt att, utan hinder af beslut om delning af likvidationsboets förvaltning, deltaga i förvaltningens alla delar.

59 §.

Skriftlig handling, som utfärdas för understödsförening i likvidation, bör undertecknas med föreningens firma med tillägg af orden »i likvidation». Har tillsynsmyndigheten förordnat god man, skall firman tecknas af denne i förening med den eller dem, som eljest äro berättigade att teckna firman. Vid firmateckning skola de, som teckna firman, äfven underskrifva sina namn.

Har under handlingen ej föreningens firma tecknats på sätt här-
ofvan är sagdt och framgår ej af handlingens innehåll såväl att den utfärdats å föreningens vägnar som ock att föreningen är i likvidation, vare de, som underskrifvit handlingen, ehvad densamma pröfvas vara för föreningen bindande eller ej, ansvariga för hvad genom handlingen må hafva slutits, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld.

60 §.

Medan föreningen är i likvidation, må icke antagas ny medlem eller lämnas förskott å framtida understöd; och skall hvad stadgarna må innehålla om rätt för medlem att vid afgang ur föreningen utfå någon del af föreningens tillgångar ej äga tillämpning beträffande medlem, som afgått efter det beslutet att föreningen skulle träda i likvidation blef slutligen gällande.

Under likvidationstiden skola ej heller de afgifter och uttaxerade belopp utkrävas eller de understöd utgifvas, som förfallit till betalning efter det beslutet att föreningen skulle träda i likvidation blef slutligen gällande. Pensionsbelopp, som förfallit till betalning efter nämnda tidpunkt, må dock utbetalas, därest pensionsfallet inträffat före samma tidpunkt och utbetalningen kan ske utan förnärmande af den rätt, som tillkommer borgenär, medlem eller annan understödsberättigad.

61 §.

Vid understödsförenings likvidation må sådan öfverlåtelse af föreningsens rörelse, som omförmäles i 50 §, eller fördelning af föreningens tillgångar icke äga rum, förrän den i årsstämningen utsatta inställeldag är förbi och all veterlig gäld blifvit betald, däri inbegripet understöd, som förfallit till betalning innan beslutet att föreningen skulle träda i likvidation blef slutligen gällande. Är någon del af gälden tvistig eller icke förfallen och kan förty eller af annan orsak betalning ej ske, skola till samma gälds betalning erforderliga medel innehållas.

Sedan detta skett, skall, därest förslag till öfverlåtelse af föreningsens rörelse kunnat åvägbringas, gode mannen ofördröjligen utlysa föreningssammanträde för behandling af detsamma. Å det eller de sammanträden, hvarå förslaget behandlas, skall gode mannen framlägga: där öfverlåtelsen skall ske på en befintlig understödsförening, ett befintligt ömsesidigt försäkringsbolag eller ett försäkringsaktiebolag, af nämnda förening eller bolag afgifvet anbud å rörelsens öfvertagande; där öfverlåtelsen skall ske på en understödsförening, som skall bildas för detta ändamål, förslag till villkor för öfverlåtelsen och till stadgar för föreningen; eller, där öfverlåtelsen skall ske på ett ömsesidigt försäkringsbolag, som skall bildas för detta ändamål, förslag till villkor för öfverlåtelsen samt till bolagsordning och enligt 67 § i lagen om försäkringsrörelse erforderliga bestämmelser angående grunderna för bolagets verksamhet. Med afseende å öfverlåtelse af *pensionskassas* rörelse skall, såvida icke annorlunda finnes bestämdt i stadgarna, iakttagas, att rätt till pension, därest pensionsfallet inträffat innan beslutet att föreningen skulle träda i likvidation blef slutligen gällande, skall äga företräde framför öfriga rättigheter till framtida understöd. Efter det beslut om öfverlåtelsen blifvit gilladt af tillsynsmyndigheten samt, där öfverlåtelsen sker på en understödsförening eller ett ömsesidigt försäkringsbolag, som bildats för detta ändamål, berörda förening eller bolag registrerats, skall den förening eller det bolag, hvarpå öfverlåtelsen sker, anses hafva inträdt uti den i likvidation varande föreningsens rättigheter och skyldigheter, och sistnämnda förenings återstående tillgångar och handlingar skola öfverlämnas till den andra föreningen eller bolaget.

Har förslag till öfverlåtelse af föreningsens rörelse ej kunnat åvägbringas eller kommer af annan anledning öfverlåtelse icke till stånd,

skola de bestämmelser, stadgarna må innehålla angående förfarandet med föreningens behållna tillgångar vid dess upplösning, gå i verkställighet. Sakna stadgarna erforderliga bestämmelser i detta hänseende, skola de behållna tillgångarna fördelas mellan medlemmarna äfvensom öfriga understödsberättigade enligt grunder, som godkänts af tillsynsmyndigheten; dock att vid *pensionskassas* likvidation skola före nämnda fördelning åt innehafvarna af pensioner, för hvilka pensionsfallet inträffat innan beslutet att föreningen skulle träda i likvidation blef slutligen gällande, anskaffas motsvarande lifräntor. Dessa skola med användande, så långt erfordras, af de behållna tillgångarna inköpas hos svenskt försäkringsbolag. Måste lifräntorna minskas, skall detta ske i förhållande till pensionernas belopp.

62 §.

Sedan likvidatorerna fullgjort sitt uppdrag, skola de, så snart ske kan, å föreningssammanträde framlägga redovisning för sin förvaltning.

63 §.

Ätnöjes medlem eller annan understödsberättigad ej med likvidatorernas redovisning, skall han genom stämning anhängiggöra sin talan hos domstol inom ett år från den dag, då redovisningen framlades å föreningssammanträde. Försummas det, hafve han förlorat sin talan.

64 §.

Då likvidatorerna å föreningssammanträde framlagt redovisning för sin förvaltning, anses föreningen upplöst; och skola likvidatorerna ofördröjligen därom göra anmälan för registrering.

Vid anmälan skall fogas bestyrkt afskrift af protokoll, som förts i ärendet, äfvensom bevis om dagen för årsstämmingens utfärdande.

65 §.

Afträdes understödsförenings egendom till konkurs, skall under rättelse om den offentliga stämningen samtidigt med kungörelsen därom genom rättens eller domarens försorg afsändas för registrering.

Under konkursen företrädes föreningen såsom konkursgäldenär af styrelsen eller, där vid konkursens början sysslomän enligt 48 § eller

likvidatorer varit utsedda, af dessa. Under konkursens fortgång må dock i behörig ordning kunna utses styrelse i stället för sysslomän, som förordnats enligt nämnda paragraf, äfvensom utses nya styrelseledamöter eller nya likvidatorer.

Var ej föreningen jämlikt slutligen gällande beslut i likvidation, då dess egendom afträdde till konkurs, skall, intill dess konkursen afslutats eller, där konkursen lämnat öfverskott, beslut enligt 66 § om verksamhetens fortsättande eller föreningens trädande i likvidation blifvit slutligen gällande, hvad i 60 § stadgas om förening, som är i likvidation, äga tillämpning å föreningen; dock med iakttagande däraf, att hvad i sistnämnda paragraf sägs angående den tid, då beslutet att föreningen skulle träda i likvidation blef slutligen gällande, i stället skall afse tiden för den offentliga stämningens utfärdande.

66 §.

Finnes efter konkursens afslutande ej öfverskott, anses föreningen upplöst, då konkursen afslutats. Det åligger den, som under konkursen sist företrädte föreningen såsom konkursgäldenär, att om föreningens sålunda skedda upplösning ofördröjligen göra anmälan till registret.

Var föreningen ej i likvidation, då dess egendom afträdde till konkurs, och finnes efter konkursens afslutande öfverskott, skall å föreningssammanträde, hvilket bör ofördröjligen utlysas af styrelsen, beslutas, huruvida föreningen skall fortsätta sin verksamhet eller träda i likvidation. Träder föreningen då i likvidation, skall vid tillämpning af 60 och 61 §§ iakttagas, att hvad där sägs angående den tid, då beslutet att föreningen skulle träda i likvidation blef slutligen gällande, i stället skall afse tiden för den offentliga stämningens utfärdande.

67 §.

Hafva vid understödsförenings likvidation tillgångarna fördelats eller öfverlämnats till någon, som enligt stadgarna är berättigad att öfvertaga dem, utan att betalning för gälden erlagts eller innehållits, eller befinnas innehållna medel ej lämna tillgång till gälds betalning, vare i händelse af föreningens oförmåga att fullgöra sina förbindelser den, som uppburit något på borgenärs bekostnad, skyldig att återbära hvad han sålunda bekommit. Befinnes utbetalning af understöd,

hvilken skett emot bestämmelse i 60 eller 65 §, vara borgenär, medlem eller annan understödsberättigad till förfång, skall ock återbäring äga rum.

Om frivillig öfverlåtelse af understödsförenings rörelse.

68 §.

Väckes i annat fall, än hvarom i 61 § förmäles, förslag att understödsförenings rörelse eller viss gren däraf skall öfverlätas på understödsförening eller försäkringsbolag, som förut finnes eller som skall bildas för detta ändamål, skall å föreningssammanträde, som har att besluta angående förslaget, framläggas: där öfverlåtelsen skall ske på en befintlig understödsförening, ett befintligt ömsesidigt försäkringsbolag eller ett försäkringsaktiebolag, af nämnda förening eller bolag afgifvet anbud å öfvertagande af den ifrågavarande rörelsen; där öfverlåtelsen skall ske på en understödsförening, som skall bildas för detta ändamål, förslag till villkor för öfverlåtelsen och till stadgar för föreningen; eller, där öfverlåtelsen skall ske på ett ömsesidigt försäkringsbolag, som skall bildas för detta ändamål, förslag till villkor för öfverlåtelsen samt till bolagsordning och enligt 67 § i lagen om försäkringsrörelse erforderliga bestämmelser angående grunderna för bolagets verksamhet.

Vid dylik öfverlåtelse skall, såvida icke annorlunda finnes bestämdt i stadgarna, rätt till pension, därest pensionsfallet inträffat innan beslutet om öfverlåtelsen blef slutligen gällande, äga företräde framför öfriga rättigheter till framtida understöd.

Då beslut om öfverlåtelsen blifvit gilladt af tillsynsmyndigheten samt, där öfverlåtelsen sker på en understödsförening eller ett ömsesidigt försäkringsbolag, som bildats för detta ändamål, berörda förening eller bolag registrerats, skall den förening eller det bolag, hvarpå öfverlåtelsen sker, anses hafva inträdt i den öfverlåtande föreningens rättigheter och skyldigheter mot medlemmarna och andra understödsberättigade på grund af den öfverlåtna rörelsen. Afser öfverlåtelsen föreningens hela rörelse, skall föreningen träda i likvidation.

Varder, efter det beslut om öfverlåtelse, hvarom i denna paragraf förmäles, blifvit gilladt af tillsynsmyndigheten, föreningen försatt i konkurs, skall, vid tillämpning af hvad i 36 § 3 mom. konkurslagen är stadgadt angående rätt till talan om återgång af aftal, aftalet om öfverlåtelsen anses ingånget den dag, då gillandet skedde.

Om registrering och om tillsyn å understödsföreningar.

69 §.

I denna lag föreskrifven registrering och tillsyn å understödsföreningar handhafves af en för hela riket gemensam tillsynsmyndighet.

70 §.

Hos tillsynsmyndigheten skall föras understödsföreningsregister för inskrifning af de uppgifter, hvilka enligt denna lag skola anmälas för registrering eller hvilkas intagande i registret eljest varder föreskrifvet.

71 §.

Anmälan till registret skall göras skriftligen. Aflämnas anmälan genom ombud eller insändes den med posten, skall underskriften vara styrkt af vittnen.

Då understödsförenings registrering sökes, skall hvarje styrelseledamot och suppleant, så ock i öfrigt en hvar, som, ensam eller gemensamt med annan, är berättigad att teckna föreningens firma, på samma gång egenhändigt inskrifva sin namnteckning i registret eller i särskildt bihang till detta, såframt ej namnteckningen förefinnes å anmälningskriften och blifvit af vittnen styrkt. På enahanda sätt skall förfaras, då anmälan sedermera sker därom, att styrelseledamot eller suppleant blifvit utsedd eller att eljest någon, ensam eller gemensamt med annan, blifvit berättigad att teckna firman.

72 §.

Hafva icke vid anmälan för registrering iakttagits de föreskrifter, som finnas för hvarje särskildt fall meddelade, eller pröfvas understödsförenings stadgar eller beslut, som anmäles för registrering, icke hafva tillkommit i föreskrifven ordning eller ej stå i öfverensstämmelse med föreskrifterna i denna lag eller eljest strida mot lag eller författning eller vara till sin affattning i något viktigare hänseende otydliga eller vilseledande, skall registrering vägras. Lag samma vare, därest tillsyns-

myndigheten vid pröfning af sådant beslut, som i 44 § andra stycket eller 45 § första stycket sägs, finner beslutet icke böra gillas.

73 §.

Beviljas understödsförenings registrering, låte tillsynsmyndigheten i registret införa:

- 1) dagen för stadgarnas antagande;
- 2) föreningens firma;
- 3) föremålet för föreningens verksamhet;
- 4) den ort, där styrelsen har sitt säte;
- 5) hvarje styrelseledamots och suppleants samt, där eljest någon, ensam eller gemensamt med annan, är berättigad att teckna föreningens firma, dennes fullständiga namn och hemvist;
- 6) där befogenhet att teckna firman ej skall utöfvas allenast af styrelsen, hvilken eller hvilka, hvar för sig eller gemensamt, sådan befogenhet tillkommer.

Det ena exemplaret af stadgarna skall förSES med bevis om registreringen och återställas till sökanden.

74 §.

Anmäles ändring i förhållande, hvarom inskrifning i registret skett, skall den ändring, där registrering beviljas, anmärkas i registret.

Registreras ändring i förenings stadgar, skall ena exemplaret af det protokoll, som innehåller beslutet om ändringen, till sökanden återställas, försedt med bevis om registreringen.

Sker ändring i förenings firma, skall ny fullständig inskrifning i registret göras.

75 §.

En samling af hvad i registret införes med undantag af under rättelse om konkurs, hvarom förmäles i 65 §, skall genom det allmännas försorg efter hand befordras till trycket och förSES med register för hvarje år.

I den mån nämnda samling tryckes, skall den öfversändas till hvarje domstol och öfverexekutor.

Anmälningsskrifter med därvid fogade handlingar skola, särskildt för hvarje förening, förvaras såsom bilagor till registret.

76 §.

Företer understödsförenings registrerade firma likhet med en i föreningsregister, sjukkasseregister, understödsföreningsregistret eller försäkringsregister tidigare införd firma, och lider därigenom innehafvaren af sistnämnda firma förfång, äge domstol på talan af denne förbjuda föreningen att efter viss tid använda förstnämnda firma äfvensom ålägga föreningen det skadestånd, som pröfvas skäligt.

Menar någon eljest, att en i understödsföreningsregistret verkställd inskrifning länder honom till förfång, må talan om registreringens upphäfvande samt om skadestånd föras vid domstol.

77 §.

Har genom laga kraft ägande dom blifvit förklaradt, att en i understödsföreningsregistret gjord inskrifning ej bort ske, eller att beslut, som registrerats, är ogiltigt, eller att eljest visst förhållande, hvarom inskrifning skett, ej föreligger, skall på begäran af någondera parten anteckning därom göras i registret.

Varder, sedan i registret gjorts anteckning om förenings konkurs, af öfverrätt förklaradt, att offentlig stämning ej bort utfärdas, skall anteckningen på därom gjord ansökning afföras ur registret.

78 §.

Mot den, som inhämtat kännedom om hvad registret beträffande visst förhållande innehåller å den tid, hvarom fråga är, kan ändring i samma förhållande icke med laga verkan åberopas, med mindre han visas hafva ägt vetskap om ändringen.

79 §.

Företer den, som inför domstol, Konungens befallningshafvande eller öfverexekutor företräder understödsförening, bevis, hvaraf framgår, att han den dag, beviset utfärdades, enligt understödsföreningsregistret var behörig att företräda föreningen, och är det bevis ej äldre än ett år, åligger det myndigheten att ur den i 75 § omförmälda tryckta samling inhämta upplysning, huruvida förändring beträffande behörigheten ägt rum. Hvad i sådant afseende nyssnämnda samling, i den mån den

kommit myndigheten tillhanda, utvisar skall för myndigheten äga vitsord, där ej annat förhållande visas vara för handen.

80 §.

Det åligger understödsförenings styrelse att för hvarje räkenskapsår incm två månader från det revisorernas berättelse framlades å föreningssammanträde till tillsynsmyndigheten ingifva:

1:o) stykt afskrift af styrelsens och revisorernas berättelser samt af protokoll, upptagande de å föreningssammanträde i anledning af nämnda berättelser fattade beslut;

2:o) en i enlighet med fastställt formulär upprättad och af styrelsen underskrifven statistisk redogörelse rörande föreningen och dess verksamhet under året.

Finner tillsynsmyndigheten nödigt att infordra ytterligare upplysningar, skola sådana ofördröjligen lämnas af styrelsen.

Styrelsen vare pliktig ej mindre att när som helst bereda tillsynsmyndigheten eller dess ombud tillfälle att inventera föreningens medel samt att granska föreningens räkenskaper och öfriga handlingar än äfven att lämna dem tillträde till föreningssammanträde.

81 §.

Hvart femte år skall understödsförenings styrelse, i samband med ingifvandet af de i 80 § omförmälda handlingarna, till tillsynsmyndigheten ingifva balansräkning, upptagande såsom skuld värdet af föreningens förbindelse på grund af gällande utfästelser af understöd enligt försäkringsteknisk beräkning.

Balansräkningen skall enligt af tillsynsmyndigheten fastställda grunder upprättas af person, hvilken innehar behörighet att utöfva befattning såsom aktuarie vid lifförsäkringsbolag eller annars af tillsynsmyndigheten förklarats behörig att upprätta nämnda räkning. Förening äger att anlita tillsynsmyndigheten för balansräkningens upprättande och skall i sådant fall ersätta kostnaden härför med belopp, som bestämmes af nämnda myndighet.

Därest balansräkning, som af förening ingifvits, utvisar brist, må tillsynsmyndigheten, om den så finner erforderligt, ålägga föreningen att, så länge bristen fortfar, ingifva sådan räkning jämväl oftare än hvart femte år, dock högst årligen.

Från ingifvande af balansräkning äger tillsynsmyndigheten befria förening, då dess rörelse är af mindre omfattning eller eljest skäligen anledning till sådan befrielse föreligger.

82 §.

Det tillkommer tillsynsmyndigheten att öfvervaka understödsförenings verksamhet samt tillhandagå föreningen med råd och upplysningar i ändamål att föreningens rörelse må drivas på ett med hänsyn till dess art och omfattning lämpligt sätt.

Finner tillsynsmyndigheten, att afvikelse från denna lag eller föreningens stadgar förekommer, skall tillsynsmyndigheten anvisa föreningen att inom viss tid hafva vidtagit de åtgärder, som prövas erforderliga för rättelses vinnande.

Framgår af balansräkning, som enligt 81 § afgifvits för *pensionskassa*, att föreningen uppenbarligen är oförmögen att fullgöra sina utfästelser, må tillsynsmyndigheten, där den finner fortsättande af föreningens verksamhet efter oförändrade grunder vara ägnadt att medföra allvarliga missförhållanden, meddela föreningen anvisning att inom viss, skälig tid hafva vidtagit erforderliga ändringar med afseende å grunderna för verksamheten.

Befinnes förening, som blifvit registrerad enligt denna lag, drifva rörelse, hvilken är att anse såsom affärsmässig försäkringsrörelse, skall tillsynsmyndigheten anvisa föreningen att antingen vidtaga erforderliga ändringar med afseende å rörelsens art eller ock inom viss, skälig tid hafva öfverlätit rörelsen på ett försäkringsbolag.

Har anvisning enligt denna paragraf meddelats af tillsynsmyndigheten och finnes föreningen icke tillbörligen ställa sig anvisningen till efterrättelse, äger tillsynsmyndigheten hos rätten eller domaren göra ansökning om åläggande för föreningen att träda i likvidation. Har sådan ansökning gjorts, skall rörande kungörelse om ansökningen och förordnande af sysslomän samt angående underrättelse om sådant förordnande för registrering gälla hvad i 48 § är föreskrifvet. Styrker ej föreningen å den utsatta tiden, att meddelad anvisning behörigen efterkommits, förklare rätten, att föreningen skall träda i likvidation, och förordne en eller flera likvidatorer att verkställa densamma.

83 §.

Om tillsynsmyndighetens beslut i ärende, som icke afser registrering, så ock om beslut, hvarigenom registrering vägrats, skall skriftlig underrättelse ofördröjligen öfverlämnas eller med allmänna posten försändas till någon, hvilken äger företräda föreningen. Innefattar beslutet

åläggande, hvarom i 81 § förmäles, eller anvisning enligt 82 eller 86 §, eller har genom beslutet af förening gjord ansökning afslagits eller gillande af beslut, hvarom förmäles i 45 § andra stycket, eller registrering af anmaldt förhållande vägrats, skola i underrättelsen om beslutet skälen därför angifvas.

Är understödsförening eller annan, som enligt denna lag i ärende angående föreningen gjort framställning hos tillsynsmyndigheten, missnöjd med tillsynsmyndighetens beslut, må, vid talans förlust, besvär öfver beslutet hos Konungen anföras, där föreningens styrelse har sitt säte å ort inom Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands eller Väster-norrlands län, före klockan tolf å fyrtiofemte dagen och, där styrelsen har sitt säte å ort inom annan del af riket, före klockan tolf å trettionde dagen från beslutets dag.

84 §.

Närmare föreskrifter om tillsynsmyndighetens organisation samt om understödsföreningsregistrets förande och tillsynsmyndighetens verksamhet i öfrigt äfvensom angående tid och sätt för utgifvande af den i 75 § omförmälda samling och dess öfversändande till vissa myndigheter meddelas af Konungen.

85 §.

I enlighet med bestämmelser, som Konungen meddelar, skall utses en nämnd, bestående af medlemmar af understödsföreningar eller ledamöter af deras styrelser, hvilken nämnd äger att sammanträda inför tillsynsmyndigheten för samråd med denna myndighet i gemensamma angelägenheter.

Bestämmelser, som endast afse understödsföreningar med godkända stadgar.

86 §.

I understödsförenings stadgar må intagas bestämmelse därom, att stadgarna skola vara godkända af tillsynsmyndigheten.

Vid pröfning af ansökning om registrering af understödsförening, i hvars stadgar sådan bestämmelse finnes intagen, skall tillsynsmyndig-

heten särskildt tillse, att stadgarna innehålla tillfredsställande bestämmelser om fasta premier, fondafsättning, medelförvaltning och användning af uppkommande vinst samt jämväl i öfrigt äro betryggande för medlemmarna och öfriga understödsberättigade. Finnes anledning till anmärkning, skall registrering vägras. Beviljas registrering, skall i registret och beviset om registreringen anmärkas, att stadgarna blifvit godkända.

Beträffande registrering af stadgeändring, hvarigenom föreskrifvits att stadgarna skola vara godkända af tillsynsmyndigheten, samt registrering af ändring i godkända stadgar, skola bestämmelserna i nästföregående stycke äga motsvarande tillämpning.

Understödsförening med godkända stadgar skall hvarje år afgifva försäkringsteknisk balansräkning på sätt i 81 § sägs; dock att tillsynsmyndigheten må medgifva viss förening, därest dess rörelse är af mindre omfattning eller eljest skälig anledning föreligger, att afgifva sådan balansräkning mindre ofta, likväl minst hvar femte år.

Visar det sig, att föreningens tillgångar icke äro tillräckliga för täckande af föreningens gäld och redovisning af föreskrifven fond, eller befinnas stadgarna icke längre vara betryggande, skall tillsynsmyndigheten anvisa föreningen att inom viss tid hafva vidtagit de åtgärder, som prövas erforderliga för rättelses vinnande. Angående sådan anvisning gälle hvad i 82 § sista stycket stadgas om anvisning, som meddelats enligt nämnda paragraf.

87 §.

Därest understödsförening med godkända stadgar meddelar lifförsäkring, skall i den försäkringstekniska balansräkningen såsom skuld upptagas en fond (*premiereserven*), motsvarande sammanlagda värdet af alla löpande lifförsäkringar.

Premiereserven skall minst uppgå till skillnaden mellan kapitalvärdet af föreningens förbindelser på grund af löpande försäkringar och kapitalvärdet af de nettopremier, försäkringstagarna må hafva att ytterligare erlagga. Från kapitalvärdet af föreningens förbindelse på grund af försäkring må afräknas belopp, som föreningen i enlighet med bestämmelse i stadgarna må hafva förskjutit mot säkerhet i försäkringsbrevet inom dettas återköpsvärde. Har försäkring återförsäkrats hos svenskt försäkringsbolag, vare föreningen fritagen från förpliktelsen att för det återförsäkrade beloppet göra afsättning till premiereserv.

Varda, sedan förening börjat sin verksamhet, grunderna för beräkning af dess premiereserv ändrade, och föranleder ändringen skyldighet att för äldre försäkringar i balansräkningen upptaga premiereserv till högre belopp än efter förut gällande grunder, må tillsynsmyndigheten med afseende å fullgörandet af denna skyldighet medgifva föreningen sådant anstånd, att under viss tid, ej öfverstigande femton år, premiereserven för sådana försäkringar må upptagas till lägre belopp än efter de nya grunderna; dock att skillnaden årligen skall minskas i enlighet med en af tillsynsmyndigheten fastställd plan.

Tillgångar, motsvarande premiereserven, skola redovisas:

- 1) i obligationer, som utfärdats eller garanterats af staten;
- 2) i Sveriges allmänna hypoteksbanks eller Konungariket Sveriges stadshypotekskassas obligationer;
- 3) i fordringsbevis, utfärdade af riksbanken, bankbolag eller sparbank;
- 4) i obligationer eller andra skuldförbindelser, utfärdade eller garanterade af svensk kommun, som till lånets upptagande eller garanterande erhållit Konungens tillstånd;
- 5) i skuldförbindelser, för hvilka föreningen äger säkerhet genom inteckning i fast egendom inom hälften af senast fastställda taxeringsvärde, så ock, med tillsynsmyndighetens medgifvande, i skuldförbindelser med säkerhet af inteckning inom två tredjedelar af taxeringsvärdet; dock att i hvarje fall åbyggnad å egendom skall, för att inteckning i egendomen må godkännas, vara brandförsäkrad i något med vederbörligen fastställd bolagsordning försedt brandförsäkringsbolag inom riket;
- 6) i sådana af enskilda järnvägar eller industriella inrättningar utfärdade obligationer, utländska statsobligationer och andra värdehandlingar, som till sin art och till den säkerhet de erbjuda kunna anses jämförliga med några af de vid 1)—5) nämnda; eller
- 7) i föreningen tillhörig fastighet intill hälften eller, med tillsynsmyndighetens medgifvande, intill två tredjedelar af taxeringsvärdet; skolande i fråga om brandförsäkring af åbyggnad gälla hvad vid 5) stadgas.

88 §.

Sådan understödsförening, som afses i 87 §, skall jämväl bilda *säkerhetsfond* på sätt här nedan sägs:

Intill dess säkerhetsfonden uppgår till ett belopp, motsvarande en tjugondel af premiereserven, skall till säkerhetsfond afsättas den behållning, som enligt den försäkringstekniska balansräkningen finnes hafva uppstått å rörelsen i dess helhet. Då säkerhetsfonden uppgår till ofvan sagda belopp, vare afsättning till fonden ej erforderlig; nedgår fonden under samma belopp, skall afsättning därtill ånyo vidtaga.

Nedsättning af säkerhetsfond må icke utan särskildt medgifvande af tillsynsmyndigheten äga rum, där sådant ej erfordras för betäckande af förlust, som icke kunnat ersättas genom uppkommen årsvinst.

Är föreningen befriad från skyldigheten att hvarje år afgifva försäkringsteknisk balansräkning, varde uppkommet öfverskott, intill dess sådan balansräkning afgifves, afsatt på sätt i 13 § sägs.

Särskilda bestämmelser.

89 §.

Rätt till kapitalunderstöd, i hvad det icke öfverstiger tvåhundra kronor, kan ej öfverlätas och må förty ej tagas i mät för gäld.

Hurusom pension enligt förordnande af Konungen kan vara undantagen från utmätning, därom är stadgadt i utsökningslagen.

90 §.

Föreningsmedlemmar, som genom att öfverträda denna lag eller föreningens stadgar tillskynda föreningen skada, svare för skadan, en för alla och alla för en.

Öfverträda styrelseledamöter, likvidatorer eller medlemmar denna lag eller föreningens stadgar och tillskyndas tredje man därigenom skada, vare de, som låtit sådant komma sig till last, ansvariga för skadan, en för alla och alla för en.

91 §.

Understödsförening vare uti de mål, för hvilka ej annorlunda genom lag stadgas, lydande under allmän underrätt i den ort, där styrelsen enligt stadgarna har sitt säte.

92 §.

Innehålla understödsförenings stadgar förbehåll, att tvister mellan föreningen och styrelsen eller ledamot däraf eller föreningsmedlem eller annan understödsberättigad skola hänskjutas till afgörande af en eller flera skiljemän, äge det förbehåll samma verkan, som tillkommer skiljeaftal; och gälle om påkallande af förbehållets tillämpning hvad om stämning i 28 § finnes stadgadt.

3 kap. Straffbestämmelser.

93 §.

Därest understödsförening, hvilken är skyldig att söka registrering, drifver verksamhet utan att vara registrerad, straffes den, som deltagar i åtgärd å föreningens vägnar eller i beslut därom, med böter från och med fem till och med ettusen kronor.

Fortsättes under tid, då åtal pågår för förseelse som nu är sagd, samma förseelse, skall, för hvarje gång stämning därför utfärdats och delgifvits, dömas till de böter, som äro stadgade för sådan förseelse.

94 §.

Med böter från och med tjugufem till och med ettusen kronor straffes

1) styrelseledamot eller annan, som vid anmälan för registrering mot bättre vetande meddelar oriktig uppgift;

2) styrelseledamot eller likvidator i registrerad understödsförening, där han mot bättre vetande i handling, som framlägges å förenings-sammanträde eller jämlikt bestämmelserna i 80 § ingifves till tillsynsmyndigheten, rörande föreningens angelägenheter meddelar oriktig uppgift;

3) styrelseledamot i registrerad understödsförening, där han använder någon föreningens tillgång för ändamål, som, efter hvad han inser, är ett annat än det, för hvilket samma tillgång är afsedd;

4) revisor i registrerad understödsförening, där han i berättelse eller annan handling, som framlägges å föreningssammanträde, mot

bättre vetande lämnar oriktig uppgift rörande föreningens angelägenheter eller uppsåtligen underlåter att göra anmärkning mot dylik uppgift i handling, som af honom granskats;

5) där balansräkning, som jämlikt 81 eller 86 § ingifves till tillsynsmyndigheten, är oriktig, den som mot bättre vetande upprättat eller ingifvit räkningen.

Ej må straff, som i denna paragraf är stadgadt, ådömas, där förseelsen enligt allmänna strafflagen bör beläggas med strängare straff.

95 §.

Åsidosättes föreskrift, som är meddelad i 25 §, 33 § första stycket, 35 § sista stycket, 46 § första eller tredje stycket, 66 § första stycket eller 80 §, eller skyldighet att ingifva balansräkning, hvarom i 81 och 86 §§ förmäles,

straffes den försumlige med böter från och med fem till och med trehundra kronor.

Samma lag vare om likvidator, som ej fullgör hvad honom enligt 55 §, 56 § andra stycket eller 64 § åligger.

Förseelse mot 33 § första stycket, 35 § sista stycket eller 56 § andra stycket må åtalas allenast af målsägande; och skall härvid såsom målsägande anses såväl föreningen som hvarje medlem däraf.

96 §.

Böter, som ådömas enligt denna lag, tillfalla kronan. Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skall förvandling ske enligt allmänna strafflagen.

97 §.

Försummelse att enligt bestämmelse i denna lag göra anmälan för registrering beträffande registrerad understödsförening eller att underställa tillsynsmyndigheten beslut, som i 45 § andra stycket sägs, eller att till tillsynsmyndigheten ingifva någon af de i 80 § omförmälda handlingarna eller balansräkning, som i 81 eller 86 § sägs, skall åtalas vid allmän underrätt i den ort, där föreningens styrelse enligt stadgarna har sitt säte.

4 kap. Om undantag från lagens tillämplighetsområde.

98 §.

Hvad i denna lag är föreskrifvet skall ej äga tillämpning

1) å statens eller kommuns pensionering af tjänsteinnehafvare eller å anstalt, för hvars utfästelser af understöd staten eller kommun är ansvarig, eller å sådan pensionskassa för i offentlig tjänst anställda personer, hvilken af Konungen förklarats undantagen från lagens tillämpning;

2) å sjukkassa, hvartill dock icke må hänföras förening, som utan att vara registrerad meddelar högre begravningshjälp än tvåhundra kronor;

3) å sådan verksamhet för meddelande af understöd vid arbetslöshet, som bedrivs af fackförening, fackförbund eller annan liknande förening för vårdande af yrkesangelägenheter;

4) å ränte- och kapitalförsäkringsanstalt.

Anstalt eller pensionskassa, hvarom ofvan vid 1) förmäles, vare dock pliktig att angående sin verksamhet göra anmälan och lämna uppgifter i enlighet med de föreskrifter, Konungen meddelar.

99 §.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 191 . . .

Understödsförening, som då äger bestånd, vare dock ej skyldig att söka registrering förr än tre år förflutit från lagens trädande i kraft. Med afseende å dylik förening skola bestämmelserna i 4 § ej äga tillämpning under nämnda tre år, men efter deras förlopp må icke rättighet, äfven om den uppkommit dessförinnan, af oregistrerad förening göras gällande hos domstol eller annan myndighet.

I öfrigt gälle beträffande understödsförening, som äger bestånd vid tiden för lagens trädande i kraft, följande undantag från lagens bestämmelser:

1) Hvad i 2 § andra stycket är stadgadt utgör ej hinder att med högre belopp, än där sägs, utbetala kapitalunderstöd, som blifvit utfäst före föreningens registrering. Därest föreningen vid tiden för lagens trädande i kraft bereder och under minst två år därförut beredt kapitalunderstöd till högre belopp än tvåhundra kronor för en medlem, må föreningen jämväl efter registreringen, oaktadt stadgarna icke blifvit godkända, utfästa och utbetala sådant understöd till samma belopp, dock ej högre än ettusen kronor. Bildas understödsförening för öfvertagande af sjukkassas rörelse i hvad den afser meddelande af begrafningshjälp, må, där tillsynsmyndigheten finner skäligt så medgifva, i fråga om tillämpning af de ofvan i detta stycke meddelade bestämmelserna sjukkassan och understödsföreningen räknas såsom en och samma förening.

2) Är föreningen skyldig att afgifva balansräkning enligt 81 §, äger tillsynsmyndigheten att utsätta lämplig tid, jämväl innan fem år förflutit efter föreningens registrering, då balansräkning första gången skall afgifvas.

3) Därest för sådan förening, som i 87 § afses, yppar sig svårighet att för äldre försäkringar vid tiden för registreringen afsätta premiereserv till belopp, som i nämnda paragraf föreskrifves, må tillsynsmyndigheten med afseende å fullgörandet af denna skyldighet medgifva föreningen sådant anstånd, att under viss tid, ej öfverstigande tjugufem år, premiereserven för sådana försäkringar må upptagas till lägre belopp, under villkor att skillnaden årligen minskas i enlighet med en af tillsynsmyndigheten fastställd plan.

Förslag

till

Lag om ändrad lydelse af 162 och 163 §§ i lagen om försäkringsrörelse.

Häriigenom förordnas, att 162 och 163 §§ i lagen om försäkringsrörelse skola erhålla följande ändrade lydelse:

162 §.

Beträffande *ömsesidigt försäkringsbolag, som bildas för öfvertagande af understödsförenings rörelse eller viss gren däraf* på sätt i 61 och 68 §§ i lagen om understödsföreningar sägs, skall hvad som stadgas här ofvan i 2 § angående stiftare, i 66 § under 13) och angående bestämmelser om sådant sammanträde, som i 74 § sägs, i 71—75 §§ samt i 76 § under 3) ej äga tillämpning.

Genom beslut å understödsförenings sammanträde, hvarigenom förslag om öfverlåtelse af rörelsen eller någon gren däraf på sådant bolag slutligen antagits, skall jämväl det framlagda förslaget till bolagsordning och bestämmelser angående grunderna för bolagets verksamhet anses antaget; och skola val af styrelse och revisorer verkställas å nämnda föreningssammanträde eller, därest andra än de vid förenings-sammanträdet röstberättigade äga att deltaga i valen, å särskildt sammanträde, som skall utlysas jämlikt 38 § i lagen om understödsföreningar.

Sedan föreningens beslut om öfverlåtelsen blifvit gilladt af tillsynsmyndigheten, skall bolagets styrelse söka Konungens stadfästelse å bolagsordningen och de öfriga grunderna för bolagets verksamhet.

Då stadfästelse erhållits, skall ansökning göras om bolagets registrering.

I fråga om *ömsesidigt försäkringsbolag, hvars verksamhet endast afser att meddela försäkring af egendom inom ett län*, skall af denna lags förestående bestämmelser, förutom de i sista momentet af denna § angifna lagrum, i tillämpliga delar allenast gälla hvad i 1, 3, 63, 64, 66, 68, 69, 71, 74, 75, 77—79, 81—91, 94—120, 122, 131, 132,

134—138 och 158—161 §§ stadgas, dock att sådan uppgift angående bolagets verksamhet och ställning, hvarom i 134 § under 2) förmäles, skall införas, i stället för i allmänna tidningarna, i den stads tidning, där Konungens befallningshafvande har sitt säte, eller, om flera tidningar där utgifvas, i tidning, där allmänna påbud för staden vanligen meddelas.

De, som vilja stifta ömsesidigt försäkringsbolag, hvarom nu är sagdt, skola upprätta fullständig bolagsordning samt därå söka Konungens befallningshafvandes stadfästelse. Konungens befallningshafvande pröfvar bolagsordningens öfverensstämmelse med denna lag samt lag och författning i öfrigt, så ock om och i hvad mån särskilda bestämmelser därutöver må erfordras.

Å beslut om ändring i stadfäst bolagsordning skall ock sökas Konungens befallningshafvandes stadfästelse.

Firman skall innehålla ordet »försäkring» och angifva området för bolagets verksamhet samt tydligt skilja sig från andra, hos samma myndighet förut enligt bestämmelserna i denna paragraf införda, ännu bestående firmor.

Sedan bolaget bildats och styrelse blifvit utsedd, skall ansökning om bolagets registrering af styrelsen göras. Sådan ansökning skall innehålla ej mindre uppgift å styrelseledamöternas fullständiga namn äfvensom om deras hemvist, än ock, där bolagets firma ej skall tecknas af styrelsens alla ledamöter gemensamt, uppgift å den eller dem, som äro berättigade att teckna firman, samt vara åtföljd af:

1) Konungens befallningshafvandes beslut om stadfästelse, i två styrkta afskrifter;

2) protokoll, utvisande att beslut fattats om bolagets bildande och att styrelse blifvit utsedd;

3) samtliga teckningslistor i hufvudskrift och styrkt afskrift.

Stadfäst ändring i bolagsordningen skall, vid det i 160 § stadgade äfventyr, ofördröjligen anmälas för registrering. Vid ansökning härom skall styrelsen foga två styrkta afskrifter af Konungens befallningshafvandes beslut om den å ändringen meddelade stadfästelse.

Hos Konungens befallningshafvande skall föras register för inskrifning af de uppgifter, hvilka enligt denna lag skola beträffande ömsesidigt försäkringsbolag, hvarom nu är fråga, anmälas eller hvilkas intagande i registret eljest är eller varder föreskrifvet.

Beviljas bolags registrering, låte Konungens befallningshafvande i registret införa:

1) dagen för beslutet om bolagets bildande;

- 2) bolagets firma;
- 3) föremålet för bolagets verksamhet;
- 4) den ort, där styrelsen har sitt säte;
- 5) huru för bolagets förbindelser skall ansvaras;
- 6) huruvida och i hvilken utsträckning styrelsen må äga för bolaget upptaga lån;
- 7) styrelseledamöternas fullständiga namn och hemvist;
- 8) hvilken eller hvilka bland styrelseledamöterna äro berättigade att teckna firman;
- 9) huru kallelse till bolagsstämma skall ske och andra meddelanden kungöras delägarne eller röstberättigade, som ej äro delägare.

Det ena exemplaret af Konungens befallningshafvandes beslut om stadfästelse skall, försedt med bevis om registreringen, jämte teckningslistorna i hufvudskrift, till sökanden återställas.

Anmäles ändring i förhållande, hvarom inskrifning i registret skett, skall den, där registrering beviljas, i registret anmärkas. Registreras ändring i bolagsordningen, skall ena afskriften af Konungens befallningshafvandes beslut om stadfästelse å ändringen till sökanden återställas, försedd med bevis om registreringen. Sker ändring i firman, skall ny, fullständig inskrifning i registret göras.

Menar någon, att en i registret verkställd inskrifning länder honom till förfång, må talan om registreringens upphäfvande föras vid rådstufvurätten i den stad, där Konungens befallningshafvande har sitt säte.

Hvad i 147 § 2 mom., 148 och 149 §§, 153 § 1 och 3 mom. samt 154, 156 och 157 §§ är stadgadt skall äga motsvarande tillämpning i fråga om registrering och register, hvarom nu är sagdt; dock att de kungörelser, som i 153 § 1 mom. och 156 § omförmälas, skola införas, i stället för i allmänna tidningarna, i ortstidningen, samt att hvad i 157 § är sagdt om verkan af kungörande i allmänna tidningarna i stället skall gälla kungörande i ortstidningen.

163 §.

Hvad ofvan i denna lag är föreskrifvet skall ej äga tillämpning å:

- a) anstalt, som inrättats af staten;
- b) anstalt, som allenast meddelar försäkring mot förlust å skuldebref eller andra värdehandlingar;

- c) ränte- och kapitalförsäkringsanstalt;
- d) ömsesidigt försäkringsbolag för försäkring af egendom å landsbygden, hvars verksamhetsområde är mindre än ett härad;
- e) sjukkasse eller understödsförening.

Anstalt, hvarom ofvan under b), c) och d) förmäles, vare dock pliktig att angående sin verksamhet göra anmälan och lämna uppgifter i enlighet med de föreskrifter, Konungen meddelar.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 191 . .

Förslag

till

Lag om ändrad lydelse af 87 § i lagen om sjukkassor den 4 juli 1910.

Härigenom förordnas, att 87 § i lagen om sjukkassor den 4 juli 1910 skall erhålla följande ändrade lydelse:

Företer sjukkassas registrerade firma likhet med en i föreningsregister, sjukkasseregister, understödsföreningsregistret eller försäkringsregister tidigare införd firma, och lider därigenom innehafvaren af sistnämnda firma förfång, äge domstol på talan af denne förbjuda sjukkassan att efter viss tid använda förstnämnda firma äfvensom ålägga sjukkassan det skadestånd, som pröfvas skäligt.

Menar någon eljest, att en i sjukkasseregister verkställd inskrifning länder honom till förfång, må talan om registreringens upphäfvande samt om skadestånd föras vid domstol.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 191 . .

*Utdrag af protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd torsdagen
den 2 november 1911.*

Närvarande:

Justitieråden SUNDBERG,
 BORGSTRÖM,
 SKARSTEDT,
Regeringsrådet ERNBERG.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag af protokollet öfver civil-ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 22 juni 1911, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle inhämtas öfver förslag, som inom civildepartementet utarbetats, till lag om understödsföreningar, lag om ändrad lydelse af 162 och 163 §§ i lagen om försäkringsrörelse samt lag om ändrad lydelse af 87 § i lagen om sjukkassor den 4 juli 1910.

Förslagen, hvilka finnas bilagda detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits af hofrättsrådet Karl Edvard Tiseliuss; och blefvo desamma nu företagna till slutlig behandling.

De föredragna förslagen gáfvo anledning till de anmärkningar, som innefattas i nedanintagna yttranden.

Förslaget till lag om understödsföreningar.

1 §.

Justitierådet *Skarstedt* och regeringsrådet *Ernberg*:

I lagen om sjukkassor den 4 juli 1910 afses icke uteslutande sådana försäkringsföreningar, som till föremål för sin verksamhet hafva

allenast *sjukförsäkring*. Till sjukkassor enligt nämnda lag skola hänföras jämväl sådana icke affärsmässigt bedrifna försäkringsföreningar, som afse att bereda, jämte sjukhjälp, begrafningshjälp. En sjukkassa i lagens mening föreligger alltså, äfven om med sjukförsäkringsverksamheten är förenad *lifförsäkring* i form af begrafningshjälps utfästande. Huru omfattande den sålunda bedrifna lifförsäkringsverksamheten är, saknar i och för sig betydelse; det är allenast stadgadt, att föreningen icke får enligt berörda lag vinna registrering, därest föreningen afser att bereda högre begrafningshjälp än 200 kronor. Skulle föreningen föredraga att vara oregistrerad, möter således intet hinder för föreningen att vid sidan af sjukförsäkring meddela begrafningshjälp i obegränsad omfattning, blott icke föreningens verksamhet antager karaktären af affärsmässigt bedrifven försäkringsrörelse. Att tilläfventyrs meddelandet af begrafningshjälp i själfva verket är det hufvudsakliga och meddelandet af sjukhjälp ett mera underordnad ändamål för föreningens verksamhet, ändrar icke förhållandet.

En icke affärsmässig försäkringsförening, hvars ändamål är att bereda allenast begrafningshjälp, är däremot för närvarande oreglerad af lag; men meningen är nu, att denna brist skall afhjälpas genom den föreslagna lagen om understödsföreningar. Huru viktigt det med hänsyn till föreningsmedlemmarnas trygghande ansetts vara att icke låta en dylik förening utfästa begrafningshjälp till hvilket belopp som helst, framgår af förslaget bestämmer: att registrerad förening icke får meddela högre begrafningshjälp än 200 kronor, såvida den icke har stadgar, som blifvit af tillsynsmyndigheten godkända på sätt stadgas i 86 § af förslaget; att hvarje förening, som består af minst 50 medlemmar, är skyldig att söka registrering; och att, därest förening, som har nämnda skyldighet, drifver verksamhet utan att vara registrerad, den som deltagar i åtgärd å föreningens vägnar eller i beslut därom skall vara underkastad kriminellt ansvar. Det är sålunda allenast de från den allmänna kontrollens synpunkt mindre viktiga begrafningskassorna, hvilkas medlemsantal understiger 50, som enligt lagförslaget må kunna bestämma begrafningshjälpen till högre belopp än 200 kronor.

Då man — helt visst med rätta — vid anordnandet af sjukkasselagstiftningen fäst så stor vikt vid 200-kronorsbeloppet såsom den gräns, utöfver hvilken registrerad sjukkassa icke får gå vid meddelandet af begrafningshjälp, samt bestämmandet af denna gräns har berott på att man ansett sig böra såvidt möjligt hålla sjukförsäkring och lifförsäkring i sär, synes häraf följa såsom det principiellt riktiga, att man nu, då man vill få till stånd en särskild lagstiftning med hufvudsyfte att

reglera den icke affärsmässiga liffförsäkringsverksamheten, från sjukkassebegreppet helt och hållet urskiljer sådan kombinerad sjukförsäkrings- och liffförsäkringsverksamhet, som går ut på meddelandet af, utom sjukhjälp, begravningshjälp till högre belopp än 200 kronor. Från denna synpunkt torde ock lagförslaget få anses utgå. Under det att sakkunniges förslag, enligt hvilket (1 §) i föremålet för där afsedd understödsförenings verksamhet skulle kunna i allmänhet ingå jämväl sjukförsäkring, i 4 kap. från den föreslagna lagens tillämplighetsområde utan vidare undantog »sjukkassa», har däremot i det remitterade förslaget, hvars i 1 § upptagna bestämmelser äro grundade på samma uppfattning af begreppet understödsförening som sakkunniges förslag, den föreslagna lagen förklarats icke skola äga tillämpning å »sjukkassa, hvartill dock icke må hänföras förening, som utan att vara registrerad meddelar högre begravningshjälp än 200 kronor». Den sålunda vidtagna ändringen har, såsom af föredragande departementschefens yttrande framgår, tillkommit med hänsyn därtill att utan nämnda ändring en förening, som har minst 50 medlemmar och vill meddela begravningshjälp till högre belopp än 200 kronor och därjämte sjukhjälp, om än så obetydlig, skulle kunna få existera och verka såsom oregistrerad sjukkassa, ehuru den i själfva verket vore en begravningskassa och följaktligen icke utan att skaffa sig godkända stadgar kunde vinna registrering enligt den föreslagna lagen.

Det torde dock få anses oegentligt att sålunda genom en bestämmelse i den föreslagna lagen och utan ens någon antydning i sjukkasselagen införa en begränsning i den senares tillämplighetsområde. I öfverensstämmelse med hvad här ofvan uttalats förordas, att i stället i 1 § af sjukkasselagen insättes att där afsedd begravningshjälp icke får öfverstiga 200 kronor samt att såsom följd häraf ur 2 § i samma lag uteslutes förbudet för registrerad sjukkassa att meddela högre begravningshjälp än 200 kronor. Häraf betingas naturligtvis viss ändring i det remitterade förslaget, men sådan torde icke vara behöflig i vidare mån än att antingen stadgandet i 98 § 2) omredigeras, så att detsamma kommer att afse sådana föreningar för inbördes understöd, å hvilka, enligt hvad nu föreslagits, bestämmelserna i sjukkasselagen skulle äga tillämpning, eller ock nämnda stadgande helt och hållet utgå och i stället redan i 1 § af förslaget införas, att från där afsedda föreningar äro uteslutna föreningar, som nyss sagts. Efter vidtagande af dylik ändring skulle under begreppet understödsförening komma att hänföras hvarje sjuk- och begravningskassa, som afser att utan affärsmässigt drifvande af försäkringsrörelse meddela, förutom sjukhjälp, jämväl begravningshjälp till högre belopp än 200 kronor. Uppgår icke antalet af kassans

medlemmar till 50, kommer enligt förslaget kassan, därest den förblifver oregistrerad, att obehindradt få drifva sin verksamhet. Består åter kassan af 50 medlemmar eller därutöfver, är den enligt förslaget skyldig att söka registrering. Sådan kan den emellertid på grund af stadgandet i 2 § andra stycket icke vinna, såvida den icke skaffar sig godkända stadgar. Skulle den icke desto mindre utöfva sin verksamhet, träder ansvarsbestämmelsen i 93 § första stycket i tillämpning. Genom den nu förordade anordningen vinnes således att inga mera afsevärda begravningskassor, hvilka åsyfta att bereda högre begravningshjälp än 200 kronor komma att tolereras, med mindre de genom att låta sina stadgar godkännas på sätt i 86 § sägs, omgärdas med den trygghet för medlemmarna, som sådant godkännande innebär från försäkringsteknisk synpunkt.

Genomförandet af nämnda anordning förutsätter visserligen att öfvergångsbestämmelserna i sjukkasselagen måste i viss mån omarbetas. Men detta torde i allt fall vara att föredraga framför att fortfarande under sjukkasselagen bibehålla nu ifrågavarande föreningar och tillika — hvilket väl med ett sådant tillvägagångssätt blefve nödigt — förbjuda dem att utöfva sin verksamhet.

Justitieråden *Sundberg* och *Borgström*:

Enligt 1 § i lagen om sjukkassor hänföres till sjukkassa sådan förening för inbördes understöd, som afser att utan affärsmässigt drifvande af försäkringsrörelse bereda antingen enbart sjukhjälp eller ock såväl sjukhjälp som begravningshjälp. Det remitterade lagförslaget åter innehåller i 98 § det stadgande, att till sjukkassa icke må hänföras förening, som utan att vara registrerad meddelar högre begravningshjälp än 200 kronor. Att sålunda genom en bestämmelse i den föreslagna lagen och utan någon antydning i sjukkasselagen införa en begränsning i den senares tillämplighetsområde torde, såsom redan inom lagrådet anmärkts, få anses mindre lyckligt. Det med föreslagna stadgandet åsyftade ändamålet att förhindra, det en förening med afsevärdt medlemsantal, hvilken meddelar begravningshjälp till högre belopp än 200 kronor, skulle kunna få genom att tillika lämna sjukhjälp existera och verka såsom oregistrerad sjukkassa, synes enklast och lämpligast kunna vinnas genom att lämna sjukkasselagens definition på sjukkassa orubbad men i samma lag införa uttryckligt förbud — i förening med straff för öfverträdelse därpå, i fall så anses lämpligt — för oregistrerad sjukkassa med minst 50 medlemmar att lämna högre begravningshjälp än 200 kronor. Genom en sådan anordning komme alla begravnings-

kassor, som meddela sjukhjälp, att fortfarande anses såsom sjukkassor; och det skulle utan svårighet låta sig göra att omredigera den definition, som i förevarande § ges åt begreppet understödsförening, sålunda, att redan däraf framginge att sjukkassa ej fölle under förslaget bestämmelser, vare sig man vill medgifva understödsförening rätt att i samband med annan i 1 § omförmäld verksamhet än meddelandet af begravningshjälp idka sjukförsäkring eller, såsom synes lämpligt, sjukförsäkringen skall alldeles uteslutas från understödsförenings verksamhetsområde.

Lagrådet:

Äfven i annat afseende än redan inom lagrådet anmärkts torde definitionen af begreppet understödsförening tariffva någon jämkning.

Ändamålet för en förening, sådan som i förslaget afses, är i allmänhet att bereda pension eller begravningshjälp eller eljest meddela lifförsäkring. Därom erinra ock de tre första af de exempel, som i definitionen införts. En understödsförenings verksamhet behöfver emellertid icke vara begränsad till lifförsäkringens område; och för att utmärka detta har i definitionen såsom ytterligare exempel upptagits, att föreningen afser att till medlem utbetala underhåll eller reshjälp vid fall af ofrivillig arbetslöshet. Detta exempel synes dock vara mindre lämpligt, då med hänsyn till det undantag från den föreslagna lagens tillämplighetsområde, hvarom förmåles i 98 § 3), det icke är sannolikt, att någon understödsförening med dylikt ändamål finnes, å hvilken lagen skulle komma att äga tillämpning. Däremot synes böra såsom ett mera praktiskt exempel upptagas den verksamhet, som består i att genom understöd hindra följderna af varaktig oförmåga till arbete (invaliditet), hvilken verksamhet kan vara af beskaffenhet att icke vara hänförlig till lifförsäkringsverksamhet.

I allt fall synes, alldenstund det icke är afsedt, att en understödsförenings verksamhet skall kunna sträcka sig utom personförsäkringens område, åt definitionen böra gifvas större klarhet och tydlighet genom att afslutningsorden »meddela annat liknande understöd» utbytas mot något uttryck, som innebär, att verksamheten skall vara att hänföra till personförsäkring.

Skulle nyss anförda exempel rörande understöd vid arbetslöshet anses böra i definitionen bibehållas, må mot affattningen af detsamma anmärkas, att däraf föranledes den antagligen ej afsedda tolkning af definitionen att förening, hvilken meddelar understöd vid annan än ofrivillig arbetslöshet, icke skulle kunna anses såsom en understödsförening. Ordet »ofrivillig» torde fördenskull böra utgå.

3 och 4 §§.

Lagrådet:

Då de kraf, som må göra sig gällande beträffande ideella föreningar, med hänsyn till det läge, hvori frågan om lagstiftning för dessa föreningar numera befinner sig, icke torde böra få verka förtryckande på den öfriga lagstiftningen inom föreningsväsendets område, synes anledning saknas att i fråga om understödsföreningars rättskapacitet afvika från den i föreningsrättsligt hänseende ytterst betydelsefulla regeln att offentlig registrering är villkor för att en förening må äga någon som helst rättskapacitet. Vikten af denna regel har med skärpa framhållits såväl af högsta domstolen år 1907 vid granskning af förslag till lag om registrerade föreningar för annan än ekonomisk verksamhet som inom lagrådet år 1909 vid granskning af förslag till lag om föreningar; och samma regel har vunnit godkännande i alla våra föreningsrättsliga lagar utom lagen om sjukkassor samt senast under innevarande år fastslagits i den nya lagen om ekonomiska föreningar.

Det hemställas därför, att 3 § första stycket och 4 § omarbetas till öfverensstämmelse med de i sist angifna lag förekommande bestämmelser i ämnet, detta dock under förutsättning att, samtidigt med att förslaget förelägges Riksdagen till antagande, tillika framlägges proposition om motsvarande ändring i sjukkasselagen.

Justitierådet Sundberg:

Därest hvad lagrådet sålunda hemställt vinner bifall, synes mig däraf böra föranledas vissa, hufvudsakligen formella ändringar af förslaget i öfrigt. I afseende härå må anmärkas beträffande

1 §: Då man icke rättsligen erkänner andra understödsföreningar än dem, som vunnit registrering, får första punkten i första stycket icke någon själfständig innebörd, utan utgör allenast en förklaring af hvad som i 93 § skall menas med understödsförening, hvilken är skyldig att söka registrering. Samma punkt torde fördenskull böra utgå och 93 § böra på erforderligt sätt omredigeras, så framt det öfver hufvud är lämpligt att bibehålla det däri stadgade straff, hvilket kan vara tvifvel underkastadt. — Innehållet i andra punkten af första stycket bör lämpligen, i öfverensstämmelse med hvad som skett i lagen om ekonomiska föreningar, samarbetas med innehållet i 5 §. — En omredigering af andra stycket till formell öfverensstämmelse med 1 § i sistnämnda lag synes jämväl vara önskelig.

2 §: Ordet »registrerad» bör utgå ur båda styckena. Härigenom kommer paragrafen jämväl att erhålla en så till vida riktigare affattning än förslaget, som under paragrafens bestämmelser utan våld på ordalydelsen kan inrymmas en äfven enligt förslaget afsedd rätt för tillsynsmyndigheten att vägra sökt registrering af förening, hvars stadgar innehålla bestämmelser, stridande mot hvad i paragrafen sägs.

3 §: Ordet »registrerad» bör utgå ur andra stycket.

Rubriken till 2 kap: Denna bör utgå, i sammanhang hvarmed hela kapitelindelningen torde böra bortfalla.

93 §: Denna bör omarbetas såväl på grund af hvad nyss antydts som äfven med hänsyn därtill att, då lagen icke kommer att gifva någon som helst rättskapacitet åt andra understödsföreningar än dem, som vunnit registrering, det icke kan finnas någon verksamhet bedrifven af en oregistrerad understödsförening och ej heller någon kan handla å en sådan förenings vägnar.

94 §: Orden »i registrerad understödsförening» böra uteslutas ur 2), 3) och 4).

En materiell ändring af icke obetydlig räckvidd måste ske i 99 § andra stycket. Frågan härom torde emellertid böra behandlas först under samma §.

Hvad jag nu anmärkt äger ock gifvetvis motsvarande tillämpning å sjukkasselagen.

Justitierådet *Skarstedt*:

Andra stycket af 3 § innehåller den viktiga bestämmelsen att för registrerad understödsförenings förbindelser icke skall häfta annat än föreningens tillgångar, häri inbegripet oguldna medlemsavgifter, som vid den tidpunkt, då viss förbindelse göres gällande, redan förfallit till betalning; skulle stadgarna innehålla något häremot stridande, möter alltså hinder mot föreningens registrering. Hvad detta — till synes så enkla — stadgande egentligen innebär, framgår emellertid först vid en närmare granskning af förslaget i dess helhet. Vid en dylik granskning skall man nämligen finna, att stadgandet ingalunda är så att förstå, att under alla förhållanden och i fråga om hvarje föreningens förbindelse, af hvad beskaffenhet den än må vara, föreningens ansvarighet skall vara begränsad på sätt uti ifrågavarande lagrum bestämmes. Man har att noga skilja: först och främst mellan föreningens förbindelser till medlemmarna på grund af försäkringsaftalen och dess förbindelser till utomstående tredje man, och vidare mellan förhållandet under det förenings verksamhet fortgår normalt och det fall att föreningen skulle träda

i likvidation eller försätts i konkurs. Under det föreningen i full utsträckning utöfvar sin verksamhet, skall utomstående tredje man för sin fordran icke äga att hålla sig till föreningen i vidare mån än som framgår af nu förevarande stadgande; han är således utesluten från att få utmätning af föreningens rätt till framdeles förfallande medlemsafgifter. Att icke heller föreningsmedlem äger att för utbekommande af förfallet understöd få föreningens rätt till dylika afgifter utmätt, är otvifvelaktigt. Men härtill inskränker sig också i det förutsatta fallet räckvidden af förevarande stadgande, såvidt angår anspråk på förfallet understöd. Huru vidsträckt föreningsmedlems rätt i öfrigt är uti ifrågavarande afseende, beror allenast af stadgarna. Dessa få nämligen, såsom framgår af 7 § i förslaget, innehålla bestämmelser om skyldighet för föreningsmedlemmarna att underkasta sig uttaxering till täckande af hvad som erfordras till gäldande af understöd; och enligt förslaget möter icke hinder att i stadgarna inrymma uttaxeringsplikt i obegränsad omfattning. Då sålunda understödstagare i förening, hvars stadgar innehålla bestämmelser om uttaxering, äger att påfordra beslut om nödig sådan, synes det mig missvisande att, såsom i förevarande lagrum skett, uttala den allmängiltiga grundsats att personlig ansvarighet icke får förekomma i registrerade understödsföreningar. Att man skulle vara berättigad att utan vidare låta nämnda uttaxeringsplikt falla alldeles utanför begreppet personlig ansvarighet synes så mycket mindre möjligt, som lagen om försäkringsrörelse är byggd på en motsatt uppfattning; då i denna lag (101 §) talas om uttaxering såsom den form, hvari personlig ansvarighet för ömsesidigt försäkringsbolags förbindelser skall göras gällande, hänför den sig uttryckligen äfven till bolagets förbindelser på grund af försäkringsaftalen. Skulle man åter till stöd för ett godkännande af ofvannämnda i förslaget uttalade allmänna grundsats vilja göra gällande, att föreningens utfästelser till sina medlemmar till följd af sin föreningsrättsliga karaktär icke böra betraktas såsom förbindelser i egentlig mening, må endast erinras, att man dock ansett sig oförhindrad att i förslaget använda ordet förbindelse såsom uttryck jämväl för de föreningsrättsliga utfästelserna (se 81 §).

Skulle registrerad understödsförening träda i likvidation eller försätts i konkurs, är däremot enligt förslaget förhållandet ett annat. Då kommer nämligen, såsom framgår af 60, 65 och 66 §§ i förslaget, äfven i fråga om föreningsmedlemmar det i förevarande lagrum upptagna stadgandet att gälla orubbadt.

På grund af det nu anförda synes åt nämnda stadgande böra på lämpligt sätt gifvas sådan begränsning, att det kommer att utsäga just

hvad som åsyftas och intet annat. På sin framskjutna plats i förslaget är stadgandet med den nuvarande affattningen i hög grad ägnadt att grumla uppfattningen af förslagets innebörd i förevarande ämne. Det har visserligen ansetts icke möta hinder att i lagen om sjukkassor upptaga en med förevarande stadgande öfverensstämmande regel, oaktadt hvad här ofvan erinrats synes äga tillämplighet jämväl i fråga om sjuk-kassorna; men äfven om man nu icke vill i detta hänseende underkasta sjukkasselagen revision, torde dock häraf icke kunna hämtas något skäl att icke bringa den ifrågakämda lagen i öfverensstämmelse med lagen om försäkringsrörelse, en öfverensstämmelse, önskvärd särskildt därför att gränsen mellan den verksamhet, som utöfvas af nu afsedda föreningar, och den rörelse, som idkas af de ömsesidiga försäkringsbolagen, ofta kommer att blifva sväfvande.

Justitierådet *Borgström* och regeringsrådet *Ernberg* hemställde, att affattningen af andra stycket i 3 § måtte undergå någon jämkning i syfte, som af justitierådet *Skarstedt* angifvits.

7 §.

Lagrådet:

I fråga om de penningbidrag, som föreningsmedlemmarna skola hafva att erlägga till föreningen, skiljer förslaget i förevarande § uttryckligen mellan »afgift» och »uttaxerad belopp»; och hänföras till »afgifter» fasta premier, dödsfallsafgifter, förvaltningsafgifter och liknande bidrag. Då emellertid äfven uttaxerade bidrag obestridligen äro afgifter och skilja sig från andra sådana allenast därutinnan, att de till sitt belopp ej äro på förhand bestämda eller beräkneliga utan bero på särskildt beslut af föreningen, synes det riktigare att, på sätt iakttagits i lagen om sjukkassor, jämväl i förevarande lagförslag skilja mellan, å ena sidan, »fasta afgifter» och, å andra sidan, »uttaxerade belopp». I enlighet härmed torde i punkt 6) af ifrågavarande § framför ordet »afgifter» böra insättas »fasta» — i sammanhang hvarmed uttrycket »fasta premier» bör utbytas mot det därmed alldeles liktydiga »premier» — och punkt 8), därest denna skall bibehållas, böra undergå erforderlig jämkning. Härigenom undgår man att vidtaga en eljest nödig ändring uti det i 3 § andra stycket upptagna stadgandet, hvilket uppenbarligen afser icke blott de under punkt 6) af förevarande § omförmälda afgifter utan äfven belopp, som bero af uttaxering. Däremot påkallas jämkning i 60 § andra stycket och 86 § andra stycket.

Såsom redan antydts, kan det ifrågasättas, huruvida skäl finnes att i förslaget bibehålla hvad där upptagits under punkt 8) i förevarande §. Bibehålles detta, torde däraf följa, att förening nödvändigt måste, vid äfventyr att eljest registrering vägras, i stadgarna intaga någon bestämmelse angående påföljd för föreningsmedlem af underlåtenhet att fullgöra sin bidragsplikt. Det kan dock tänkas, att föreningen icke vill med dylik underlåtenhet förbinda någon rätt för sig utöfver den föreningen tillkommande befogenheten att i vanlig ordning utsöka beloppet i fråga; och att föreningen skulle vara tvungen att angående denna befogenhet upptaga särskild bestämmelse i sina stadgar, är meningslöst. Ifrågavarande stadgande lärer därför såsom missledande icke böra i förslaget kvarstå. Det är visserligen, å andra sidan, klart, att, därest föreningen skall äga rätt att i den angifna händelsen låta särskild påföljd inträda — hvarmed väl förslaget närmast åsyftar den försumlige medlemmens uteslutande ur föreningen — stadgarna måste innehålla bestämmelse härom; men hvarje anledning torde saknas att låta detta komma till uttryck i förevarande §. Nu ifrågavarande stadgande lärer följaktligen icke heller böra ersättas med något annat.

8 §.

Justitieråden *Borgström* och *Skarstedt* samt regeringsrådet *Ernberg*:

Stadgandet i 2 § första stycket af lagen om bankrörelse den 22 juni 1911 innefattar ovillkorligt förbud för understödsförening att i sin firma använda ordet bank. Följaktligen skulle, därest tjänstemännen vid någon bankinrättning inom sig bilda en pensionskassa eller annan understödsförening, det vara dem förmenadt att genom att i föreningens firma upptaga bankinrättningens namn angifva, att rätt till medlemskap i föreningen tillkomme endast bankinrättningens tjänstemän, något som emellertid uppenbarligen kan tänkas vara af betydelse för föreningen. Ett så vidtgående förbud som det ofvan angifna torde ej vara betingadt af de förhållanden, som föranlett upptagandet i banklagen af nämnda stadgande, utan synes beträffande understödsföreningar någon modifikation af stadgandet utan olägenhet kunna äga rum. I sådant afseende torde lämpligen kunna föreskrifvas — i öfverensstämmelse med hvad som i förevarande § stadgats i fråga om förbud mot användande i understödsförenings firma af ordet bolag — att ordet bank ej må i understödsförenings firma intagas på sådant sätt, att däraf kan föranledas det misstag, att firman innehafves af bank.

10 §.

Lagrådet:

Då pensionskassa, hvarmed enligt 1 § förstås hvarje understödsförening, som afser att bereda pension, enligt förslaget är oförhindrad att utöfva äfven annan i samma § åsyftad understödsverksamhet, innebär det i tredje stycket af förevarande § intagna stadgandet i så måtto en oegentlighet, att, därest kassan har till uppgift att bereda, utom pensioner, jämväl annat understöd, t. ex. begravningshjälp, och pensions-tagare äfven i sådant hänseende är försäkrad i kassan, han likväl skall anses hafva vid pensionsfallets inträffande utträdt ur kassan. Berörda oegentlighet torde böra afhjälpas genom ett förtydligande tillägg.

11 §.

Justitierådet Sundberg:

I 10 § af förslaget förekommer den afvikelse från motsvarande bestämmelser i sjukkasselagen, att genom föreskrift i en förenings stadgar medlem, hvilken vill utträda ur föreningen, skall kunna tvingas att under viss tid, högst ett år, efter uppsägning kvarstå i densamma, med skyldighet för honom, enligt förevarande §, att utgifva, bland annat, hvad å honom belöper enligt beslut om uttaxering, som fattats före utträdet, d. v. s. före utgången af nämnda uppsägningstid. Vidare har i förslaget icke upptagits stadgandet i andra punkten af 13 § sjukkasselagen om rätt för medlem att, därest det belopp, som må medelst uttaxering utkrävas af medlem, ej är i stadgarne begränsadt, undgå verkan af ett beslut om uttaxering genom ofördröjlig anmälan om utträde.

Det synes, som skulle här den grundtanke, hvarpå hela förslaget hvilar, nämligen omsorgen om att betrygga en förenings soliditet, hafva framdrifvit stadganden, som icke kunna anses förenliga med den enskilda medlemmens rätt.

Med förslagets ståndpunkt skulle inom en förening, hvars stadgar medgifva uttaxering men icke begränsa det belopp, som må sålunda utkrävas, kunna inträffa att, sedan en medlem anmält sitt utträde ur föreningen, en majoritet inom denna före uppsägningstidens utgång, och just i afsikt att grundligt beskatta den afgående medlemmen, fattar beslut om en alldeles oskäligen uttaxering. Att den afgående skall sakna hvarje möjlighet att undandraga sig verkan af ett dylikt beslut, som han icke vid sin anmälan om utträde ur föreningen rimligen kunnat tänka

sig, kan icke vara tilltalande för rättskänslan. Äfven en uttaxering, som icke i och för sig är till beloppet orimlig, kan för den afgående medlemmen te sig upprörande i det fall att, såsom enligt förslaget synes vara tillåtet, uttaxeringsbeslutet sträcker sin verkan framåt i tiden sålunda, att genom detsamma bestämmes utkräfvande af vissa belopp periodvis under en lång tid efter det utträdet ägt rum.

Goda skäl synas fördenskull tala för att i förevarande afseende åtminstone i så måtto tillgodose den enskilda medlemmens intresse, att i förevarande § införes en bestämmelse af innebörd att, därest stadgarna icke innehålla begränsning af det belopp, som må medelst uttaxering utkrävas, medlem, som anmält sitt utträde ur föreningen, icke är underkastad verkan af beslut om uttaxering, som sedermera fattas. En dylik bestämmelse komme för föreningens del icke att medföra annan olägenhet än nödvändigheten, för att kunna trygga föreningen mot insolvens genom medlemmars utträde, att i stadgarna begränsa beloppet af uttaxering; och om denna nödvändighet må kunna anses såsom en verklig olägenhet, är densamma dock försvinnande liten vid jämförelse med den möjlighet till obilligt tvång gent emot enskilda medlemmar, som förslagets stadganden inrymma.

I hvad fall som helst torde böra stadgas rätt för medlem, som anmält sitt utträde ur föreningen, att, därest sedermera under uppsägningstiden beslut om uttaxering fattas, återtaga sin anmälan och kvarstå i föreningen. Möjlighet skulle därigenom beredas honom att i sin mån göra sig till godo de å honom uttaxerade beloppen; och lockelsen för de öfriga föreningsmedlemmarna till ett obilligt uttaxeringsbeslut skulle vara försvunnen.

Regeringsrådet *Ernberg*:

Den i denna § meddelade bestämmelsen om skyldighet för afgången föreningsmedlem att, oafsedt afgången, gälda hvad å honom belöper enligt dessförrinnan fattadt beslut om uttaxering synes stundom kunna leda till obillighet. Så, i händelse beslutet afser uttaxering för längre tid framåt under ett flertal perioder. Ett dylikt beslut är icke otänkbart för det fall att föreningens soliditet befunnits underminerad och en önskan inom föreningen förefinnes att genom fondbildning eller eljest för framtiden stärka densamma. Men det förefaller då obilligt att en afgången medlem, som icke får njuta frukterna af en sådan åtgärd, icke dess mindre skall vidkännas uppoffringar härför. Till förebyggande af ett sådant resultat synes det kunna ifrågasättas, huruvida icke afgången medlems skyldighet att vara underkastad före afgången beslutad

uttaxering borde för nyss förutsatta fall på visst sätt begränsas, t. ex. så att nämnda skyldighet icke utsträcker utöfver den uttaxeringsperiod, därunder afgången äger rum, eller, om uttaxeringsperioderna begynna efter afgången, den första af dessa.

Justitieråden *Sundberg, Borgström och Skarstedt*:

I första stycket af förevarande § meddelas bestämmelser för tre olika fall af medlems afgång ur föreningen, nämligen utträde, uteslutning och dödsfall. Däremot hänför sig andra stycket af paragrafen allenast till utträde och uteslutning. Det vill emellertid synas, som om grund saknas för en dylik åtskillnad. Anses det nödigt, att lagen uttalar sig dispositivt angående en frivilligt utträdande eller en utesluten medlems anspråk på andel i föreningens tillgångar, är det svårt att inse, hvarför den icke också bör klargöra, huru det, i brist på bestämmelse i stadgarna, ställer sig i fråga om rätt för afidne medlems rättsinnehafvare att taga del i de tillgångar, till hvilka den afidne måhända under många år bidragit. Frågan är af praktiskt intresse för det fall att medlem, som tillförsäkrats rätt att vid viss ålder utbekomma kapitalunderstöd eller åtnjuta pension, afider före uppnåendet af nämnda ålder. Och då för rättsinnehafvarna härutinnan tydligtvis icke bör gälla annat än hvad i andra stycket af förevarande § stadgas beträffande utträdande eller utesluten medlem, hemställas, att, därest samma stycke anses böra bibehållas, den däri uttalade grundsatsen utsträcker till att gälla äfven vid medlems dödsfall. Iakttages denna hemställan, lärer jämväl första stycket af 60 § böra erhålla en något ändrad affattning.

13 §.

Lagrådet:

Då det afsättande af öfverskottsmedel, hvarom i förevarande § lämnas föreskrift, kan ske under den form, att en särskild, allenast för det där angifna ändamål afsedd fond bildas — dispositionsfond eller annan dylik fond — synes på lämpligt sätt böra i paragrafen utmärkas, att den fondafsättning, som i paragrafen förutsättes skola ske innan nu ifrågavarande afsättande af öfverskottsmedel må äga rum, afser sådan fond, som föreningen antingen enligt stadgarna eller ock på grund af bestämmelse i själfva lagen har skyldighet att upprätta.

19 §.

Regeringsrådet *Ernberg*:

Från den i denna § stadgade skyldighet för styrelse och styrelseledamöter att i sin förvaltning af förenings angelägenheter ställa sig till efterrättelse de särskilda föreskrifter, som af föreningssammanträde eller, såvidt rörer styrelseledamot, af styrelsen meddelas, har gjorts undantag för det fall att föreningssammanträdes föreskrift finnes strida mot nu förevarande lag eller föreningens stadgar, för hvilket fall förbud att efterkomma föreskriften meddelats. Då motsvarande förbud saknas för den händelse att styrelsens föreskrifter finnas innebära dylik stridighet, lär deraf följa, att styrelseledamot äfven i sådan händelse skall vara pliktig följa desamma. Å andra sidan stadgar förslaget skadeståndsskyldighet för styrelseledamot, som genom öfverträdelse af ifrågavarande lag eller stadgarna tillskyndar föreningen eller tredje man skada. Detta synes innebära en motsägelse. Häremot kan möjligen invändas, att med hänsyn till berörda i förslaget stadgade lydnadsplikt skadeståndsskyldighet icke gärna kan ifrågakomma, ifall den lag- eller stadgevidriga åtgärden i fråga allenast innefattat verkställighet af en utaf styrelsen meddelad föreskrift. Men om än en sådan tolkning må anses berättigad för den händelse att verkställigheten ägt rum först efter afgifven reservation från den verkställande styrelseledamotens sida, kan densamma icke gärna utsträckas att gälla äfven för det fall att sådan icke afgifvits. Affattas lagen i förevarande hänseende i öfverensstämmelse med förslaget, synes emellertid det antagande icke uteslutet, att skadeståndsplikt icke under några förhållanden kan utkrävas af den, som allenast verkställt ett styrelsebeslut, hvilket han i allt fall är lagligen skyldig att följa, och att en afgifven protest därför saknar betydelse äfven i fråga om skadeståndsplikten. Ett sådant resultat kan svårligen anses tillfredsställande. Äfven fränsedt nu berörda omständighet, synes det vara att gå längre än nödvändigt att i förevarande hänseende ålägga styrelseledamot ovillkorlig lydnadsplikt. Om än en sådan bestämmelse må anses förklarlig med hänsyn till önskvärdheten däraf att en styrelseledamot icke må kunna på grund af öfverdrifna betänkligheter med afseende å föreslagna förvaltningsåtgärders lag- eller stadgeenlighet bereda styrelsen onödiga svårigheter i fullgörandet af dess uppdrag, är det å andra sidan uppenbarligen icke mindre angeläget att förhindra att otillåtna åtgärder komma till stånd; och skulle det visa sig, att en styrelseledamot utan fog ställer sig hindrande i vägen för styrel-

sens verksamhet, lär det i regel icke saknas utväg att snabbt nog få honom aflägsnad ur styrelsen. Lagen om ekonomiska föreningar (22 §) intager ock i förevarande hänseende en annan ståndpunkt än förslaget. Jämte det enligt berörda lagrum styrelsen ålägges ställa sig till efterrättelse de föreskrifter i fråga om föreningens förvaltning, som af föreningssammanträde meddelas, där de ej finnas strida mot lagen eller föreningens stadgar, innehåller nämligen samma lagrum enahanda föreskrift beträffande firmatecknare, vare sig denne tillhör styrelsen eller icke, såväl i förhållande till föreningssammanträde som till styrelsen.

På grund af hvad sålunda anförts hemställer jag, att det i andra stycket af förevarande lagrum meddelade förbud måtte utsträckas att gälla äfven styrelseledamot i förhållande till styrelsen.

Justitierådet *Skarstedt* ansåg att, för vinnande af en enligt justitierådets förmenande önskvärd öfverensstämmelse med det i 22 § af lagen om ekonomiska föreningar upptagna stadgandet, andra stycket af förevarande lagrum borde fullständigas sålunda, att där afsedd styrelseledamot förklaras icke äga att efterkomma en honom af styrelsen meddelad, mot den föreslagna lagen eller föreningens stadgar stridande föreskrift.

26 §.

Justitierådet *Sundberg* och regeringsrådet *Ernberg*:

Då förbudet att förytttra fast egendom bör, om det skall blifva effektivt, medföra förbud mot sådan egendoms in-tecknande för gäld, hemställles, att till förevarande § måtte göras ett tillägg i angifvet hänseende, i öfverensstämmelse med hvad som förekommer i 24 § af lagen om ekonomiska föreningar.

33 §.

Regeringsrådet *Ernberg*:

I öfverensstämmelse med hvad som stadgats i nya lagen om aktiebolag och lagen om ekonomiska föreningar synes i denna § böra inrymmas föreskrift, att tillfälle skall lämnas styrelsen att taga del af revisionsberättelsen, innan densamma framlägges å föreningssammanträde.

38, 39 och 44 §§.

Lagrådet:

I 35 § af förslaget meddelas den bestämmelse att, i den mån icke beträffande vissa ärenden annan ordning är föreskrifven i stadgarna,

föreningsmedlems rätt att deltaga i handhafvandet af förenings angelägenheter utöfvas å föreningsammansmantråde. Härmed är dock icke sagdt annat eller mera än att, fränsedt nyssberörda ärenden, föreningsammansmantråde är den enda form, under hvilken föreningsmedlemmarna såsom sådana skola kunna utöfva inflytande på förvaltningen af förenings angelägenheter. I stadgarna kan naturligtvis, såsom ock i 36 § förutsättes, vara föreskrifvet, att beträffande alla till föreningsammansmantråde hörande ärenden eller ock beträffande dylika ärenden af visst slag särskilda kvalifikationer erfordras för föreningsmedlemmars rätt att deltaga i föreningsammansmantråde, t. ex. att föreningsmedlem under viss tid tillhört föreningen. Vidare beror det af stadgarna huruvida och i hvad mån föreningsmedlemmarna skola äga att omedelbart utöfva ifrågavarande rätt. I stadgarna får nämligen, såsom i 40 § sägs, intagas bestämmelse därom att föreningsammansmanträdes befogenhet skall helt eller delvis utöfvas af därtill utsedda personer. Har på detta sätt föreningsmedlemmarnas beslutanderätt öfverlåtits åt vissa delegerade, får sammantråde, som af dessa hålles, alldeles samma karaktär som ett föreningsammansmantråde i vanlig mening. Med afseende därå att på åtskilliga ställen i denna och följande afdelningar af förslaget helt allmänt talas om »föreningsmedlem» eller »medlem» har man att för hvarje sådant fall afgöra, huruvida där afses enhvar föreningsmedlem eller på grund af något af ofvan angifna förhållanden den ifrågavarande bestämmelsen hänför sig allenast till vissa af förenings medlemmar. I allmänhet torde väl utan vidare rätta meningen framgå; så t. ex. synes beträffande 47, 48, 52, 53 och 63 §§ det icke kunna vara föremål för någon tvekan att där åsyftas enhvar föreningsmedlem. Däremot lär med hänsyn till nämnda förhållanden det icke vara möjligt att bibehålla oförändradt tredje stycket i 38 §, hvilket, med den affattning det erhållit, i strid med hvad som får anses åsyftadt skulle föranleda, att i det där angifna antalet föreningsmedlemmar måste inräknas äfven sådana, som enligt stadgarna icke skulle få deltaga i det påfordrade föreningsammansmanträdet; utan torde orden »förenings samtliga medlemmar» böra utbytas mot »samtliga röstberättigade». Härigenom vinnes i förevarande hänseende öfverensstämmelse med hvad i 81 § af lagen om försäkringsrörelse är stadgadt beträffande ömsesidiga försäkringsbolag. Hvad åter angår 39 §, lär i det fall att sammantråde skall, jämlikt 162 § i sagda lag enligt nu föreslagen lydelse, hållas för val af styrelse och revisorer, den anmälan af föreningsmedlem, som i första stycket omförmäles, kunna göras af enhvar af föreningsmedlemmarna, hvaremot i öfrigt den i samma stycke omförmälda anmälningsrätten på grund af sammanhanget i stycket icke kan anses tillkomma

annan än röstberättigad; något förtydligande torde följaktligen icke nödvändigt böra här ifrågakomma.

I första stycket af 44 § angifves såsom ett alternativ i fråga om villkoren för giltighet af där afsedt beslut, att föreningens samtliga medlemmar förenat sig om detsamma; och enligt tredje stycket erfordras beträffande stadgeändring, som där omförmåles, under alla förhållanden ett dylikt enhälligt beslut. Därest föreningsmedlemmarnas rätt att deltaga i förvaltningen af föreningens angelägenheter skall utöfvas uti den i 35 § såsom den normala förutsatta ordningen, d. v. s. å förenings-sammanträde, är möjligheten att åstadkomma ett dylikt af alla föreningsmedlemmarna omfattadt beslut tydligtvis utesluten i de fall, då jämlikt föreningens stadgar vissa föreningsmedlemmar på en eller annan grund sakna rösträtt rörande den angelägenhet, hvarom fråga är, eller afgörandet af frågan om stadgeändringen är öfverlämnadt åt delegerade, som afses i 40 § af förslaget. På grund häraf och då, beträffande första stycket af 44 §, skäl saknas att såsom villkor för beslutets giltighet under några förhållanden fordra mera än att det omfattats af samtliga röstberättigade, torde berörda stycke böra undergå häraf föranledd ändring. Hvad åter angår tredje stycket, synes där afsedd stadgeändring vara af så ingripande betydelse för dem, som vid frågans afgörande redan äro medlemmar af föreningen, att man icke lär kunna stanna vid en bestämmelse att beslutet skall äga giltighet så snart samtliga röstberättigade förenat sig om detsamma, utan torde såsom förutsättning därför böra föreskrifvas, att, såsom väl ock får antagas vara förslagets verkliga innebörd, föreningens samtliga medlemmar lämnat sitt samtycke till det fattade beslutet.

Justitierådet *Sundberg* och regeringsrådet *Ernberg*:

Stadgandet i sista stycket af 44 § innebär, att så snart pensionsfallet inträffat innan beslutet om där äsyftad stadgeändring blef slutligen gällande, pensionen skall oberoende af beslutet utgå oförändrad. Häraf blir emellertid en följd, att föreningsmedlem kan genom att klandra föreningens beslut om dylik ändring undanskjuta beslutets tillämplighet och sålunda bereda sig pension till oförändradt belopp, äfven om beslutet sedan befinnes fullt lagligt. Detta synes icke vara tillfredsställande. Riktigare torde vara att låta själfva beslutets fattande eller, om sådant fall föreligger att beslut på flere föreningssammanträden är erforderligt, dess fattande å det sista sammanträdet vara afgörande. Blifver beslutet sedermera icke af tillsynsmyndigheten gilladt eller varder det efter anställt klander upphäfdt, förfaller all verkan af detsamma och

den under tiden innehållna pensionen skall utbetalas. På grund af hvad sålunda anförts hemställas om ändring af förevarande stycke i nu angifven riktning.

Bifall härtill bör föranleda motsvarande ändringar i 60, 61, 65, 66 och 68 §§ af förslaget.

50 §.

Lagrådet:

Enligt denna § skall god man af tillsynsmyndigheten förordnas äfven för det fall att likvidation enligt 68 § i förslaget inträdt af anledning att understödsförening frivilligt öfverlåtitt hela sin rörelse. I sådan händelse bortfaller naturligtvis, såsom ock i förslaget iakttagits, gode mannens uppgift att söka ävägabrunga förslag till öfverlåtelse, och för honom återstår allenast att såsom likvidator jämte öfriga likvidatorer deltaga i likvidationen. Med hänsyn till förutsättningen för likvidationens inträdande lär emellertid likvidatorernas verksamhet i allmänhet komma att omfatta allenast vidtagande af de formella åtgärderna för föreningens upplösning. Skulle någon gång förhållandet blifva ett annat, torde i allt fall likvidationsboet vara af den enkla beskaffenhet, att biträde af god man ej är erforderligt. På grund af det anförda hemställas om införande af uttrycklig bestämmelse att god man icke skall af tillsynsmyndigheten förordnas i det fall att likvidation inträdt enligt 68 §.

58 §.

Lagrådet:

Bestämmelserna i sista punkten synas böra utbrytas till ett särskildt stycke till förekommande af det missförstånd att hvad där stadgas skulle afse endast sådan god man, som omförmäles i nästföregående punkt.

61 §.

Regeringsrådet Ernberg:

Har föreningsmedlem i föreningens stadgar tillerkänts rätt att vid afgang ur föreningen utbekomma andel i föreningens tillgångar, uppstår frågan, i hvilken ordning afgången medlem må kunna göra denna sin rätt gällande. Sker afgången efter inträdd likvidation eller konkurs, är, enligt hvad som framgår af 60 och 65 §§, förslagets ståndpunkt därutinnan klar, att nämnda rätt icke kan göras gällande i likvidationen eller konkursen. Huruvida i sådant fall detta skall kunna ske efter

afslutad likvidation eller konkurs är däremot ej fullt tydligt, men är det med hänsyn till lydelsen af 60 § första stycket antagligen i förslaget åsyftadt, att så ej får ske. Afgår åter medlem före likvidationen eller konkursen (offentliga stämningens utfärdande), meddelar förslaget i förevarande hänseenden ingen uttrycklig bestämmelse. Då i 61 § sägs, att vid likvidation — och uppenbarligen bör detsamma gälla vid konkurs — i föreningens gäld skall anses inbegripet understöd, som förfallit till betalning innan beslutet om likvidation blef slutligen gällande, men föreskrift saknas i fråga om dessförinnan afgangens medlems rätt till andel i tillgångarna, synes det dock ligga närmast till hands att draga den slutsatsen, att, enligt förslagets mening, sådan rätt icke är att likställa med de fordringar, som kunna i likvidationen eller konkursen göras gällande, utan allenast kan, i händelse öfverskott uppstår, ur detta utbekommas. Hvilken ståndpunkt, som härutinnan må anses vara den principiellt riktiga, är vanskligt nog att afgöra. Gifvet är emellertid, att rätten till eventuell andel i tillgångarna till sin natur är en annan än vanliga tredjemansfordringar gentemot föreningen, äfven om dessa äro satta i beroende af visst framtida villkor, och detta förhållande kan, materiellt sedt, knappast anses helt utplånadt därigenom att de gjorda förutsättningarna för rättighetens uttagande inträffa. Väl är det sant, att ett liknande betraktelsesätt kan göras gällande äfven i fråga om rätt till understöd. Men att förslaget i detta hänseende, på sätt ofvan antydts, intager en annan ståndpunkt, torde, såsom ock framgår af sakkunniges motivering, bero icke så mycket af rent principiella skäl som fastmera af billighetshänsyn, hvilka knappast kunna med samma fog åberopas med afseende å afgangens medlems rätt till andel i tillgångarna. Det synes emellertid kunna ifrågasättas, huruvida icke i afseende å rätt af sistnämnda art skillnad borde göras mellan det fall att afgangens skett jämförelsevis lång tid före likvidationens eller konkursens inträde och det fall att afgangen ägt rum närmare denna. I förra fallet torde det nämligen i regel te sig tämligen hårdt för den afgangne att nödgas vika för borgenärerna, då måhända likvidationen eller konkursen tillkommit på grund af förhållanden, som till väsentlig del inträffat efter afgangens; i senare fallet kan däremot som regel eller åtminstone ofta nog ett motsatt förhållande antagas föreligga. Däremot synes icke — såsom emellertid följer af förslagets bestämmelser — den omständigheten, huruvida den afgangne vid likvidationens eller konkursens inträffande redan uppburit sin andel, böra vara afgörande, utan fasthellre, därest afgangens ägt rum viss bestämd tid före likvidationen eller konkursen, återbäringsskyldighet ifrågakomma, rätten till andel i eventuellt öfver-

skott dock oförkränt. Analogi till en åtskillnad af nu antydd beskaffenhet förefinnes, frånsedt gifvetvis skiljaktigheter i öfrigt, i fråga om insats i ekonomisk förening. En dylik lösning kan icke heller sägas komma i strid med förslaget ofvan angifna ståndpunkt för det fall att medlem afgår efter inträffad likvidation eller konkurs.

Jämväl beträffande frågan om sättet för realiserande af afgången medlems rätt till andel i föreningens tillgångar vid öfverlåtelse enligt 50 eller 68 § saknas i förslaget tydliga bestämmelser, en ofullständighet, som bör afhjälpas.

I hvarje fall synes önskvärdt, att förslaget i förevarande delar tydligare än som skett gifver tillkänna, huru rätt af nu ifrågavarande beskaffenhet må kunna i ofvan förutsatta händelse göras gällande.

Justitieråden *Borgström* och *Skarstedt*:

Såsom i 11 § andra stycket förutsättes, kan det inträffa, att understödsförenings stadgar innehålla bestämmelser om rätt för medlem att vid afgång ur föreningen erhålla på ett eller annat sätt bestämde del af föreningens tillgångar; och dessa bestämmelser äro enligt 60 och 65 §§ i förslaget afsedda att äga giltighet äfven vid likvidation eller konkurs, såvida afgången inträffat före det beslutet om likvidation blef slutligen gällande eller offentlig stämning i konkursen utfärdades. Emellertid lär enligt förslagets ståndpunkt sålunda afgången medlem icke kunna under likvidationen eller konkursen göra nämnda rätt gällande, såvidt sådant skulle inverka på borgenärers betalningsrätt. Enligt föreskrift i första stycket af förevarande § skall nämligen vid understödsförenings likvidation under gälden inbegripas allenast *understöd*, som förfallit till betalning innan beslutet att föreningen skulle träda i likvidation blef slutligen gällande, och det lär få antagas, att denna föreskrift är afsedd att vinna motsvarande tillämpning, då konkurs inträffar. Häraf torde man vara berättigad draga den slutsatsen att afgången föreningsmedlems rätt till del i tillgångarna icke skall inräknas i gälden och följaktligen utgå endast i den händelse öfverskott uppstår efter gäldens betalande.

Denna förslagets ståndpunkt låter sig väl principiellt försvaras, men däremot synes förslaget i fråga om afgången medlems rätt uti ett annat hänseende mindre tillfredsställande. Därest sådan öfverlåtelse af understödsförenings rörelse, som omförmäles i 50 §, kommer till stånd, torde öfvertagandet af rörelsen knappast kunna anses innefatta ett öfvertagande af föreningens förpliktelser gent emot afgångna medlemmar, och genom det i förevarande § föreskrifna öfverlämnandet af den

öfverlåtande föreningens tillgångar blir denna ju urståndsatt att själf gälda afgången medlem hans tillgodohafvande. Följaktligen skulle afgången medlem, hvilken icke före likvidation eller konkurs uppburit honom tillkommande del af föreningens tillgångar, i händelse öfverlåtelse komme till stånd blifva beröfvad all möjlighet att utfå sin rätt, något som icke torde kunna anses öfverensstämmande med rättvisa och billighet. Motsvarande förhållanden kunna inträffa vid öfverlåtande enligt 68 § af understödsförenings rörelse; och då afgången föreningsmedlem icke på grund af den honom tillkommande rätt till del af föreningens tillgångar torde vara att anse såsom föreningens borgenär, saknar han i händelse af föreningens konkurs möjlighet att väcka talan om återgång af öfverlåtelseaftalet.

På grund af det anförda hemställes om upptagande i förslaget af bestämmelser, som uti ifrågavarande hänseenden behörigen tillgodose afgången föreningsmedlems rätt gent emot föreningen vid öfverlåtelse af dess rörelse. Sådant lärer lämpligen kunna ske på det sätt, att i det förslag till öfverlåtelse, som skall ligga till grund för denna, intagas erforderliga bestämmelser härutinnan; och torde, därest denna utväg anlitas, genom någon jämkning i affattningen af 44 § andra stycket böra klargöras, att tillsynsmyndigheten vid sin pröfning af öfverlåtelsebeslutet har att tillvarataga jämväl afgången medlems rätt i berörda hänseenden.

Justitierådet *Sundberg* hemställde om sådan ändring af första stycket i förevarande §, att afgången medlems till betalning förfallna men ej lyftade del af föreningens tillgångar komme att likställas med förfallet understöd.

Lagrådet:

I redaktionellt hänseende anmärkes, att den i början af andra stycket intagna hänvisning till innehållet i första stycket är språkligt oriktig och bör utbytas mot något uttryck, som korrekt angifver hvad med densamma afsetts.

65 och 67 §§.

Lagrådet:

Den i tredje stycket intagna hänvisning till 60 § torde böra undergå någon jämkning med hänsyn därtill att medgifvandet i sista punkten af 60 § till utbetalning af pensionsbelopp visserligen bör blifva tillämpligt vid det i 65 § förutsatta fall, att vid konkursens afslutande

öfverskott uppstått, men icke mot konkurslagens bestämmelser kan vinna motsvarande tillämpning medan föreningen är under konkurs.

Beträffande den i sista punkten af 67 § gjorda hänvisningen till 60 och 65 §§ är innebörden däraf ej rätt klar. Ordalydelsen synes närmast gifva vid handen, att därmed afses icke blott det fall att utbetalning af pensionsbelopp ägt rum i enlighet med hvad i 60 och 65 §§ undantagsvis medgifvits utan äfven den händelse att i strid mot förbud i samma §§ lämnats förskott å framtida understöd eller utgifvits förfallet understöd. Därest emellertid utbetalning skett i strid mot sagda förbud, synes den böra återgå utan att dessförinnan anställas undersökning huruvida utbetalningen finnes lända annan till förfång; och att meddela uttryckligt lagstadgande härom torde knappast vara erforderligt. På grund af det anförda hemställes om sådan omarbetning af ifrågavarande stadgande, att det kommer att gälla endast utbetalning af pensionsbelopp, som skett i öfverensstämmelse med det i 60 respektive 65 § lämnade medgifvande men sedermera befinnes vara till förfång för borgenär, medlem eller annan understödsberättigad.

68 §.

Lagrådet:

Då i förevarande § talas om öfverlåtelse af viss gren utaf understödsförenings rörelse, afses därmed icke blott att förening, som meddelar personförsäkring af olika slag, öfverlåter rörelsen allenast såvidt angår någotdera slaget, utan äfven, och måhända i främsta rummet, att förening öfverlåter endast en viss, lokalt eller på annat sätt bestämd del af en och samma rörelsegren, t. ex. att pensionskassa, som har medlemmar öfver hela landet, öfverlåter rörelsen såvidt angår medlemmar i viss del af landet. En mera korrekt beteckning synes kunna vinnas genom att ordet »gren» utbytes mot ordet »del».

I sammanhang härmed torde enahanda ändring böra ske i 38 § sista stycket och 45 § andra stycket.

70 §.

Lagrådet:

I förslaget äro föreskrifter meddelade om skyldighet för rätten eller domaren att för registrering lämna tillsynsmyndigheten underrättelse om vissa förhållanden; och för visst särskildt fall skall det enligt förslaget

åligga tillsynsmyndigheten att utan föranledande af någon därom gjord framställning vidtaga registreringsåtgärd. Med hänsyn härtill torde åt ifrågavarande § böra genom inskjutande mellan orden »eljest» och »varder» af orden »är eller» gifvas en med motsvarande lagrum i andra författningar på föreningsväsendets område öfverensstämmande affattning.

76 §.

Justitierådet *Sundberg*:

Till förebyggande för framtiden af den olägenhet, att antagandet af ny lagstiftning på föreningsväsendets område eller rörande närliggande ämnen måste påkalla ändring af ifrågavarande §, synes lämpligt att åt densamma gifva en mera allmänt affattad lydelse än förslaget innehåller; och hemställes i sådant afseende, att orden »föreningsregister, sjukkasseregister, understödsföreningsregistret eller försäkringsregister» måtte utbytas mot orden »understödsföreningsregistret eller annat offentligt register».

80 §.

Justitieråden *Borgström* och *Skarstedt*:

Enligt sakkunniges motiv afses med här meddelade föreskrifter att gifva publicitet åt understödsföreningarnas verksamhet. För att vinna detta mål synes emellertid erforderligt icke blott att nödigt material aflämnas till tillsynsmyndigheten utan ock att åtminstone någon del af det samlade materialet allmänneligen bekantgöres. I sådant hänseende stadgas i 134 § af lagen om försäkringsrörelse, att där föreskrifven uppgift om försäkringsbolags verksamhet skall genom bolagets försorg införas i allmänna tidningarna; och hemställes att motsvarande bestämmelse varder upptagen i det föreliggande lagförslaget. Därest man anser sig icke kunna ålägga understödsföreningar i allmänhet de utgifter, en dylik förpliktelse medför, synes den ifrågasatta bestämmelsen i allt fall vara på sin plats beträffande understödsföreningar med godkända stadgar.

81 §.

Lagrådet:

Såsom förslaget angifver, skola föreningar af den i förslaget afsedda art icke vara fritagna från skyldighet att föra handelsböcker i

enlighet med förordningen den 4 maj 1855 angående handelsböcker och handelsräkningar. Däraf följer, att det åligger dylik förening att för hvarje år inom viss tid uppgöra balansräkning, utvisande, jämte tillgångarna vid rörelseårets utgång, de gäldbelopp, för hvilka föreningen då på en eller annan grund häftade. I fråga om balansräkningens närmare beskaffenhet lämnar 1855 års förordning ingen säker ledning, huruvida det må vara till fylles, att såsom gäld upptagas allenast de förbindelser, i hvilka föreningen häftar till tredje man, eller om — i öfverensstämmelse med hvad som genom 120 § i lagen om försäkringsrörelse tydligt uttalats beträffande dem, å hvilka samma lag äger tillämpning — bokföringen skall vara så ordnad, att i balansräkningen kommer att bland gälden inflyta jämväl värdet af föreningens utfästelser af understöd, detta värde beräknadt efter försäkringstekniska grunder.

Det föreliggande förslaget intager icke en klar och otvetydig ställning till denna fråga. Af bestämmelsen i 61 § därom att bland förenings gäld skall inbegripas understöd, som förfallit till betalning innan beslutet att föreningen skulle träda i likvidation blef slutligen gällande, synes framgå såsom förslagets allmänna ståndpunkt, att det icke är erforderligt, att förening i sin balansräkning bland skulderna upptager rätt till icke förfallet understöd och att föreningen således icke behöver låta sin bokföring omfatta någon som helst försäkringsteknisk beräkning rörande värdet af utfästelser om understöd. Stadgandena i 81 och 86 §§ åter innehålla — fränsedt bestämmelsen i 81 § sista stycket — att åtminstone hvar femte år balansräkningen skall vara så beskaffad, att nämnda värde däri upptages bland skulderna; och då det naturligtvis, med hänsyn till nödvändigheten af inbördes sammanhang mellan räkenskaperna år efter år, icke kan gå för sig, att balansräkningen vissa år upprättas efter andra grunder än eljest, lära dessa stadganden icke låta sig förena med hvad som ofvan angifvits såsom förslagets allmänna ståndpunkt.

Vid den omarbetning af de antydda bestämmelserna i förslaget, som till undanröjande af nämnda motsägelse lärer vara erforderlig, synes lämpligen en väsentlig åtskillnad böra göras mellan bokföringsskyldighet för förening med godkända stadgar och den skyldighet i sådant afseende, som åligger annan förening.

Då nämligen, såsom i sakkunniges motiv framhålles, föreningsmedlems rätt till icke förfallet understöd ej är en vanlig fordringsrätt utan har en ganska utpräglad föreningsrättslig karaktär, samt det med hänsyn till borgenärernas företrädesrätt till betalning ur föreningens tillgångar ej kan vara af särskild vikt för borgenärerna att erhålla känne-

dom om värdet af föreningens utfästelser gent emot dess medlemmar, synes det beträffande föreningar, som drifva verksamhet utan att hafva godkända stadgar, kunna försvaras att lämna förslagets nyss antydda, i 61 § angifna allmänna ståndpunkt orubbad. I öfverensstämmelse därmed bör ur 81 § uteslutas hvarje tal om balansräknings beskaffenhet och i stället meddelas föreskrifter, åsyftande att föreningens ställning må tid efter annan blifva underkastad försäkringsteknisk utredning.

Beträffande åter föreningar med godkända stadgar är förhållandet ett annat. Den tillit, hvilken en förening förvärfvar genom att erhålla officiellt godkännande af sina stadgar, gör att man måste ställa höga anspråk å den trygghet och säkerhet i fråga om understöds utbekommande, som medlemskapet i dylik förening medför; och dessa anspråk synas knappast kunna tillgodoses med mindre än att i föreningens räkenskaper såsom skuld upptages värdet af dess utfästelser till medlemmarna, detta värde tillförlitligen uträknadt. Och då, såsom nyss erinrats, bokföringen måste år efter år vara upprättad efter enahanda grunder, följer däraf, att balansräkningen kommer att hvarje år upptaga nämnda värde. Detta bör emellertid icke utgöra hinder för att, där så finnes skäligt med hänsyn till de ofta betydande kostnaderna för verkställande af försäkringsteknisk beräkning af försäkringsstocken, för viss förening medgifva inskränkning i skyldigheten att hvarje år låta verkställa sådan beräkning. Man skulle nämligen för de år, i fråga om hvilka befrielse från denna skyldighet äger rum, kunna låta försäkringsstockens uträknade värde oförändradt kvarstå i bokföringen, intill dess ny försäkringsteknisk uträkning kommit till stånd. Eller ock kunde under nämnda år försäkringsstockens värde approximativt upptagas efter af tillsynsmyndigheten anvisade eller eljest uppgjorda beräkningsgrunder.

En särskild ställning intaga i förslaget sådana föreningar med godkända stadgar, hvilka meddela lifförsäkring. Då nämligen enligt förslagets 87 § sammanlagda värdet af alla löpande lifförsäkringar skall i den försäkringstekniska balansräkningen särskildt upptagas såsom en fond med benämning premiereserv, är därigenom för ifrågavarande föreningar lämnad en ovillkorlig föreskrift att låta bokföra försäkringsstockens värde, hvadan vidare bestämmelse i sådant hänseende för samma föreningar icke är af nöden såvidt de drifva allenast lifförsäkringsrörelse. Dock torde i förslaget böra införas stadgande därom att premiereserven skall, i den mån tillsynsmyndigheten ej medgifver undantag, beräknas af sakkunnig person.

På grund af hvad sålunda anförts hemställes, att bestämmelserna i 81, 86 och 87 §§ af förslaget måtte undergå omarbetning i antydd

riktning, därvid 86 § fjärde stycket synes böra samarbetas med 87 § första stycket.

Bifall till hvad sålunda hemställts torde medföra:

att andra stycket i 12 § bör utgå;

att innehållet i 80 § 1:o) bör bringas till närmare öfverensstämmelse med 134 § 1) i lagen om försäkringsrörelse;

att tredje stycket i 82 § bör undergå någon omredigering;

att fjärde stycket i 88 § bör utgå samt paragrafen i öfrigt bör underkastas någon jämkning i affattningen;

att 94 § 5) bör omredigeras, hvarvid jämväl torde böra mera korrekt än i stadgandet skett uttryckas hvad detsamma innebär därom att den, som ingifvit en honom veterligen oriktig räkning, är underkastad straff; samt

att 95, 97 och 99 §§ böra undergå någon jämkning i affattningen.

82 §.

Lagrådet:

Enligt föreskrift i andra stycket af denna § skall tillsynsmyndighet anvisa förening att inom viss tid hafva vidtagit erforderliga åtgärder, under det att anvisning enligt tredje och fjärde styckena skall innefatta föreläggande att inom viss, skälig tid hafva fullgjort hvad där föreskrifves. Anledningen till skiljaktigheten i uttryckssätt torde ligga däri, att man ansett att i sistnämnda två fall bör åt förening lämnas något mera utsträckt tid att ställa sig anvisningen till efterrättelse än som funnits erforderlig i förstnämnda fall. Då emellertid vid meddelandet af hvarje anvisning åt förening bör lämnas skälig tid att efterkomma densamma, synes ett korrektare uttryck böra gifvas åt hvad som åsyftats.

83 §.

Regeringsrådet Ernberg:

Enligt förslaget åligger det tillsynsmyndigheten att vid pröfning af ansökan om registrering af förening, i hvars stadgar intagits bestämmelse därom att stadgarna skola vara godkända af myndigheten, tillse, icke blott huruvida beslutet tillkommit i föreskrifven ordning samt står i öfverensstämmelse med lag och författning utan ock huruvida stadgarna äro med hänsyn till arten af föreningens verksamhet betryggande äfvensom i öfrigt tillfredsställande. En dylik pröfning skall enligt för-

slaget ock äga rum vid begärd registrering af ändring i stadgar, som förut vunnit tillsynsmyndighetens godkännande, äfvensom af stadgeändring, hvarigenom föreskrift om dylikt godkännande i stadgarna intagits. I alla dessa fall skall således en materiell pröfning af stadgarnas innehåll äga rum i sammanhang med pröfningen af frågan om registreringen, som ej får beviljas med mindre tillsynsmyndigheten finner sig kunna godkänna stadgarna. Jämväl i vissa andra fall fordras enligt förslaget för registrering af stadgeändring, att beslutet därom varder af tillsynsmyndigheten gilladt. Så då stadgeändring angår skyldighet att erlagga bidrag till förening eller rätt att därifrån erhålla understöd med flera i 44 § angifna fall. Detsamma gäller enligt 45 § i vissa fall beträffande beslut om förenings trädande i likvidation. Och åligger det följaktligen tillsynsmyndigheten äfven i nu nämnda fall att, innan registrering får ske, ingå i pröfning icke blott af beslutets formella laglighet utan äfven af dess materiella innebörd. I ofvanberörda, i 44 och 45 §§ åsyftade fall är det visserligen icke uttryckligen föreskrifvet, att dylik pröfning skall ske i sammanhang med pröfning af frågan om registreringen, men är det i förslaget uppenbarligen förutsatt, att så i regel kommer att ske.

Vägras i något af nu omförmälda fall registrering och föres häröfver klagan — att i registreringsärende klagan öfver tillsynsmyndighetens beslut endast i händelse af vägrad registrering kan äga rum framgår indirekt af förslagets bestämmelser — skola enligt lagen om regeringsrätten den 26 maj 1909 besvären upptagas och afgöras af denna. Vid tillkomsten af nämnda lag torde emellertid icke hafva varit afsedt, att ärenden af nyss angifven beskaffenhet skulle dragas under denna domstols pröfning. De mål om anteckning i register, som i lagen omtalas, voro nämligen, då lagen stiftades, på grund af då gällande lagstiftning i hithörande ämnen uteslutande sådana, där pröfningen af registreringsansökningen innefattade allenast en pröfning af det för registrering anmälda beslutets eller förhållandets författningsenlighet, eller således en pröfning af rent formell natur, men däremot icke af det ifrågavarande beslutets eller förhållandets ändamålsenlighet i materiellt hänseende. Af förarbetena till samma lag framgår ock, att pröfningen af mål angående sättet för utöfvandet af visst slags näring eller verksamhet ansågs — såsom utgörande en sida af Konungens ekonomiska lagstiftningsmakt eller, i den mån hithörande befogenheter tillkomma underordnad myndighet, ett utflöde af samma lagstiftningsmakt — icke böra undandragas regeringen utan fortfarande böra tillhöra Konungen i statsrådet; och att mål af nu ifrågavarande beskaffenhet, för såvidt

desamma skola ur försäkringsteknisk synpunkt bedömas och sålunda i själfva verket innefatta ett eventuellt koncessionerande af rörelsens utöfvande, till sin art äro att hänföra till nyss angifna kategori, är tydligt. En afvikelse från de förutsättningar, hvarifrån man sålunda vid tillkomsten af lagen om regeringsrätten i nu förevarande hänseende utgått, har emellertid skett i den nya lagen om sjukkassor, enligt hvilken i vissa fall för erhållande af registrering af stadgar eller stadgeändring fordras, att tillsynsmyndigheten öfver sjukkassorna finner bestämmelserna i fråga betryggande eller för bevarande af kassans förmåga att fullgöra sina förbindelser nödiga.

Frånsedt nu berörda bestämmelser i sjukkasselagen, synes det med hänsyn till nu ifrågavarande ärendens natur lämpligast, att desamma, såvidt angår den materiella pröfningen, afgöras af Konungen i statsrådet. Detta framgår bäst vid en jämförelse med gällande lagstiftning angående försäkringsbolag i motsvarande delar. För en sådan anordning talar ock, att klagan öfver tillsynsmyndighetens beslut, hvarigenom till vinnande af större trygghet för en förenings medlemmar eller understöds-tagare åt föreningen meddelas anvisning för vidtagande af ändring i grunderna för dess verksamhet, enligt förslaget skall pröfvas i sist angifna ordning, eftersom ju dylikt beslut meddelas utan samband med pröfning af ansökan om registrering; och att draga klagomål af denna beskaffenhet under regeringsrättens pröfning har icke blifvit ifrågasatt.

Anser man, på sätt nämnts, den materiella pröfningen af hithörande frågor böra i sista hand tillkomma Konungen i statsrådet, kunna för genomförande häraf olika utvägar tänkas. Ett sätt vore att utvidga bestämmelserna i 3 § i lagen om regeringsrätten att omfatta äfven nu ifrågavarande mål. I detta lagrum föreskrifves nämligen beträffande vissa slag af mål af beskaffenhet att på grund af sin blandade natur böra pröfvas till viss del af regeringsrätten och till annan del af Konungen i statsrådet, att regeringsrätten skall med eget utlåtande öfverlämna målet till afgörande af Konungen i statsrådet. Genom en dylik anordning vinnes dels att frågor, som rätteligen böra förbehållas regeringens afgörande, icke undandragas densamma, dels ock att frågor, som eljest tillhöra regeringsrättens bedömande, äfven i de åsyftade fallen blifva af denna behandlade, hvarigenom enhetligheten i rättstillämpningen främjas. Det förfarande, som sålunda för vissa fall föreskrifvits, torde emellertid icke böra i vidsträcktare mån än sådant befinnes oundgängligen nödvändigt utsträckas att gälla jämväl i andra fall. Därigenom föranledes nämligen lätt en tyngande omständlighet i målens behandling i högsta instans, som uppenbarligen blir desto mera hinderlig ju mera omfattande

eller invecklade desamma på grund af sin art i allmänhet kunna antagas vara; och att detta ofta nog kan komma att inträffa i nu ifrågavarande fall, är tydligt. Med hänsyn härtill torde det för vinnande af ofvan angifna syfte vara ändamålsenligare att välja en annan väg; och synes i sådant afseende det lämpligaste vara att i den nu föreslagna lagen införa en föreskrift därom att, därest tillsynsmyndigheten vid pröfning af beslut, hvarom här är fråga, d. v. s. beslut, för hvars giltighet fordras dess godkännande eller gillande och som är af beskaffenhet att böra registreras, finner sig icke kunna godkänna eller gilla beslutet, tillsynsmyndigheten skall, utan att ingå i pröfning af själfva registreringsfrågan, förklara, att godkännande eller gillande ej kan meddelas. En dylik föreskrift, hvilken naturligtvis innebär, att myndigheten i nämnda sammanhang skall pröfva jämväl huruvida beslutet lagligen tillkommit, utgör intet hinder för att, i händelse tillsynsmyndighetens beslut varder, efter förd klagan, af Kungl. Maj:t — här Konungen i statsrådet — undanröjdt och ärendet återförvisadt för förnyad behandling, tillsynsmyndigheten då meddelar beslut i ärendets hela vidd. Enligt den sålunda föreslagna anordningen skulle ärendet till den del, detsamma till sin natur rätteligen tillhör Konungen i statsrådet, äfven komma att i sådan ordning pröfvas och afgöras och endast frågan om själfva registreringen, ifall klagan däröfver föres, dragas under regeringsrätten. Att i följd häraf Konungen i statsrådet skulle i nu åsyftade fall komma att ingå i bedömande äfven af frågan om beslutets lagliga tillkomst innebär icke någon afvikelse från hvad som gäller i andra ärenden, i hvilka efter besvär eller underställning beslut af underordnad myndighet underkastas pröfning i sådan ordning; och äfven i vissa registreringsärenden, som i öfrigt tillhöra regeringsrättens afgörande, förekommer redan nu ett i sak härutinnan fullt analogt förfarande. Så skall exempelvis enligt lagen om försäkringsrörelse å beslut, hvarigenom ordning för försäkringsbolag antages eller ändring däri vidtages — fränsetd vissa undantag, som i detta sammanhang sakna betydelse — sökas Konungens (i statsrådet) stadfästelse, därvid gifvetvis äfven beslutets formella laglighet pröfvas i enahanda sammanhang. Först sedan sådan stadfästelse erhållits skall registrering sökas hos registreringsmyndigheten (patent- och registreringsverket), som därvid endast har att pröfva, huruvida de föreskrifter, som beträffande anmälan för registrering finnas i lagen för hvarje fall meddelade, iakttagits; och fullföljes klagan öfver registreringsmyndighetens beslut hos regeringsrätten. Ett motsvarande förfarande äger rum vid handläggning af stadfästelse eller ändring i bolags-

ordning för järnvägsaktiebolag äfvensom för vissa aktiebolag, som drifva lånerörelse, enligt den härom gällande särskilda lagstiftning.

På grund af hvad sålunda anförts hemställer jag, att bestämmelser i nyss antydd riktning i förslaget införas; och torde vid bifall här till sista punkten af 72 § i förslaget böra därur utgå.

Därest denna hemställan vinner beaktande, synas ock, till vinnande af nödig öfverensstämmelse i förevarande hänseende mellan nu ifrågasatta lag, å ena, samt lagen om sjukkassor, å andra sidan, däremot svarande bestämmelser böra i sistnämnda lag införas.

Justitieråden *Sundberg, Borgström* och *Skarstedt*:

Med den affattning, 86 § i förslaget erhållit, lärers af densamma med erforderlig tydlighet framgå, att ansökan om godkännande af understödsförenings stadgar eller af stadgeändring, som i nämnda lagrum afses, skall göras i form af ansökan om registrering, i följd hvaraf det beslut, som föranledes af tillsynsmyndighetens pröfning af stadgarna eller stadgeändringen, alltid kommer att framträda såsom ett beslut i ärende, som afser registrering.

Annat synes förhållandet vara beträffande sådan af förening med icke godkända stadgar beslutad stadgeändring, hvarom förmåles i 44 § andra stycket, äfvensom sådant beslut om förenings trädande i likvidation, som åsyftas i 45 § första stycket. I fråga om dessa föreningsbeslut, hvilka för sin giltighet fordra tillsynsmyndighetens godkännande, kan förslaget icke anses lägga hinder i vägen för föreningen att utan sammanhang med registreringsansökan göra framställning hos tillsynsmyndigheten om beslutets gillande. Väl innehåller 46 § andra stycket den bestämmelsen att beslutet skall i och med dess anmälade för registrering anses underställt tillsynsmyndigheten för gillande; men då satsen icke gäller omvänt, synes i det fall att ansökan om beslutets gillande ej innefattar jämväl registreringsanmälan tillsynsmyndigheten icke på grund häraf kunna undandraga sig att meddela beslut i anledning af ansökningen. Går myndighetens sålunda meddelade beslut föreningen emot, skola däröfver anförda besvär enligt gällande bestämmelser prövas af Konungen i statsrådet. Därest åter framställningen om gillande skett i form af eller i sammanhang med ansökan om registrering, och förty tillsynsmyndighetens beslut, om det går föreningen emot, kommer att utmyнна i ett beslut om vägrad registrering, skola besvär öfver beslutet prövas af regeringsrätten. Då emellertid den fråga besvaren röra i realiteten är en och densamma i båda fallen, synes det vara nödigt att förebygga en dylik allenast på en tillfällig omständighet

beroende olikhet i fråga om högsta instansen. Detta torde lämpligast kunna ske på det sätt, att i stället för det i 46 § andra stycket upptagna stadgandet införes bestämmelse att beslut, som där afses, icke må för gillande underställas tillsynsmyndigheten annorledes än genom beslutets anmälande för registrering.

Regeringsrådet Ernberg:

Då det icke torde vara förslaget mening, att understödsförenings rätt till klagan öfver beslut, som af tillsynsmyndigheten meddelats, skall vara inskränkt till sådana fall, då beslutet gifvits med anledning af föreningens därom gjorda framställning, men bestämmelserna i andra stycket af denna § lätt kunna föranleda missuppfattning härutinnan, hemställes om sådan jämkning i redaktionen, som till förebyggande af en dylik tolkning erfordras.

86 och 87 §§.

Lagrådet hänvisade till hvad angående dessa paragrafer anförts vid 81 § i förslaget.

Regeringsrådet Ernberg:

Uttrycket lifförsäkring i 87 § torde hafva användts i syfte att beteckna icke blott lifförsäkring i mera inskränkt bemärkelse utan äfven lifränte- och kapitalförsäkring. Då emellertid detta icke med tydlighet framgår, synes det kunna ifrågasättas, huruvida icke ett uttryckligt stadgande härom borde i lagen införas. Särskildt förefaller detta behöfligt vid jämförelse med lagen om försäkringsrörelse, som i sin 2 § meddelar uttrycklig bestämmelse i angifvet hänseende.

98 §.

Lagrådet:

Statens eller kommuns pensionering af tjänsteinnehafvare kan icke gärna tänkas hänförlig under 1 § i förslaget i annat fall än att densamma sker på sådant sätt, att en särskild anstalt bildas, i hvilken de blifvande pensionstagarna ingå såsom delägare och för hvars utfästelser af understöd staten eller kommunen är i större eller mindre mån ansvarig. Med hänsyn härtill hemställes, att de i 1) intagna orden »å

statsens eller kommuns pensionering af tjänsteinnehafvare eller» måtte såsom öfverflödiga uteslutas.

Därest, med bifall till hvad vid 1 § anförts, redan i samma § angifves, huruvida eller i hvad mån förening, som meddelar sjukhjälp, omfattas af förslaget, föranledes däraf, att bestämmelsen i 2) utgår ur förevarande §.

Åt stadgandet i 3) har gifvits sådan affattning, som skulle den föreslagna lagen kunna äga tillämpning å allenast en del af en förenings verksamhet. Då detta naturligtvis icke är förhållandet, utan innebörden af stadgandet får antagas vara den, att förening, som där sägs, icke skall blifva underkastad lagen på den grund att den meddelar understöd vid arbetslöshet, men att, därest föreningen utöfvar annan i 1 § afsedd försäkringsverksamhet, lagen blir tillämplig å föreningen i dess hela verksamhet, synes en omredigering af stadgandet böra äga rum till närmare öfverensstämmelse med hvad sakkunnige i förevarande hänseende föreslagit.

Justitieråden *Sundberg* och *Borgström*:

Då i 163 § c) af lagen om försäkringsrörelse undantagits ränte- och kapitalförsäkringsanstalter, af hvad beskaffenhet och omfattning de än må vara, torde undantaget i e) af samma § icke kunna innefatta några sådana anstalter. Förevarande förslag afser nu, enligt hvad i motiven utsäges och äfven framgår af den ifrågasatta ändringen af sagda §, allenast föreningar, som omförmålas i nämnda mom. e). Och då 1 § i förslaget icke torde, med den affattning som däråt gifvits eller inom lagrådet ifrågasatts, hafva vidsträcktare omfattning än såhunda med förslaget afsetts, synes det oegentligt att, såsom i 4) af förevarande § skett, äfven från den nu föreslagna lagen undantaga dylika anstalter, hvarför detta undantag bör ur paragrafen utgå.

99 §.

Justitieråden *Sundberg* och *Skarstedt* samt regeringsrådet *Ernberg*:

Den ståndpunkt, förslaget intager i fråga om oregistrerad förenings rättskapacitet efter utlöpandet af den i förevarande § medgifna respitiden, tre år, för föreningens registrering, låter väl förena sig med innebörden af 3 § första stycket och 4 § i förslaget. Men därest lagrådets vid dessa lagrum gjorda hemställan bifalles, synes man näppeligen böra, med hänsyn till de antagligen ytterst sällsynta fall att föreningar, hvilka

ingått rättshandlingar, som sträcka sin verkan utöfver nämnda tre år, icke skulle kunna eller vilja vinna registrering, tillskapa juridiska personer med ofullständig rättskapacitet; utan man torde böra hålla fast vid att förening, så länge åt densamma tillerkännes rätt att i något afseende uppträda såsom själfständig person, också i andra afseenden skall äga rättskapacitet. Den af lagrådet föreslagna bestämmelsen i fråga om rättskapacitet synes alltså icke böra erhålla tillämpning å oregistrerad understödsförening, som äger bestånd vid lagens ikraftträdande, i hvad angår rättigheter och skyldigheter, hvilka uppkommit före respittidens utgång; och hemställas fördenskull, att omförmälda stycke måtte omarbetas i nu angifven riktning.

Justitierådet *Borgström*:

Vid bifall till hvad lagrådet hemställt beträffande 3 § första stycket och 4 § erfordras ändring i andra stycket af förevarande §, så vidt angår oregistrerad förenings rättskapacitet efter utlöpan det af den medgifna respittiden för föreningens registrering. I sådant hänseende anser jag det böra tydligt utsägas att med afseende å rättsförhållande, som uppkommit, innan lagen träder i kraft, förening utan hinder af att den ej registrerats äger inför domstol eller annan myndighet söka, kära eller svara. I fråga om rättsförhållanden, som uppkommit under respittiden, synes det mig närmast öfverensstämman med grunden för lagrådets ofvanberörda hemställan att efter respittidens utgång förening icke, med mindre den vunnit registrering, tillerkännes någon som helst rättskapacitet. Emellertid lär skyldig hänsyn till tredje mans berättigade intressen kräfva meddelandet af bestämmelser, som bereda tredje man möjlighet att jämväl efter respittidens utgång göra sin rätt gällande mot föreningen, äfven om den ej vunnit registrering.

Lagrådet:

Enligt hvad lagrådet inhämtat, finnes i fastställda reglementen eller stadgar för en del understödsföreningar af den i förslaget afsedda art föreskrifvet, att för giltigheten af ändring i reglemente eller stadgar erfordras stadfästelse af Kungl. Maj:t eller, där annan myndighet fastställt reglementet eller stadgarna, af denna myndighet. Att en dylik bestämmelse såvidt angår ämne, hvarom förmäles i 44 § andra stycket, icke lär komma att införas i stadgar för förening, som bildas efter den föreslagna lagens trädande i kraft, torde med hänsyn till den blifvande tillsynsmyndighetens åligganden vara uppenbart. Men det vill synas, som om bland öfvergångsbestämmelserna i förslaget borde upptagas en sär-

skild föreskrift i syfte att förebygga det oegentliga förhållande att en äldre förenings beslut om stadgeändring rörande ämne, som nyss sagts, skulle komma att för gillande underställas äfven annan myndighet än tillsynsmyndigheten. Denna föreskrift torde lämpligen böra hafva till innebörd, att hinder mot föreningens registrering icke skall möta däraf att dylikt beslut ej blifvit jämlikt reglementet eller stadgarna af viss myndighet stadfäst samt att villkor om sådan stadfästelse skall beträffande ämne, hvarom nu är fråga, upphöra att gälla i och med det att föreningen blifvit registrerad.

Förslaget till lag om ändrad lydelse af 162 och 163 §§ i lagen om försäkringsrörelse.

162 §.

Lagrådet:

Med hänvisning till hvad som yttrats vid 68 § af förslaget till lag om understödsföreningar hemställes att ordet »gren» måtte på de två ställen, där det förekommer i förevarande §, utbytas mot ordet »del».

Det vill synas, som om i andra stycket borde för fullständighetens skull uttalas, att ifrågavarande bolag skall anses bildadt genom här omförmälda beslut. Detta torde också bäst instämma med den i 151 § af förevarande lag upptagna föreskriften att i försäkringsregistret skall införas uppgift om dagen för ömsesidigt försäkringsbolags bildande.

163 §.

Justitierådet Skarstedt och regeringsrådet Ernberg:

Enär hvarken i lagen om sjukkassor eller i den föreslagna lagen om understödsföreningar afses föreningar, som utöfva rörelse på affärs-
mässigt sätt, torde det i mom. e) upptagna undantaget böra utbytas mot »förening, som afses i lagen om sjukkassor eller lagen om understödsföreningar» eller annat motsvarande uttryck.

**Förslaget till lag om ändrad lydelse af 87 § i lagen om
sjukkassor den 4 juli 1910.**

Justitierådet *Sundberg*:

Med hänvisning till hvad jag yttrat vid 76 § af förslaget till lag om understödsföreningar hemställer jag, att i första stycket af nu ifrågavarande § orden »föreningsregister, sjukkasseregister, understödsföreningsregistret eller försäkringsregister» måtte utbytas mot orden »sjukkasseregistret eller annat offentligt register».

Denna ändring skulle medföra jämväl den fördel, att i paragrafen komme att såsom sjukkasseregister betecknas allenast sådant register, som är upprättadt i enlighet med lagen af den 4 juli 1910. Så är icke förhållandet med paragrafens nuvarande affattning, i ty att visserligen ordet sjukkasseregister, där det förekommer i paragrafens andra stycke, får antagas hafva den angifna inskräntare betydelsen, men däremot med sjukkasseregister, som omnämnes i första stycket, måste afses jämväl sådant register, som upprättats på grund af lagen den 30 oktober 1891.

För vinnande af otvetydighet i nu angifvet hänseende synes i sammanhang med den ändring, hvarom jag nyss hemställt, ordet »sjukkasseregister» i andra stycket böra utbytas mot ordet »sjukkasseregistret».

Ur protokollet
Erik Ölander.

*Utdrag af protokollet öfver civilärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 30 december
1911.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve EHRENSVÄRD,
Statsråden: SCHOTTE,
BERG,
BERGSTRÖM,
friherre ADELSWÄRD,
PETRÉN,
STENSTRÖM,
LARSSON,
SANDSTRÖM.

Chefen för civildepartementet statsrådet Schotte anmälde lagrådets
den 2 november 1911 afgifna utlåtande öfver de inom departementet
utarbetade förslagen till

lag om understödsföreningar;
lag om ändrad lydelse af 162 och 163 §§ i lagen om försäkrings-
rörelse; och
lag om ändrad lydelse af 87 § i lagen om sjukkassor den 4
juli 1910.

Efter att hafva redogjort för innehållet af berörda utlåtande, yttrade departementschefen:

»Såsom af det anförda framgår, har lagrådet icke haft något att anmärka mot de hufvudprinciper, hvarpå förslaget till *lag om understödsföreningar* är grundadt, med undantag likväl beträffande frågan om oregistrerad förenings rättskapacitet. Angående denna fråga delar jag till fullo den af lagrådet uttalade uppfattningen, och hafva förty de af lagrådet i berörda hänseende påyrkade ändringarna blifvit genomförda vid den öfverarbetning, förslaget efter lagrådets granskning blifvit underkastadt inom civildepartementet. De anmärkningar rörande särskilda punkter i lagförslaget, hvilka framställts af lagrådet eller en pluralitet af dess ledamöter, hafva också efterkommits, där ej annat framgår af hvad i det följande erinras.

Hvad till en början angår gränsen mellan den föreslagna lagens och den nya sjukkasselagens tillämplighetsområden, bör otvifvelaktigt det syfte, som man i det till lagrådet remitterade förslaget velat vinna genom det i 98 § 2) vid ordet sjukkassa fogade tillägget, hellre tillgodoses genom en ändring i sjukkasselagen. Med afseende på sättet härfor finner jag i likhet med två af lagrådets ledamöter lämpligast, att i sjukkasselagen införes ett uttryckligt förbud för oregistrerad sjukkassa med minst femtio medlemmar att utfästa eller utbetala högre begravningshjälp än tvåhundra kronor, och synes konsekvensen fordra, att vid förbudet fogas en straffbestämmelse, motsvarande stadgandet i 93 § af den föreslagna lagen om understödsföreningar. Denna utväg torde vara att föredraga framför den andra inom lagrådet föreslagna, åtminstone i det fall att, såsom jämväl förordats af nämnda två ledamöter, 1 § i den föreslagna lagen om understödsföreningar ändras på så sätt, att meddelande af sjukhjälp alldeles uteslutes från understödsföreningarnas verksamhetsområde. Öfvervägande praktiska skäl synas mig tala för sistberörda ändring, hvarigenom hela den sjuktörsäkringsverksamhet, som ej faller under lagen om försäkringsrörelse, kommer att hänföras under en och samma lag och under samma tillsynsmyndighet. En följd däraf blir, att icke någon förening af nu ifrågavarande art kan hafva till ändamål att bereda jämte sjukhjälp annat understöd än begravningshjälp, t. ex. pension, då ju en dylik verksamhet, på grund af den föreslagna nya lydelsen af 163 § i lagen om försäkringsrörelse, skulle strida mot 1 § i sistnämnda lag. Sådan föreningsverksamhet förekommer emellertid icke i någon afsevärd utsträckning, och förening, som tilläfventyrs nu idkar sådan verksamhet, torde utan olägenhet kunna uppdelas sig i en understöds-

förening och en sjukkasse, hvarvid den sistnämnda kan blifva berättigad till statsunderstöd.

Beträffande lagrådets anmärkning mot de i 1 § af den föreslagna lagen upptagna exempel får jag — under erinran att det för närvarande lär finnas *en* förening med ändamål att lämna understöd vid arbetslöshet — påpeka, att frågan om arbetslöshetsförsäkring numera enligt Eders Kungl. Maj:ts beslut den 17 november 1911 är föremål för utredning. Då det icke är osannolikt, att denna utredning kan leda till åtgärder från det allmännas sida, hvilka befordra uppkomsten af understödsföreningar för meddelande af arbetslöshetsunderstöd, har meddelandet af dylikt understöd icke ansetts böra uteslutas från exemplen å understödsförenings verksamhet.

Rörande affattningen af 3 § andra stycket har inom lagrådet anmärkts, att understödsförenings stadgar enligt 7 § finge innehålla bestämmelser om skyldighet för föreningsmedlemmarna att underkasta sig uttaxering till täckande af hvad som erfordras till gäldande af understöd, samt att, då sålunda understödstagare i förening, hvars stadgar innehålla bestämmelser om uttaxering, ägde att påfordra beslut om nödig sådan, det syntes missvisande att, såsom i förevarande lagrum skett, uttala den allmängiltiga grundsats att personlig ansvarighet icke finge förekomma i registrerade understödsföreningar. Häremot må erinras, att den uttaxering, som jämlikt 7 § 7) kan vara påbjuden i stadgarna, icke behöfver afse allenast anskaffande af medel för utbetalning af understöd, utan att den jämväl kan hafva till ändamål att täcka brist, beroende på vanliga tredjemansfordringar. Det torde emellertid ligga i sakens natur, att inom en understödsförening uttaxering skall hafva till sin egentliga uppgift att möjliggöra gäldandet af utfästa understöd, och den, som har rätt till förfallet understöd, kan måhända därför, om stadgarna påbjuda uttaxering, hellre än andra borgenärer sägas vara berättigad att påfordra sådan. Men om föreningen, trots påfordran, icke besluter uttaxering, lär den understödsberättigade lika så litet som någon annan borgenär kunna på rättslig väg framtvinga en dylik åtgärd. Möjligheten att få föreningen försatt i likvidation eller konkurs kan väl stundom vara ett verksamt tvångsmedel till att förmå föreningen att besluta uttaxering, men såvida föreningen icke böjer sig därför, utan likvidation eller konkurs verkligen inträder, kan, såsom inom lagrådet påpekats, någon uttaxering icke äga rum. Stadgebestämmelser om uttaxering kunna således — äfven om de enligt sin ordalydelse icke blott medgifva, utan för visst fall påbjuda uttaxering — i privaträttsligt hänseende grunda allenast en rätt för föreningen gent emot de särskilda

medlemmarna, men icke någon exigibel rätt för vare sig understödstagare eller andra borgenärer gent emot föreningen eller dess medlemmar. Vid sådant förhållande torde affattningen af ifrågavarande stycke icke kunna anses oriktig. Då densamma därjämte öfverensstämmer icke blott med affattningen af motsvarande stadgande i den nya lagen om sjukkassor, utan äfven med den terminologi, som användts i den innevarande år utfärdade lagen om ekonomiska föreningar (3 §, 7 § 5) och 70 §), synes den omständigheten, att lagen om försäkringsrörelse i berörda hänseende intager en något afvikande standpunkt, ej böra tillmätas afgörande betydelse. På grund af det nu anförda finner jag den gjorda anmärkningen icke böra föranleda ändring i affattningen af 3 § andra stycket.

Bestämmelsen i 7 § 8) skulle visserligen, såsom lagrådet anmärkt, kunna vålla onödig omgång i det fall, att en understödsförening icke skulle vilja vid medlems underlåtenhet att fullgöra sin bidragsplikt fästa någon rätt för sig utöfver den föreningen tillkommande befogenheten att i vanlig ordning utsöka beloppet i fråga. Men då detta fall ytterst sällan, om ens någonsin, lär komma att inträffa samt ifrågavarande bestämmelse eljest torde vara af icke ringa praktisk nytta såsom en erinran vid stadgars affattande, synes nämnda bestämmelse icke böra utgå ur förslaget.

Stadgandet i 19 § andra stycket torde, på sätt inom lagrådet anmärkts, böra fullständigas sålunda, att där afsedd styrelseledamot förklaras icke äga att efterkomma en honom af styrelsen meddelad, mot den föreslagna lagen eller föreningens stadgar stridande föreskrift.

Hvad två af lagrådets ledamöter anført vid sista stycket af 44 § synes förtjäna beaktande. De af dem föreslagna ändringarna i omförmälda stycke äfvensom i 60, 61, 65, 66 och 68 §§ hafva därför vid förslagets öfverarbetning blifvit verkställda, hvarvid tillika af redaktionella skäl gjorts ett tillägg till 45 §.

Af de yttranden, hvilka inom lagrådet afgifvits vid 61 §, framgår, att lagförslaget icke lämnar erforderlig ledning för afgörande af frågan, hvilken inverkan understödsförenings likvidation eller konkurs utöfvar på den rätt att utfå någon del af föreningens tillgångar, som enligt stadgarna kan vid medlems afgang tillkomma honom eller hans rättsinnehafvare. Rörande sättet för afhjälpande af denna brist hafva inom lagrådet olika meningar gjort sig gällande. Jag finner öfvervägande skäl tala för att i berörda hänseende likställa ifrågavarande rättighet med rätt att utfå understöd, därvid med afseende å förstnämnda rättighet tiden för medlemmens afgang skall erhålla samma betydelse, som

förfallotiden har i fråga om rätten till understöd. För sådant ändamål måste dels, med hänsyn till det fall att afgangen skett före likvidationens början, ändring göras i 61 § första stycket, dels ock, med hänsyn till det fall att afgangen skett senare, någon jämkning äga rum i affattningen af 60 § första stycket.

Såsom lagrådet anmärkt vid 81 §, erfordras förtydligande med afseende å frågan, huruvida den bokföring enligt förordningen den 4 maj 1855, som åligger understödsförening, skall vara så ordnad, att i balansräkningen kommer att bland gälden inflyta jämväl värdet af föreningens utfästelser af understöd, detta värde beräknadt efter försäkringstekniska grunder. Men därvid finner jag, till skillnad från lagrådet, att jämväl beträffande föreningar med godkända stadgar nämnda fråga bör besvaras nekande och således den försäkringstekniska beräkning, som förslaget påbjuder, göras fristående i förhållande till bokföringen enligt 1855 års förordning. De skäl, som af lagrådet anförts till försvar för en sådan anordning i fråga om föreningar, hvilkas stadgar ej äro godkända, synas nämligen äga giltighet äfven i fråga om föreningar med godkända stadgar. Därigenom att den försäkringstekniska beräkningens resultat införes i balansräkningen — och på annat sätt ingår sådan beräkning icke i försäkringsbolagens räkenskaper — torde i själva verket icke vinnas någon afsevärdt högre grad af trygghet än om beräkningen i form af en fristående »försäkringsteknisk utredning af föreningens ställning» ingifves till tillsynsmyndigheten. Däremot lär, därest i balansräkningen skall såsom skuld upptagas det försäkringstekniskt beräknade värdet af föreningens utfästelser af understöd, svårighet kunna uppstå i de fall, då förening är befriad från skyldigheten att hvarje år verkställa försäkringsteknisk beräkning. Lagrådet har antydtt, att man för de år, i fråga om hvilka sådan befrielse äger rum, kunde antingen låta det vid senaste försäkringstekniska beräkning funna värdet af försäkringsstocken oförändradt kvarstå i bokföringen eller ock upptaga försäkringsstockens värde approximativt efter af tillsynsmyndigheten anvisade eller eljest uppgjorda beräkningsgrunder. Uppenbart är emellertid, att en sådan inexakt uppgift rörande försäkringsstocken ej lämpligen kan läggas till grund för vare sig en anvisning enligt 86 § sista stycket eller beräkning af säkerhetsfond enligt 88 §. Balansräkningen skulle få helt olika betydelse de år, då försäkringsteknisk beräkning ägt rum, och de år, då sådan ej skett, ett förhållande som synes mindre tillfredsställande. I det öfverarbetade förslaget har därför den anordning, som af lagrådet föreslagits beträffande föreningar, hvilkas stadgar icke blifvit godkända, genomförts äfven i fråga om föreningar med godkända

stadgar. Såsom en följd häraf hafva de ändringar, lagrådet föreslagit beträffande 80 § 1:o) samt 88 § fjärde stycket, icke blifvit verkställda.

I anledning af lagrådets anmärkning vid 82 § synes ordet »skäligt» i tredje och fjärde styckena af nämnda paragraf utan vidare kunna utgå. Tillsynsmyndigheten torde nämligen äfven utan särskild antydan i lagen komma att medgifva förening det jämförelsevis dryga rådrum, som i de uti berörda stycken afsedda fall kan anses skäligt.

Bland öfvergångsbestämmelserna synes i anledning af lagrådets anmärkning böra upptagas en föreskrift af innebörd att, därest en äldre förenings stadgar innehålla bestämmelse därom, att för giltighet af beslut om stadgeändring fordras fastställelse af Konungen eller viss myndighet, sagda bestämmelse icke skall efter föreningens registrering äga tillämpning beträffande sådan stadgeändring, hvilken enligt 44 § andra stycket kräfver tillsynsmyndighetens gillande.

I förslaget till *lag om ändrad lydelse af 162 och 163 §§ i lagen om försäkringsrörelse* torde de af lagrådet med afseende å 162 § föreslagna ändringarna böra vidtagas.

Hvad slutligen angår förslaget till *lag om ändrad lydelse af 87 § i lagen om sjukkassor den 4 juli 1910*, får jag nu erinra, att i sjukkasselagen erfordras vissa ytterligare ändringar såsom en följd af de utaf mig förordade ändringarna i förslaget till lag om understödsföreningar.

Så har jag redan förut i fråga om gränsen mellan sistnämnda lags och sjukkasselagens tillämplighetsområden påpekat, att i sjukkasselagen bör införas förbud för oregistrerad sjukkassa med minst femtio medlemmar att utfästa eller utbetala högre begravningshjälp än tvåhundra kronor äfvensom stadgas straff för öfverträdelse af förbudet. Därvid torde lämpligen öfriga bestämmelser om oregistrerade sjukkassor kunna sammanställas till en paragraf med nummer 105 samt berörda förbud och straffbestämmelse meddelas i en följande paragraf med nummer 106.

I sammanhang med förut omförmälda ändring af bestämmelserna rörande oregistrerade understödsföreningar böra gifvetvis, såsom lagrådet framhållit, motsvarande bestämmelser i sjukkasselagen blifva på liknande sätt omarbetade. Detta gäller 3 § samt de stadganden, som nu äro upptagna i 105 och 106 §§.

Kapitlet om oregistrerade sjukkassor blir väl efter genomförande af berörda ändringar icke fullt tillfredsställande i systematiskt afseende. Men då denna brist icke torde medföra någon olägenhet vid lagens tillämpning samt densamma näppeligen kan afhjälpas utan ändring — visserligen blott beträffande paragrafnumren — i flertalet af lagens para-

grafer, synes den af mig föreslagna mindre omfattande omarbetningen vara att förorda.

Med afseende å ofvan omförmälda ändringar i sjukkasselagen erfordras särskilda öfvergångsbestämmelser.»

Departementschefen uppläste härefter förslag till

lag om understödsföreningar;

lag om ändrad lydelse af 162 och 163 §§ i lagen om försäkringsrörelse;

lag om ändring i vissa delar af lagen om sjukkassor den 4 juli 1910;

samt hemställde, att desamma måtte, jämlikt 87 § regeringsformen, genom nådig proposition föreläggas Riksdagen till antagande.

Till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan tacktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till Riksdagen aflåtas nådig proposition af den lydelse bilagan vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Gustaf Alve.